88. dec. 28.

NYOMOZÓK SZÁZAI JÁRJÁK A VILÁGOT

Miki egér aranybányája

Miki egér, Donald kacsa, Pluto kutya és Walt Disney többi kedves figurája változatlanul sikert és profitot hoz a terjeszkedő Disney-birodalomnak. Matricák, trikók, játékok és egyéb ajándékcikkek tízmilliói öntik a bevételt a hatalmas vállalatnak, nem beszélve a filmekről és a meseországokról, a könyvekről. A jól ismert figurák újra elözönlik a világot: órák számlapján, cumisüvegeken, kólásdobozokon, cipőfelsőrészen és még számtalan felületen jelennek meg, s természetesen minden „szereplés" után *márkahasználati díj* jár a Disney-cégnek.

Disneylandek futószalagon

Évente több tízmillió gyerek és felnőtt keresi fel a hatalmas mesevárosokat, ahol szem, száj elámul. Los Angelesben *Disneyland*, a floridai Orlandóban a *Magic Kingdom* (a varázslatos királyság) várja és szórakoztatja a látogatók seregét. *Japánban két esztendeje nyílt meg a helyi Disney-ország*, s Európa sem marad Miki-világ nélkül: *mintegy tízmilliárd dolláros beruházással már épül Franciaországban Disneyék új szórakoztatóközpontja.*

Talán csak *Michael Eisner*, a Walt Disney-cég elnöke tudná megmondani, *melyik vállalkozás hozza a legtöbb nyereséget a vállalatnak*, annyi azonban bizonyos, hogy a filmgyártás igen nagy profitot eredményez. Nem véletlen, hogy a New York-i székhelyű vállalat jelentősen bővíti filmgyártó részlegét. S a Disney-filmprodukciók száma akkor növekszik, amikor az Egyesült Államok nagyobb filmcégei és stúdiói sorra jelentenek csődöt, illetve anyagi gondokkal küszködnek.

Az USA 14 legnagyobb filmcége közül egy esztendő alatt hat hagyott fel a filmgyártással, illetve számottevően visszafogta termelését. *Csődbe jutott a jól ismert De Laurentis filmvállalat, s nem forgat többé filmet a Lorimar sem.* A néhány évvel ezelőtt még a világsikereket sorra ontó *Cannon* a csőd szélén táncol, a *New World Entertainmant* pedig nem tud talpra állni az 1986 októberi tőzsdekrach óta. Gyakorlatilag nem készít új filmeket a *United Artists* és a *Metro-Goldwyn-Mayer*, mindkét cég vevőt keres részvényeire. *Hollywood tehát anyagilag igencsak szomorú időket él...*

Az igazi kasszasiker

A mozik bevételi statisztikái az Egyesült Államokban viszont arról tanúskodnak, hogy a Disney-produkciók érik el a *legnagyobb kasszasikert.* A moziipar bevételeinek 20,5 százaléka származik a *Disney-filmekből*, a *Paramount* részesedése 14,1, a *20 th Century Foxé* pedig 12,3 százalék. A piacon tehát tarolnak a Disney-filmek, amelyekből *évtizedünkben esztendőnként 12 készült.* A nagy anyagi és közönségsikert a kiváló üzletmenetnek örvendő vállalat nem hagyja kihasználatlanul: nemrég jelentették be, hogy az éves filmtermelést megkétszerezik, egy újabb filmvállalat alapításával.

A *Hollywood Pictures* — a Disney-birodalom legújabb tagja — minden évben újabb 12-14 filmmel örvendezteti majd meg a mozik közönségét és a videomagnó-tulajdonosokat. (Az USA-ban a Disney-filmek többsége *videokazettán* is kapható, meglehetősen borsos áron. Különösen a „klasszikusok" — *Hófehérke, Csipkerózsika stb.* — ára magas, hiszen ezeken a 40-50 éves filmeken több generáció nőtt fel és fog még felnőni.) A Disney-cég filmgyártói egy időben 75-80 új film előkészítésével foglalkoznak, *s ezt az iramot a vállalat eddigi egyetlen mozigyára, a Touchstone Pictures már nem bírja.*

A filmekkel ugyanis Disneyék nemcsak a mozikat és a videoboltokat táplálják. A vállalatnak *saját kábeltelevíziós hálózata* van, amelynek — elsősorban a gyerekeknek szóló — műsoraira szinte az egész Egyesült Államokban elő lehet fizetni, havi 2-3 dollárért. Szinte kizárólag saját készítésű gyermek- és ifjúsági filmeket sugároz a nap nagy részében a *Disney-csatorna*, s a szerkesztők ügyelnek rá, hogy ne legyenek gyakoriak az ismétlések. A többi amerikai televíziós hálózat műsorán nagyon ritkán láthatók Disney-filmek, a jogdíjak ugyanis, még a szegénynek igazán nem nevezhető tévétársaságoknak is, igen magasak.

A telefon formája

A szórakoztatásban tréfát nem ismerő Disney-vállalat arra számít, hogy az új filmgyár produkciói révén tovább növekszik majd a cég részesedése az amerikai mozipiacon. De a vállalat üzleti filozófiája, a több lábon állás, ezért Eisner elnök és csapata *állandóan új vállalkozásokon* töri a fejét. Nem válogatnak kis és nagy üzlet között, a fő a bevétel gyarapodása. A New York-i Bloomingdale's áruház például nem kevés pénzt fizet, hogy *minden évben karácsonyi kirakatát Walt Disney aranyos figuráival rendezze be, s a járókelőket a kirakatokban elhelyezett képernyőkön vetített Disney-filmekkel* csalogassa be. Sokat fizetett az egyik elektronikai gyár is a Miki egér formájú gyerektelefonért; a magas jogdíj az árakban is tükröződik. Míg egy törülköző ára általában nem haladja meg az 5 dollárt, a frottírra nyomott Mikiért vagy Donaldért már 15 dollárt kell fizetni. *Kevés szülő tud ellenállni gyermeke nyúzásának, s 50-80 dollárért megveszi a beszélő Miki-bábut.*

Az USA-ban sok-sok *Miki-klub* várja a gyerekeket, *s* ezek az intézmények ugyancsak fizetnek Disneyéknek. A bevételek tetemes része származik külföldről, hiszen Miki és társai után a világ minden részén kell jogdíjat fizetni. S a multimilliárdos vállalat nem lágyszívű: *házi nyomozóinak százai járják a világot, és lecsapnak mindenkire, aki illegálisan használja árusításra szánt tárgyakon a figurákat.* A leleplezést per követi, ezt pedig minden esetben megnyerik Disneyék. Egy időben főleg tajvani és hongkongi cégek tucatjai ellen indított a vállalat bírósági eljárást, s a nagy összegű büntetések meghozták eredményüket. A délkelet-ázsiai cégek ma már megvásárolják a figurák felhasználásának jogát.

Nincsenek adatok a Walt Disney-vállalat anyagi helyzetéről, a cég ugyanis *családi tulajdonban van.* S az amerikai törvények szerint a családi vállalatok nem kötelesek gazdálkodásuk adatait nyilvánosságra hozni. Az viszont nyílt titok, hogy a szórakoztatóipari óriás vállalat a leggazdagabbak sorába tartozik. S a vállalatnak a jövőben sem kell kedvezőtlen üzletmenettől tartania, hiszen *gyerekek (és Disney-rajongó felnőttek)* mindig lesznek.

(—asz—)

REAGAN AFGANISZTÁNRÓL

Hagyományos nyilatkozat — új helyzetben

Washington, december 28.

Ronald Reagan amerikai elnök Afganisztánnal kapcsolatos nyilatkozatot adott ki, amelyben sürgette a Szovjetuniót, hogy a megállapodásokban rögzített határidőre fejezze be csapatainak kivonását Afganisztánból. Az *elnök eddig minden évben nyilatkozatot adott ki annak a napnak az évfordulóján, amikor a szovjet csapatok 1979 decemberében megkezdték hadműveleteiket Afganisztánban.*

A genfi megállapodások szerint a csapatkivonásnak *február 15-éig* kell befejeződnie. A szovjet csapatok jelentős részét már kivonták, a Szovjetunió azonban a közelmúltban bejelentette: *felfüggeszti a kivonást, tekintettel arra, hogy a genfi megállapodás más részvevői, elsősorban Pakisztán, az egyezményt megsértve változatlanul fegyverzik a felkelőket.*

Reagan az Afganisztán körüli lélektani háborúban, most a Szovjetuniót vádolta azzal, hogy *új fegyvereket* vezet be a harcba. (A célzás feltehetően *a szovjet légierőre vonatkozik.)*

SÍTÓ

méregfogat

lését a költségeket, és a
k és kli- szülőknek gyer-
ingyen mekük fogfáj-
el. Most dalmának eny-
st, hogy hítéséért a jövő-
a minisz- ben nem kell fi-
sikerült a zetniük. A ren-
méregfo- delet azonban
húzni. A csak a jövő év
biztosító elején lép élet-
ok öt- be, addig tessék
ízalékban borogatni...
a vál- vagy fizetni.
kezelési **(mécs)**

A NAP PROGRAMJÁBÓL

December 28., szerda

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. — 14.05: Műsorismertetés. — 14.10: A magyar nyelv századai. — 14.25: Operaslágerek. — 15.00: Népzenei Hangos Újság. — 15.40: Az MRT gyermekkórusa énekel. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: A Gyermekrádió bemutatója. Unalmia. — 17.05: Nehéz kérdés. — 17.30: Ipargazdák. — 17.35: Kocsár Miklós népzenei feldolgozásaiból. — 18.02: Bodnár György: A „mese" lélekvándorlása. — 18.12: Reklám. — 18.15: Hol volt, hol nem volt . . . — 18.25: Könyvújdonságok. — 18.28: Műsorismertetés. — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: A Rádiószínház bemutatója. Amikor a szél fúj. — 20.30: Öt kontinens egy éve. — 21.15: Hallgassuk együtt. — 22.00: Hírvilág. — 22.30: Egy igazgató névjegye. — 22.50: Arturo Toscanini vezényli az NBC szimfonikus zenekarát. — 24.00: Hírek. Időjárás.

PETŐFI:

14.00: Élet a Végtelennek! — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Zenerulett. — 16.58: Műsorismertetés. — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: Kölyökrádió. — 17.30: Ötödik sebesség. — 18.29: Reklám. — 18.30: Garázs. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Slágerfilmek — filmslágerek. — 19.37: Régi csárdajelenet. — 19.55: Albumajánlat. — 20.50: Mit olvashatunk a Béke és Szocializmus című folyóiratban? — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Mozaik. — 22.00: Töltsön egy órát kedvencével. — 23.00: Hírek. Időjárás. — 23.10: A heavy metal kedvelőinek. — 23.52: Részletek a Szekszárdi Jazz Quartett Hit (Faith) című új lemezéről.

BARTÓK:

14.10: A drezdai Kreuzchor Bruckner-motettákat énekel. — 14.25: Magnóról magnóra. — 15.05: A Lengyel Rádió új felvételeiből. — 16.21: Béketörténet. — 16.37: Magyar művészek operafelvételeiből. — 17.00: Kapcsoljuk a 6-os stúdiót. Iván Tímea hegedül, Hargitai Imre zongorázik, a Budapest Rézfúvós Kvintett játszik. — Kb. 18.00: Madrigálok. — 18.30: V materinskom jazyku. A Magyar Rádió szlovák nyelvű nemzetiségi műsora Szegedről. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.03: Műsorismertetés. — 19.05: Tűnődés a tünetekről. — 19.35: A Berlini Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye a Berlini Rádió hangversenytermében. — 20.58: Nikola Nikolov operaáriákat énekel. — 21.15: Alternatív diszkó. — 22.00: Hindemit-művek. — 22.40: „Interjú Az interjúról". — 23.30—23.33: Hírek. Időjárás.

December 29., csütörtök

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai programok. — 8.20: Mi lesz az érzelmekkel? Cserhalmi Imre jegyzete. — 8.30: Victor Máté szerzeményeiből. — 9.00: Klaszszikus operettekből. — 9.30: Merre tart Litvánia. Kulcsár István riportja. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Századunk zenéjéről. — 10.35: Labirintus. — 10.50: Bura Kovács Andor népi zenekara játszik, Rezsnák Miklós nótákat énekel. — 11.05: Járdányi Pál: Vörösmarty szimfónia. — 11.38: Glemba. Csák Gyula regénye folytatásokban. — 11.54: Reklám. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Múzeumi híradó. — 12.43: RTV Közönségszolgálat. — 12.45: Válaszolunk hallgatóinknak. — 13.00: Klasszikusok délidőben. A Collegium aureum kamarazenekar játszik.

PETŐFI:

4.30—7.57: Reggeli zenés műsor. — 6.05: Reggeli csúcs. — 7.33: Sportreggel. — 7.57: Műsorismertetés. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Öt penny. — 8.20: A Szabó család (ism.) — 8.50: Külpolitikai figyelő. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt. — 10.00—10.15: A 04, 05, 07 jelenti. — 10.25—10.30: Arról van szó . . . — 10.45: Láttuk, hallottuk. — 11.00—11.05: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.25—11.30: Világújság. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Fúvóstáncok. — 12.25: Néhány szó zene közben. — 12.30: Nemzetiségeink zenéjéből. — 12.58: Műsorismertetés. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Nosztalgiahullám. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.00: Műsorismertetés. — 9.03: Időszaki kiállítások. — 9.08: Zenekari muzsika. — 9.59: Purcell: A tündérkirálynő. Az opera hangversenyelőadása a chicagói Hyde Park templomban. — 11.05: Pillanatkép. — 11.10—11.25: Magyarán szólva (ism.) — 12.15: Zengjen a muzsika! — 12.45: Weiner: V. divertimento. — 13.00: Hírek. Időjárás. — 13.03: Műsorismertetés. — 13.05: Színészvizsga — 88. — 13.25: A magyar muzsika múltjából. — 13.54: Műsorajánlat.

SZERDA

17.15: Hírek. — 17.20: RTV Közönségszolgálat. — 17.25: Kastanka Magyar rajzfilm II.2. rész. — 17.45: Reklám. — 17.50: Gyémántdíjasok fesztiválja. Belga zenés film (ism.) — 18.15: Reklám. — 18.25: Tévétorna. — 18.30: Cim-cim. Irodalmi rejtvényműsor gyerekeknek. Cirkusz. — 18.55: Esti mese. — 19.10: Álljunk meg egy szóra! Grétsy László és Vágó István nyelvművelő műsora. — 19.25: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Reklám. — 20.05: Forró szívek, hideg lábak. Amerikai tévéfilm. — 21.35: Reklám. — 21.40: Szép magyar tánc. Pusztai allegro (ism.) — 21.45: Új Nyitott Könyv. Képek és jelképek a Bibliából. — 22.35: Híradó 3.

2. MŰSOR:

16.40: Képújság. — 16.45: Nachrichten. — Hírek német nyelven. A pécsi körzeti stúdió műsora. — 16.50: Útravaló. Hatáskeltés (ism.) — 17.25: Klasszikus gimnázium a modern korban. A bambergi Franz Ludwig Gimnázium. — 17.55: Éjféli kívánság. Szovjet tévéfilm (ism.) — 18.25: Népdalkórusok. Ligeti György: Mátraszentimrei dalok (ism.) — 18.30: Forró nyomok. Bolgár tévéfilmsorozat IV/4. rész. — — 19.35: A Budapesti Fesztiválzenekar hangversenye. Közvetítés a Zeneakadémiáról. Richard Strauss: Don Juan — szimfonikus költemény. Liszt: A-dúr zongoraverseny. Csajkovszkij: Változatok egy rokokó témára. Richard Strauss: Halál és megdicsőülés — szimfonikus költemény. A szünetben: 20.20: Képújság. — 20.25—20.40: A fába préselt fortély. A múlt tanúi. Csehszlovák kisfilm (ism.) — Kb. 21.30: Híradó 2. — Kb. 21.45: Búcsúzások. NSZK tévéfilm (Feliratos.) — Kb. 23.30: Képújság.

CSÜTÖRTÖK DÉLELŐTT

8.55: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 9.00: Képújság. — 9.05: Teledoktor. Orvosi tanácsok tíz percben. Válaszok a nézők

A fővárosi mozik műsora

Dec. 29-től 1989. jan. 4-ig

A szövegben a gyártó országot csak kezdőbetűvel vagy rövidítve jelöljük. Egyéb rövidítések: mb.: magyarul beszélő; *: 14 éven aluli nem ajánlott; **: 16 éven felüli; ***: 18 éven felüli; IM: ifjúsági mozibérlet érvényes; K.: kísérőfilm; H.: híradót is játszanak. A budapesti mozik pénztári rendje: az egész nap játszó mozikban jegyváltás az előadás kezdete előtt egy órával aznapra és egy napra előre. Csak délután működő moziknál jegyváltás az előadás kezdete előtt másfél órával aznapra és három napra előre.

A HÉT FILMBEMUTATÓI

HA ELJÖN AZ OKTÓBER (Honvéd Kamaraterem)

„K" (Film a prostituáltakról) (Alkotmány, Bartók este, Bástya éjjel, Olimpia éjjel, Szikra de., du.)

A TIZENOT EVES KAPITANY (Csokonai du.)

A VELENCEI NO (Alfa, Duna éjjel, Hunyadi éjjel, Május 1. du.)

ALFA: A VELENCEI NŐ (szín. olasz)** f4, h6, 8.

ALKOTÁS: Végtelen történet (mb., szín. NSZK-olasz) IM de. f10, f12, f2. 1-jén: f12, f2. Kémek a sasfészekben I-II. (mb., szín. angol)* du. f4, f7. 4-én: f4. Amerikai anzix (magyar) 4-én: este 8. IM

ALKOTMÁNY: „K" (Film a prostituáltakról) (szín. magyar dokumentumfilm)** 4, 6, 8. IM

ANGYALFÖLDI: Macskafogó (szín. magyar-kanadai-NSZK rajzfilm) 30-án: f6. IM Három férfi, egy mózeskosár (mb., szín. francia) 2-án: f6. IM

ÁLT. MŰV. KÖZP.: Rocky Horror Picture Show (szín. amerikai)* 1-jén: 3, 5, 7. 2-án: 5, 7.

BALASSI: A zsoldoskatona (mb., szín. olasz) 29-2-ig, 5, 7. 31-1-jén: du. 3-kor is. Kék villám (mb., szín. amerikai)* 30-án: este 9. Tron, avagy a számítógép lázadása (mb., szín. amerikai) 31-1-jén: de. 10.

BARTÓK: Fehér feketében (mb., szín. amerikai) de. f10, f12, h2. 1-jén: f12, h2. Tuti dolog (mb., szín. amerikai) du. 4. (2. h. prol.) „K" (Film a prostituáltakról) (szín. magyar dokumentumfilm)** 6, 8. IM

BÁSTYA: Az istenek fegyverzete (szín. hongkongi) de., du. 10, 12, 2, 4. (5. h. prol.) Vágyrajárók (mb., szín. francia)* (10. h. prol.) este 6, 8. „K" (Film a prostituáltakról) (szín. magyar dokumentumfilm)** minden éjjel 10. IM

BEM: Hupikék törpikék és a csodafurulya (mb., szín. belga rajzfilm) de. f10, 11, f1. 1-jén: 11, f1. (2. h. prol.) IM No, megállj csak (mesefilmsorozat) du. 4. IM Az állatok válaszolnak (szín. magyar) du. 2. IM Titánia, Titánia, avagy a dublőrök éjszakája I-II. (szín. magyar)** este 6. (9. h. prol.) IM

BUDAFOK: Vissza a jövőbe (mb., szín. amerikai) du. 3. A kilencfarkú macska (szín. olasz-NSZK-francia)** este n8. A XX. század kalózai (mb., szín. szovjet) 31-én: du. 3. IM Nuki majom kalandjai (mb., szín. szovjet) K.: Egykettő-három. 1-jén: du. 3. IM

CINKOTA: Kémek a sasfészekben I-II. (mb., szín. angol)* 30-1-ig. 6. A kis hableány (mb., szín. japán rajzfilm) 1-jén: du. 3. IM A házibuli folytatódik (mb., szín. francia) 2-án: n6, f8.

CORVIN: Fehér feketében (mb., szín. amerikai) (2. h. prol.) f4, h6, 8. Elszabadult indulatok (mb., szín. amerikai)** 30-án éjjel 10 Vidám Szilveszter 31-én: éjjel f11. Előműsoros rendezvény!

CSILLAG: A dzsungel könyve (mb., szín. amerikai rajzfilm) 29-30-ig és 1-2-ig: 4, 6, 31-én: 2. IM Rock Térítő (szín. magyar)* 30-1-ig: este 8. IM Piedone Egyiptomban (mb., szín. olasz) 31-1-jén: de. 10.

CSOKONAI: A TIZENÖT ÉVES KAPITÁNY (mb., szín. szovjet) K.: A selyemhernyó du. f4. IM A kilencfarkú macska (szín. olasz-NSZK-francia)** (2. h. prol.) este h6, 8.

DIADAL: 29-én f4, h6: Betty Blue (szín. francia*** IM. 30-án f4, h6: Kizökkent világ . . . (szín. amerikai) IM. 31-én f4, h6: Ez volt a dzsessz (szín. lengyel) IM. 1-jén f4, h6: BUÉK (szín. magyar)* IM. 2-án f4, h6: Idő van (szín. magyar)** IM. 3-án f4, h6: Megáll az idő (szín. magyar)* IM. 4-én f4, h6: Tiszta Amerika (szín. magyar)** IM. Gyönyörű őzek halála (mb., szín. cseh-szlovák)* este 8. IM. A hét mesterlövész (mb., szín. amerikai) 1-jén: n2 IM.

DUNA: Átjáró élet és halál között (mb., szín. francia) 4, n7. f9 IM. A VELENCEI NŐ (szín. olasz)** 30-án éjjel 11.

ÉVA: Micimackó (mb., szín. amerikai rajzfilm) du. f4 IM. A kis szemtanú (szín. amerikai)* h6, 8 IM. Lutra (szín. magyar) 31-1-jén f2 IM.

FELSZABADULÁS: Fekete özvegy (mb., szín. amerikai)* f4, h6, 8. 31-én: 1, 3, 5.

FÉNY: Mary Poppins I-II. (mb., szín. amerikai) de. 10, h1. Kalózok (szín. francia-tunéziai-amerikai)* du. f4, h6, 8. 3-án: f4, 8. Lola (szín. NSZK)* 3-án du. h6 IM.

FILMMÚZEUM: 50 ÉVES A FILMMÚZEUM. Árvíz Indiában (amerikai, 1938). R.: Clarence Brown. Fsz.: Tyrone Power, Mirna Loy. E.: 29-én de. 10, 12, 2, 30-án du. 2, 4. Színes fátyol (amerikai, 1934). R.: Richard Boleslawski. Fsz.: Greta Garbo, George Brent. — E.: 29-én du. 4, 6. Lázadók (amerikai, 1933). R.: Frank Lloyd. Fsz.: Clark Gable, Charles Laughton. — E.: 29-én este 8. Rosemarie (amerikai, 1936). R.: W. S. Van Dyke. Fsz.: Jeanette MacDonald, Nelson Eddy. — E.: 30-án de. 10, 12. Három bajtárs (amerikai, 1938). R.: Frank Borzage. Fsz.: Robert Taylor, Margaret Sullivan. — E.: 30-án du. 6. Stan és Pan, a két utolsó mohikán (amerikai, 1933). R.: Hal Roach. Fsz.: Stan Laurel, Oliver Hardy. — E.: 30-án este 8. Copperfield David (amerikai, 1935). R. George Cukor. Fsz.: Lionel Barrymore, Magda Evans. — E.: 31-én de. 10, 12. Tarzan és pajtása (amerikai, 1934). R.: Cedric Gibbons. Fsz.: Johnny Weismüller, Mauren O'Sullivan. — 31-én du. 2, 4. Nagy nevetetők — A burleszk klasszikusai (Buster Keaton: Összerakható faház, Buster Keaton: Texasi történet. Harold Lloyd: Ó, a nagy versenyző. Harold Lloyd: Hősünk udvarol. Stan és Pan: A torkos kecske. Dodo, a zsoké.) — 31-én du. 6 és este 8. Zsivago doktor I-II. (amerikai, 1965). R.: David Lean. Fsz.: Omar Shariff, Julie Christie, Geraldine Chaplin. — E.: 1-jén de. 10, 4-én de. 10 és f2. Elfújta a szél I-II. (amerikai, 1939). R.: Viktor Flemming, George Cukor. Fsz.: Clark Gable, Vivien Leigh, Olivia de Havilland. — E..: 1-jén du. f2. Réztábla a kapu alatt (amerikai, 1938). R.: King Vidor. Fsz.: Robert Donat, Rex Harrison. — E.: 1-jén du, h6 és este 8. A Jávor (magyar, 1987). R.: Bán Róbert. — E.: 2-án du. 6, 8, 3-án de. 12, 2, du. h4. Taxisofőr (amerikai, 1976). R.: Martin Scorsese. Fsz.: Robert de Niro, Jodie Foster. — E.: 3-án este 8. Love Story (amerikai, 1970). R.: Arthur Hiller. — E.: 4-én este 8. Jegyelővétel két napra előre.

FÓRUM: Az istenek hongkongi) 4, 6, 8.

GORKIJ: 29-1-ig de. (mb., szín. amerikai zimese (mb., szín. 29-1-ig: du. 3: Hugó gyar-amerikai rajzfil 3.: Mackó Misi a vi lengyel-francia bábfi tína (szín. argentin) IM. 29-én f7: A b 30-án este f7: A lo (szín. amerikai)* I Hair (szín. amerik f7: Frances (mb. 2-án este f7: A gésa IM.

GUTENBERG MŰV hadművelet (mb., s 5, 7. A leghosszú 1-3-ig: 4, f8.

HONVÉD: Becéző s amerikai)* de. 10. prol.) IM. Hid a (mb., szín. angol)* IM. Mr. Universe (s (2. h. prol.) IM. K misszió (mb. szín. 2-4-ig de. h10, n1. IM. Szaffi (színe 31-én: h10, n1. 1-jé (szín. magyar) 29-1- ELJÖN AZ OKTÓ Zsenge. 2—4-ig du (szín. magyar-NSZK prol.) IM. Faludy magyar dokumentu f8.

HORIZONT: Fekete amerikai)* f10, f12, (2. h. prol.) Tokyo du. f4, h6, 8. (2. h.

HUNYADI: Fehér fe amerikai) f4, f6, f8 VELENCEI NŐ (szín jel f10.

IKARUS MŰV. HÁZ: (szín. botswanai) 2 aranylánc (szín. sz let. 2-án: f6. IM. A (szín. amerikai)* 4-é

KARINTHY: Az er magyar) 2, 4. Az (szín. japán)*** 6 &

KOSSUTH: Kalózok ziai-amerikai)* 29-én 29-én de. 10: Arany szín olasz). de. 12 vagyok (mb., szín. din (mb., szín. o

BMX bandíták (mb., 12: A Saolin templ (szín. kínai-hongkon molás Hongkongban kai)*. KAMARATEI élete 29-30-ig és 1 barbár 29-30-ig és 2 1-jén: h12, h2. Dün h4, n9.

KOBÁNYA: Hupikék (mb., szín. belga r (2. h. prol.) IM. Fe szín. amerikai) este

KULTÚRA: Banánhéj gyar)* 30-án: n6, f8 szín. olasz) 31-1-jén verse (szín. magyar) Suli-buli (szín. magy

LANDLER: Hóbortos botswanai) 2-3-án: f4

LIGET: Az elveszett tói (szín. amerikai)* diana Jones és a vég amerikai)* 2-3-án: h titka (mb., szín. fra f3 IM.

MADÁCH: Piedone szín. olasz) 14, f6. f (szín. olasz—amerika BMX bandíták (mb 31-1-jén: de. 10.

1987. Sept.

Amerikai Egyesült Államok

Legyen akár konjunktúra, akár dekonjunktúra, az üzletemberek számára mindig vonzó piac az Egyesült Államok. A 230 milliós országban szinte mindent el lehet adni, változatosak az igények. Ugyanakkor az importőröknek is van miből válogatniuk.

SERFŐZŐ ZSOLT FELVÉTELEI

A Golden Gate-híd

Az USA gazdaságáról, piacáról, üzleti életének szokásairól rengeteg az információ, s ennek ellenére a helyszínre először látogatót sok meglepetés érheti és éri. Szerencsére egyre több magyar szakember szerez közvetlen tapasztalatot az amerikai piac követelményeiről, szokásairól, mivel évről évre növekszik a tárgyalásra, tapasztalatcserére utazók száma.

Miután az amerikai üzleti világ szokásai sok vonatkozásban eltérnek a megszokott európaitól, nem árt, ha bizonyos beidegződéseket, üzleti magatartást a kontinensen hagyunk, s az Újvilágban munkánk során nagyobb sebességre kapcsolunk, határozottabban és gyorsabban döntünk. Érdemes egyúttal nyitott szemmel járni, és megfontolni egyes szokások, magatartási formák, szervezeti és szervezési „fogások" — nem kritikátlan — átvételét.

Az Egyesült Államok üzleti életét a gyakorlatban is az oly sokat emlegetett „az idő — pénz" mondás jellemzi. Az üzletemberek jól felkészültek, határozottak, gyors döntésre képesek és feljogosítottak, szűkebb szakterületüket alaposan ismerik. Tájékozottak a hozzájuk tartozó termékek, vagy szolgáltatások világpiaci helyzetéről, a keresleti és kínálati viszonyokról, az árakról, s nem utolsósorban a konkurencia „frontvonalairól". Többnyire kitűnőek a kereskedelemtechnikai, banktechnikai, pénzügyi szakismereteik. Ez utóbbit azért is érdemes kiemelni, mert az USA-ban a vállalatok szoros kapcsolatot alakítottak ›

ki a bankokkal, a finanszírozó intézményekkel, a tőzsdével. Az amerikai vállalatok gyakran és szívesen veszik igénybe a nagyszámú és erősen szakosodott tanácsadó cégek szolgálatait, jogi, pénzügyi, műszaki, piackutatási és egyéb témákban. A magyar látogató tárgyalópartnere ezzel a háttérrel maga mögött indul a „csatába".

Az üzleti kapcsolatok megteremtése az Egyesült Államokban meglehetősen könnyű. Ehhez azonban tudni kell pontosan, hogy milyen vevővel, vagy eladóval (így például kis- vagy középcéggel, nagyvállalattal, országos hálózattal) kívánunk kapcsolatba lépni. Az USA-ban többszázezer bejegyzett cég működik, az egyszemélyes vállalatok sokaságától a multinacionális vállalatbirodalmakig. A megfelelőnek tűnő partner kiválasztásához sok forrás áll rendelkezésre. A csaknem 20 kötetes, évenként felújított Thomas Register az amerikai vállalatokról szakmák, termékek, tevékenységi kör szerint is áttekintést ad. Jelentős segítséget nyújtanak az egyes szövetségi államok, tájkörzetek és városok kereskedelmi kamarái is termék és szakma szerinti címlista összeállításában és megküldésében.

Az USA-ban több ezer helyi és országos szakmai szövetség működik (némi túlzással: szinte minden termékre jut egy szakmai szövetség), ezek címlistája minden évben megjelenik egy vaskos kötetben. A szakmai szövetségek ugyancsak fontos forrásai az üzleti partnerkeresésnek. Nem haszontalan a jelentősebb bankokhoz fordulni, amelyek ingyenes szolgáltatásként valamennyi számításba jövő amerikai üzletfelükhöz továbbítják a magyar érdeklődést. Rendelkezésre állnak továbbá — térítés ellenében — olyan országos adatbankkal rendelkező vállalatok, amelyek kívánság szerinti címlistával látják el a magyar megrendelőt. S végül, de nem utolsósorban a magyar kereskedelmi kirendeltségek (New York, Washington, Chicago), és a vállalati irodák piacismerete, üzleti kapcsolati rendszere is rendelkezésre áll. Úgy tartják, hogy a magas színvonalon komputerizált Egyesült Államokban nem a szóbajöhető partnerek körének az összeállítása, hanem a megfelelő kiválasztása az igazi feladat. Célszerű a kiválasztott vállalatokról cég és/vagy bankinformációt beszerezni. A legismertebb amerikai céginformációs iroda a Dun and Bradstreet, amely az egész országra kiterjedően tevékenykedik. Jó alkalom a partnerkeresésre a szakkiállításokon való részvétel, vagy a bemutatók meglátogatása. A szakkiállításokból az USA-ban évente több százat rendeznek, ezek programja a Hungexpónál szerezhető be.

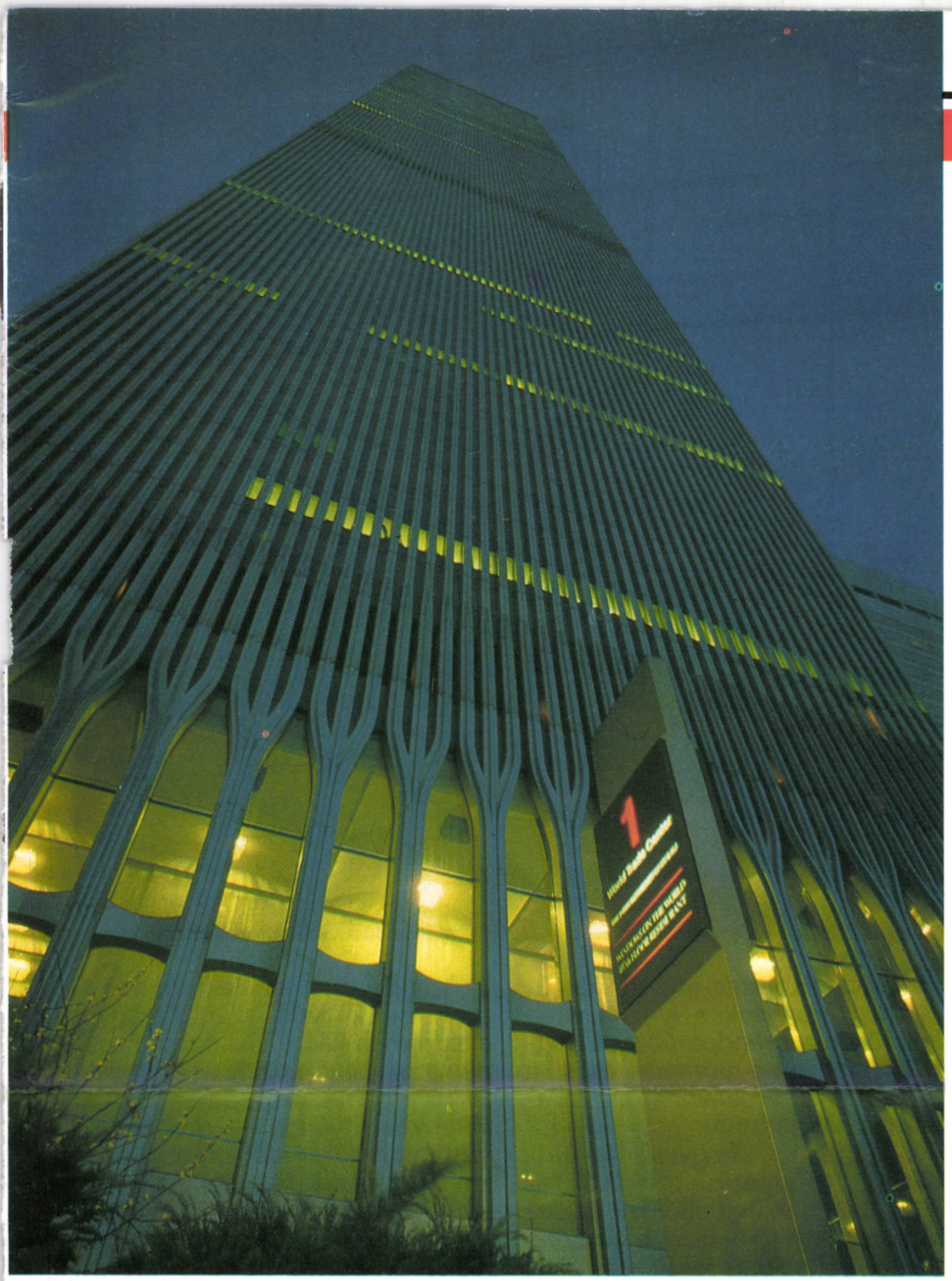
Az amerikai üzleti világ praktikus, viszonylag mentes a formalitásoktól. Teljesen elfogadott, ha egy vállalat levélben keres meg egy amerikai céget kapcsolatfelvétel céljából. Arra viszont ügyelni kell, hogy a bemutatkozó levél (is) lényegretörő, rövid legyen. Tartalmazza a vállalat rövid bemutatását (kevés adattal) tevékenységi körét, a szándékolt üzleti kapcsolat tárgyát és formáját, valamint az ismertebb referenciákat. A levélhez mellékelt prospektus tartalmazzon minél több pontos műszaki adatot, rajzot és fényképet. Fontos, hogy a prospektus ne a vállalatot, hanem az árut és a szolgáltatást reklámozza. Megszokott formája az írásbeli bemutatkozásnak az Egyesült Államokban a vállalat legutóbbi éves jelentésének (Annual Report) a megküldése. Célravezető, ha a bemutatkozó levelet egy bizonyos személynek, vagy beosztásnak címezzük, például a marketing igazgatónak, a nemzetközi kapcsolatok felelős vezetőjének, illetékes részlegvezetőnek. Kisebb vállalatok esetében ajánlatos a tulajdonosnak címezni a bemutatkozó levelet.

Különleges szerepet foglal el az amerikai üzleti életben a telefon. Jó tudni, hogy a telefonon tett ígéret, vagy üzleti ajánlat értéke megegyezik a hivatalos levélével. Miután az üzleti kapcsolatok alapja az USA-ban a bizalom, a telefonon kötött megállapodást nem szokták megmásítani. Az USA-ban egyébként kiváló a telefonhálózat — s ami a magyar fülnek szokatlan: az ország minden, legeldugottabb települése is be van kapcsolva a távhívó hálózatba, vonalra nem kell várni, az utolsó számjegy letárcsázása után azonnal kimegy a csöngés. Munkaidőn kívül általános az üzenetrögzítő használata, s a telefonáló biztos lehet abban, hogy másnap visszahívják.

Az üzleti kapcsolat kialakításának alapfeltétele a gyors kommunikáció. Az amerikai piacon uralkodó versenyhelyzet miatt egyetlen üzletet akaró cég sem engedheti meg magának, hogy a telexre ne válaszoljon 24 órán belül, vagy a levélre ne adjon feleletet postafordultával. Csökken a partner iránti bizalom, ha képviselői a telefonüzenetre nem válaszolnak a lehető legrövidebb időn belül.

Az üzleti tárgyalások lefolytatására, a kiutazásra a szabadságidőszakon kívül az egész esztendő alkalmas. Az amerikaiak általában július közepe és szeptember eleje között veszik ki szabadságukat, a kiutazást tehát nem ajánlatos erre az időszakra időzíteni.

Ünnepnapok és állami munkaszüneti napok: január 1. február 12. (Lincoln születésnapja) február 18. illetve február harmadik hétfője (Washington születésnapja), Nagypéntek, május 30. vagy utolsó hétfője (Memorial Day, a háborús áldozatok emléknapja), július 4. (Independence Day: függetlenségi nap), szeptember első hétfője (Labor Day: a munka ünnepe), október 12. vagy második hétfője (Kolumbusznap), november 11. (Veteran's Day: a háborús veteránok napja,

A World Trade Center esti fényben

az első világháború befejezésének emléknapja), november utolsó csütörtökje (Thanksgiving Day: a hálaadás napja), december 25. Karácsony. Az ünnepek államonként változhatnak, a fentieken kívül vannak olyan ünnepek, amelyek csak egyes államokban munkaszüneti napok.

Időszámítás: az Egyesült Államok nagy területe miatt az országban három időzóna van. A magyar utazók által leggyakrabban felkeresett New York, Washington, Boston, egyszóval a keleti part és Budapest között minusz 6 óra az eltérés, Chicago esetében 7, a nyugati parton (San Francisco, Los Angeles, stb.) pedig 9 óra. A nyári időszámítás április utolsó vasárnapjától október utolsó vasárnapjáig tart.

Az amerikai üzletemberek öltözködése — elsősorban a nagyvárosokban — meglehetősen konzervatív. Napközben ugyan nem előírás a sötét öltöny, de az üzletemberek többsége abban jár. Szinte kötelező a „jólvasaltság", az öltönyhöz jól megválasztott nyakkendő és cipő. Az üzletasszonyok öltözete a hagyományos kosztüm, illetve a szoknya-blúz együttes. Az Egyesült Államokban sokat adnak a jólápoltságra, s ennek megfelelően a partner megítélésében jelentős szerepe van az első benyomásnak. A hétvégi öltözet sportos, esetenként „szakadt".

Az üzleti, hivatali órák kezdete általában 9—9,30, a munkaidő 5 és 6 óra között fejeződik be, az ebédidő általában 12-től 2-ig tart. Sok vállalatnál, hivatalban nem tartanak ebédidőt, a munkaidő ennek megfelelően korábban ér véget. A bankok általában 9—15 óra között tartanak nyitva. Az üzletek általában 8—10 óra között nyitnak, a zárás időpontja változó. Nagyobb városokban az üzletek jelentős része este 10 órakor, vagy éjfélkor húzza le a redőnyt. Szombaton az üzletek általában 10—18 óra között, vasárnap pedig 12—18 óra között tartanak nyitva. A nyitvatartási rend nem csak államonként, hanem városonként, sőt városrészenként is eltérhet.

Ami a kiutazás legfontosabb részét, a tárgyalásokat illeti: az üzleti megbeszéléseket általában a partner irodájában tartják. A szokások szerint általában 9—12 óra, illetve 14—17 óra között kerül sor a megbeszélésekre. A 11 órakor, vagy az után kezdődő megbeszélésekhez általában üzleti ebéd (business lunch) is kapcsolódik, amelyre az irodához közeli vendéglőben, nagyvállalat esetében pedig saját — az épületben lévő — reprezentatív étteremben kerül sor.

A tárgyalások alatt nem divat az Egyesült Államokban a túlzott kínálás, vagy az alkoholfogyasztás. Általában kávét ajánlanak fel. A tárgyalás nyelve az angol, az amerikai üzletember elvárja külföldi partnerétől az angol nyelvtudást, ő maga viszont általában nem beszél idegen nyelvet. A tárgyalás a felek kézfogásával kezdődik, majd a névjegyek kölcsönös cseréjére kerül sor. A névjegyet illik elolvasni, s partnereik nevét megjegyezni. A rövid udvariassági bevezető után (ez vonatkozhat az időjárásra, az utazásra, az irodaépületre, vagy a cég jóhírére) kezdődhet az igazi tárgyalás. Az amerikai üzletemberek nem szeretik a mellébeszélést, a felesleges körítést, az üresjáratot. Rögtön a tárgyra, a lényegre térnek, s ezt várják el tárgyalópartnereiktől is. Gyakran videofilm segítségével mutatják be cégüket, vagy éppen a tárgyalás témájául szolgáló terméket. Szívesen veszik ők is a tárgyalópartnerek bemutatóját.

Az amerikai üzletember a tárgyalás során nagyon céltudatos. Kérdései, megállapításai a business school-okban tanított koreográfiát követik. Kérdéseire egyenes választ vár, s többre értékel egy „nem tudom most megmondani, hamarosan visszatérek rá" kijelentést, mint a mellébeszélést. Becsüli a szakterületét ismerő, hatá- ›

rozott partnert. Komolytalannak tartja viszont azt, aki a szokásosnál jóval nagyobb árengedményt ajánl az áralku során. Pontosan tisztázza a minőségi, minőségellenőrzési, szállítási, szállítmányozási kérdéseket és elvárja a specifikáció szerinti szállítást.

A tárgyalások légköre általában oldott, barátságos. Az amerikai üzletember igyekszik kellemes hangulatot teremteni. Ennek egyik jele, hogy felajánlja a keresztnéven való megszólítást, ami nem azonos a tegeződéssel. A megbeszélés közben gyakran tart összefoglalót, amelyben az előző percekben elhangzottakat összegzi, illetve idézi vissza. A tárgyalás végén összefoglalja azokat a pontokat, amelyben sikerült megegyezésre jutni, s felsorolja — általában határidő megjelölésével — a tisztázatlan kérdéseket, valamint a tennivalókat. „Levezetésként" szokás még néhány barátságos mondatot váltani — általában semleges témákról.

Gyakori, hogy az amerikai üzletemberek külföldi tárgyalópartnereiket üzleti vacsorára, vagy a lakásukba hívják meg. Ez utóbbi esetben a feleségnek virágot, a gyerekeknek pedig édességet szokás vinni. Ugyancsak szokás a házigazda megajándékozása egy üveg itallal. (Itt érdemes megjegyezni, hogy az Egyesült Államokban az üzletemberek körében divattá vált a nem-ivás, alkoholt újabban ritkán fogyasztanak, legfeljebb egy pohár bort az étkezéshez. A dohányzásról az USA-ban 1980—85. között húszmillióan szoktak le!)

Még néhány, a piaccal és az üzlettel kapcsolatos észrevétel: a magyar vállalatoknak törekedniük kell arra, hogy közvetlen kapcsolatot alakítsanak ki partnereikkel, tehát — ha lehetséges — iktassák ki a közvetítő „kezeket". Az ügynökök számára nem tanácsos kizárólagosságot adni, hiszen nem valószínű, hogy akár csak egy országrészt is képesek „lefedni". Ugyancsak megfontolandó a piaci tevékenység földrajzi diverzifikálása, nevezetesen az erőteljesebb jelenlét az USA középső térségeiben, valamint a nyugati partvidéken. Ismeretes, hogy a magyar vállalatok amerikai partnereinek többsége a keleti partvidéken van, s ide is utaznak a legtöbben.

A magyar export és import számára még igen sok a kiaknázatlan lehetőség a csendes-óceáni partvidéken, ezért a partnerkeresést, a kiutazásokat érdemes erre a területre is kiterjeszteni.

S végül még két gyakorlati tudnivaló. Az étkezési szokások az USA-ban némileg eltérőek az európaiaktól. A fő étkezés a vacsora, délben általában csak szendvicset, vagy gyümölcsöt fogyasztanak. A főtt ételek nem zsírosak, elterjedt a zöldségköret, édesség helyett gyümölcsöt, vagy alacsony kalóriatartalmú fagylaltot fogyasztanak.

Az USA-ban az elektromos feszültség 127 volt, ezért a magyar elektromos készülékek nem használhatók. Más a hálózati csatlakozó formája is, ezért az átállítható villanyborotvához — ott mindenütt kapható — lapos csatlakozókat lehet csak használni. Az Egyesült Államokban vásárolt technikai cikkek közül azok, amelyek működtetéséhez hálózati áramra van szükség, csak átalakítással használhatók Magyarországon, bár újabban 110 és 220 voltra egyaránt alkalmas készülékeket is árusítanak.

GONDA GYÖRGY

Egy jövedelmező amerikai iparág

85. 9. 20.

Dollármilliók — válásra

Annak ellenére, hogy az Egyesült Államokban ma már jóval kevesebben válnak el, mint a csúcsesztendőt jelentő 1981-ben, a *válásbiznisz* napjainkra külön üzletággá nőtte ki magát. Olyan „iparról" van szó, amely tízezreknek nyújt biztos megélhetést, és nem játszik elhanyagolható szerepet a szolgáltatási ágazat növekedésében sem.

Az USÁ-ban évente 1,2 millió házaspár szakítja meg válással a házassági köteléket. Korábban a válóperek többsége viszonylag sima ügy volt, napjainkban azonban bonyolult „üzleti" tárgyalások előzik meg a házasság felbontását. Ennek megfelelően jócskán megszaporodott azoknak a szakembereknek és tanácsadóknak a száma, akik fontos résztvevői a perek előkészítésének és lebonyolításának. Számítások szerint az „iparágban" dolgozók évente mintegy hárommilliárd dollár bevételre tesznek szert a válóperekből. 1980-ban az Egyesült Államokban mindössze 700 ügyvéd foglalkozott kizárólag válóperes ügyekkel, az idén viszont az e területre specializálódott ügyvédek száma már *meghaladta a 11 ezret*, jelezve, hogy igencsak jövedelmező szektorról van szó.

A válni készülő feleknek jól át kell gondolniuk elhatározásukat, mert szándékuk fenntartása esetén *jócskán a pénztárcájuk mélyére kell nyúlniuk.* A statisztikák tanúsága szerint az ügyvédet a válóper során átlagosan 800—1500 dollár tiszteletdíj illeti meg, de nem ritka, hogy — különösen a bonyolultabb esetekben — az ügyvédi díj eléri az ötszázezer dollárt is. Ilyen hatalmas összegek láttán az ügyvédeknek érdemes már szakma szerint is szakosodniuk. Ez azt jelenti, hogy az ügyvédek egy része a művészvilág, egy másik része az ipari vezetők válópereinek lett szakértőjévé — s a sort még hosszan lehetne folytatni. A szakértés ebben az esetben azt jelenti, hogy az ügyvéd átfogó ismeretekkel rendelkezik a „kasztban" előforduló anyagi, adózási, vagyonmegosztási kérdésekről. Nem mindegy ugyanis, hogy egy válóper mennyire kopasztja meg az ismert filmszínészt vagy vállalati vezetőt, hiszen az Egyesült Államokban *a nőtartás összege nem elhanyagolható tényező a vagyonmegállapításnál.*

A válás iparága — persze — nemcsak a pereket lebonyolító ügyvédeknek hoz mesés bevételeket, hanem a *„háttéripar" munkatársainak is.* Ebbe a csoportba tartoznak többek között a válóperes tanácsadó ügyvédek. Ők közvetlenül nem vesznek részt a perben, csak — sakknyelven szólva — *szekundálnak.* A tanácsadók a válni kívánó feleket külön-külön vagy együttesen felvilágosítják jogaikról, anyagi igényeik megalapozottságáról és mintegy a peres ügyvédek előfutáraként vagyonjogi kérdésekben is segítenek átjutni a törvények útvesztőin. *A tanácsadó ügyvédek nem szívesen nyilatkoznak keresetükről,* de nemrégiben a tekintélyes *Wall Street Journal* hasábjain egyikük elmondta, hogy 60—100 dollárt számít fel egy órai munkáért.

A „válásipar" egyik legjobban jövedelmező mellékágazata a *pszichiátriai tevékenység.* Az orvosok egy része jó időben megérezte, hogy a válással járó lelki — és anyagi — megrázkódtatásokban számára is jut szerep, illetve bevétel, tehát szakosodott a *váláspszichológiára.* Ma már szakképzett orvosok hada vállal válás előtti és utáni lelki felkészítést, valamint tanácsadást a pert megelőző korszak magatartásformáira. Külön bevételt jelent a lelkek „kisimítása" a válás után, az önálló életre, a hosszabb-rövidebb ideig tartó egyedüllétre való felkészítés. Mind több ügyvéd köt „üzleti házasságot" pszichiáterekkel annak érdekében, hogy ügyfeleiknek „komplex szolgáltatást" nyújthassanak.

A bizniszből nem maradnak ki az adóügyi szakemberek, valamint *a magánnyomozók* sem.

Az adóügyek értői általában a feleségeknek ajánlják fel szolgáltatásaikat annak érdekében, hogy fényt derítsenek férjük rejtett, esetleg valamelyik adóparadicsomban — Barbados, Kajman-szigetek stb. — „pihenő" pénzére. A pénzügyi szakemberek a jelek szerint felhajtják a világ legeldugottabb helyén elrejtett pénzeket is, s így a válásra váró feleségek nagyobb végkielégítésre, illetve asszonytartásra számíthatnak.

A magánnyomozók — ugyancsak jó pénzért — az egyik házastárs kérésére diszkrét megfigyelés alatt tartják a másikat, s érdekes adalékokkal szolgálnak a válóperek során a férj vagy a feleség kilengéseiről.

Ám ezzel még nem ért véget a válás vámszedőinek sora, hiszen még sokan akarnak részesedni a „nagy esemény" adta lehetőségekből. Különböző *klubok* alakultak az elmúlt években az elvált emberek lelki kezelésére, a hirtelen keletkezett magány feloldására. (Természetesen az egy évre szóló tagsági díj négyszámjegyű összeggel fejezhető ki — dollárban.) Az utazási irodák bel- és külföldi túrákat szerveznek elvált férfiak és nők számára — a házasságközvetítés nem is titkolt szándékával.

Más cégek viszont azonnal lecsapnak az elvált házastársakra, s róluk videófelvételt készítenek, ugyancsak borsos összegekért. A felvételek bekerülnek a házasságközvetítő vállalatok archívumába, s így van remény a gyors újraházasodásra. Persze csak annak, aki ezt igényli, illetve hajlandó megfizetni az ilyen jellegű szolgáltatásokat.

Ügyes ügynökségek *kondicionáló* tornát szerveznek elváltak részére azzal a céllal, hogy így is enyhítsék a válás esetleges fájdalmait. Néhány vállalat pedig olyan „üdvözlőkártyák" gyártására szakosodott, amelyeken az elváltak bejelentik ismerőseiknek az eseményt, vagy amelyeket éppen egymásnak küldenek a válás kimondásának évfordulóin...

Gara Szabolcs

Kilátás az ablakból
Sárközy György felvételei

voltak: Fehérvárról csak az ablakkeret érkezett, az üveg Orosházáról, Szegeden pedig komplettírozták. Jövőre viszont önellátók lesznek a saját ablakukból.

— *Mitől lesz versenyképes a DÉLÉP ablaka?*

— Attól, hogy *többet tud*, mint a most piacon levők: hő-, hang- és légszigetelése kiváló, tömítése tökéletes. Az ablakokat 25 nyílás- és méretválasztékban kínáljuk, és 12-féle erkélyajtót, szakipari falat. De mert a most kapható korszerűek drágák és nem nagyon keresettek, az olcsók viszont nem sokat érnek, és hosszú távon nem kifizetődők. A nemrégiben milliókat beruházó ablakgyártók *most árengedményre kényszerülnek*, a hagyományost készítők pedig kiárusítják felhalmozódó készleteiket. Hogy az élesedő helyzetben kinek terem babér, az akkor derül ki, ha az új versenytárs is kilép a piacra.

Szikora Katalin

ÉGTÁJRÓL

két évvel ezelőtti határozata nyomán intervenciós valutaalapot hoztak létre, amely az elsősegély szerepét tölti be. Ebből lehet fedezni a sürgős, és váratlan, máshonnan nem beszerezhető anyag-, alkatrész-, segédanyagimportot.

Az alap fölött az Országos Kutatási Nagyműszer Bizottság rendelkezik. (Ez a bizottság a TPB javaslattevő, tanácsadó szerveként működik.) Tagjai közt ott találjuk a tárcák, a posta és néhány országos hatáskörű hivatal képviselőit. A vállalatok igényüket nem a bizottsághoz, hanem az irányító minisztériumhoz nyújthatják be elbírálásra. S ha a tárca javasolja, csak akkor kerül tovább a kérelem. Az ilyen ügyeknek korábban nem volt igazi gazdájuk, a sok egyéni kérelem különféle csatornákon futott, alaposan megnövelve az adminisztrációt és a bürokráciát.

A devizaalap nagyságát nem sikerült megtudni, annyit azonban elárultak az illetékesek, hogy több száz esetben *kedvezően* bírálták el a vállalatok igényeit. Noha a devizakeret már két éve működik, beszédes tény lehet, hogy ismét meghirdették a gazdálkodóknak a *pályázat* feltételeit. Minderről az Ipari Közlöny 10. számában olvashatunk részletesebb információkat.

(szlu)

Kulcsrakész lakások

A 43-as számú Állami Építőmával próbálkozik. A főváros legipari Vállalat új vállalkozási fornagyobb kivitelezője — az állami lakások építése mellett — magánerős lakásépítési irodát nyitott. Az a célja, hogy a jövőben közvetlenül a piacon értékesítse a házgyári termékeiből készült otthonokat. Ez a vállalkozási forma figyelembe veszi a leendő lakók kívánságait: a lakások félkészen, vagy kulcsrakészen kaphatók, és a szerződésben rögzített áron.

(Sz. K.)

A MAGYAR NEMZETI BANK HIVATALOS DEVIZAÁRFOLYAMAI ÉRVÉNYBEN: 1985. SZEPTEMBER 20.

Devizanem	Vételi	Közép	Eladási
	árfolyam 100 egységre forintban		
Angol font	6664,48	6671,15	6677,82
Ausztrál dollár	3396,30	3399,70	3403,10
Belga frank	84,95	85,04	85,13
Dán korona	473,91	474,38	474,85
Finn márka	813,43	814,24	815,05
Francia frank	562,78	563,34	563,90
Holland forint	1526,62	1528,15	1529,68
Japán yen (1000)	206,21	206,42	206,63
Kanadai dollár	3621,65	3625,28	3628,91
Kuvaiti dinár	16 328,21	16 344,55	16 360,89
Norvég korona	588,30	588,89	589,48
NSZK márka	1715,45	1717,17	1718,89
Olasz líra (1000)	25,57	25,60	25,63
Osztrák schilling	243,65	243,89	244,13
Portugál escudó	28,73	28,76	28,79
Spanyol peseta	28,86	28,89	28,92
Svájci frank	2086,25	2088,34	2090,43
Svéd korona	585,47	586,06	586,65
Tr. és cl. rubel	2797,20	2800,00	2802,80
USA dollár	4999,70	5004,70	5009,70

AZ ÁLLAMKÖZI MEGÁLLAPODÁSOKON ALAPULÓ HIVATALOS ÁRFOLYAMOK VÁLTOZATLANUL AZ 1985. JÚNIUS 4-I KÖZLÉSNEK MEGFELELŐEN VANNAK ÉRVÉNYBEN.

Az 1985. július 1-től alkalmazott határidős árfolyamkülönbözeti százalékok változatlanul az 1985. június 29-i közlésnek megfelelően vannak érvényben.

A Magyar Nemzeti Bank 426/1984. számú közleménye szerint hivatalos a Magyar Hírlapban, valamint a bankszervek helyiségeiben közzétett lista.

(Cég)pénzes utazások

Tárgyalás nélkül nincs üzlet! Szállodások, kölcsönzők haszna

A légitársaságok, a szállodák és az idegenforgalmi szakma egyéb ágazatainak nem kis örömére világszerte igen dinamikusan növekszik a hivatalos utazások száma. Becslések szerint 1988-ban mintegy 85 millióan lépték át a határokat nem a saját családi költségvetésük terhére: a hivatalos utazók közlekedési és szállodai kiadásai megközelítették a 400 milliárd dollárt, s a szakértők legalább 200 milliárd dollárra teszik az utazások során egyéb célokra elköltött pénzek összegét. A hivatalos utazók köre és száma évről évre bővül, s az új helyzethez bámulatos gyorsasággal alkalmazkodik a közlekedési és az idegenforgalmi üzletág.

ÜZLETEMBEREK „BUSINESS CLASS"-ON EGY REPÜLŐGÉP FEDÉLZETÉN

Néhány járaton titkárnőszolgálat is van

Új szolgáltatások

A vállalatok, kutatóintézetek és egyéb intézmények számlájára történő kiutazások számának növekedése több okra vezethető vissza. Évtizedünkben a vállalatok korábban soha nem tapasztalt küzdelmet és versenyt folytatnak a piaci részesedés megtartásáért, illetve bővítéséért. Az éleződő verseny megköveteli a szinte állandó piaci jelenlétet, ez pedig sok utazással jár. Ráadásul a vállalatok igyekeznek földrajzilag is új piacokra betörni, ezt a tevékenységet pedig nem lehet íróasztal mellől „levezényelni". Számottevően megnövekedett a konferenciák és a kiállítások száma a világon, különösen a szakkiállítások élik fénykorukat. S a piaci versenyben kevés cég engedheti meg magának, hogy távol maradjon a szakma jelentősebb nemzetközi seregszemléitől. A vállalatközi együttműködések (kooperációk) bővülése ugyancsak a hivatalos utazási „láz" emelkedésének irányába hat. S az sem mellékes, hogy — munkahelye költségén — mindenki szeret utazni, s a néhány napos kiruccanásra nem is olyan nehéz elfogadható indokot találni...

A légitársaságok „szimatolták meg" a nyolcvanas évek elején elsőnek a hivatalos utazásokban rejlő üzleti lehetőségeket. Először a Cathay légitársaság különített el járatain az üzleti utazók részére egy kabinrészt, s a Cathay után szinte minden jelentősebb légitársaság bevezette az úgynevezett businnes classt. Club, Marco Polo, Komfort és még tucatnyi elnevezés született a business class megkülönböztetésére. A turistaosztálynál magasabb viteldíjért a légitársaságok nagyobb kényelmet, választékosabb étkezést, szélesebb üléseket, több figyelmet és figyelmességet ígértek és ígérnek. (A business class utasainak többek között „jár" a porcelán étkészlet, az ingyenital, nem kell fizetniük a hosszabb járatokon a fedélzeti vetítés és a zenecsatornák vételére alkalmas fülhallgatóért, formás és tartalmas „tisztasági csomagot", apróbb ajándékokat kapnak. A „csábítás trükkjeit" még hosszasan lehetne folytatni...) Újabban az üzleti utazók részére a repülőtereken az egyes légitársaságok külön váróhelyiségeket üzemeltetnek kényelmes fotelokkal, itallal, kávéval, friss újságokkal. Beszálláskor a jegyüket és csomagjaikat külön utasfelvevő pultoknál kezelik. Sok légitársaság megérkezés után ingyen juttatja el a business classon repülő utasait a szállodába.

Minthogy a business class viteldíja nagyjából minden légitársaságnál azonos, az utasokat a nyújtott szolgáltatások színvonalának emelésével igyekeznek megnyerni, illetve egymástól elcsábítani. A hosszabb légijáratokon a hivatalos utazók idejük egy részét általában munkával, a tárgyalásokra való felkészüléssel, vagy az útijelentés összeállításával töltik el. Egymást túllicitálva kínálják a légitársaságok az „irodai" szolgáltatásokat: a fedélzeten írógépek, összecsukható számítógépek állnak rendelkezésre, sőt néhány ázsiai légivállalat egyes járatokon titkárnőszolgálatot is működtet. Az Egyesült Államokban ma már szinte minden repülőgépről lehet telefonálni a világ bármely részébe — persze nem fillérekért. A brit állami légitársaság nemrégiben videolejátszó berendezést és képernyőt „épített be" az ülések háttámlájába, az utas tehát kedvére válogathat a fedélzeti videotárból. Reklámjaikban a nagy légitársaságok arra hívják fel a figyelmet, hogy a business class utasai a nagyobb kényelem eredményeként kevésbé „gyűrötten" érkeznek meg. S a cégek általában szívesen megfizetik munkatársaik részére a többletkényelmet, mert az üzleti filozófia szerint ez a többletkiadás a tárgyalások során megtérül.

A légitársaságok statisztikái szerint a járatok business class osztályain az átlagos helykihasználás 80 százalék felett alakul, s ez igen kedvező üzleti eredménynek számít az iparágban. Nem panaszkodhatnak a forgalom alakulására az autókölcsönzéssel foglalkozó cégek sem, amelyek tevékenysége szorosan kötődik a hivatalos utazásokhoz. A Hertz, az Avis, a Budget, a National és a többi rent a car világcég forgalmának mintegy 50 százalékát a légiutasokkal bonyolítja le. Különösen az USA-ban gyakori, hogy a hivatalos utazó a repülőtérről bérkocsival folytatja útját. (Az Egyesült Államokban minden második hivatalos utazó gépkocsit bérel, s az autót a repülőtéren veszi át.) A nagyobb autókölcsönző cégek egy része légitársaságok tulajdona, mások viszont szorosan együttműködnek egy-egy légivállalattal.

A hivatalosan utazók szorgalmasan gyűjtik a törzsutas-kilométereket, s aki sokat utazik, annak viszonylag hamar „összejön" az ingyenjegy. Az USA-ban — ahol országon belül bonyolódik le a hivatalos utazások többsége — a légitársaságok a forgalom élénkítésére az év egyes időszakaiban és egyes járatokon háromszoros távolsággal „kedveskednek" az utazóknak, így aztán viszonylag hamar elérhető az ingyenjegy Floridába, Hawaiira, vagy éppen Európába. A nyugatnémet vállalatok újabban takarékossági okokból nem a hivatalos utazó, hanem a cég „számlájára" íratják a kilométereket. Végül is a vállalat fizet a jegyért, s az NSZK-beli cégek maguk akarnak az ingyenjegyekhez hozzájutni.

A hivatalos utazások számának robbanásszerű növekedése évtizedünkben átformálta a hotelszakmát is. A statisztikák tanúsága szerint tavaly a világ szállodakapacitásának 50 százalékát a hivatalos utazók kötötték le, a turisták aránya pedig egyre csökken. (A nemzetközi idegenforgalom növekedése és a szállodák turistavendégeinek csökkenése között nincsen ellentmondás. Mind több turista lakik ugyanis napjainkban kempingben, fizetővendég-szolgálatnál, vagy éppen saját lakókocsijában.)

Kényelmes szállodák

A nagy nemzetközi szállodaláncok hamar felismerték, hogy a 80-as években a hivatalos utazások száma elsősorban a Távol-Kelet, a fejlődő országok, valamint Kelet-Európa irányába növekedett meg. Ezekben a térségekben terjeszkednek elsősorban a szállodaláncok, s a következő esztendőkben is itt várható nagyobb kapacitásbővítés. 1970 és 1986 között a világ 20 vezető szállodalánca megháromszorozta szobáinak számát szerte a világon. A húsz cég most 1,4 millió szobát kínál, tavaly 900 szálloda épült a világon. (A részstatisztikák tanúsága szerint a városok üzletközpontjaiban levő szállodák vendégkörének 80 százaléka üzletember, hivatalos utazó.)

A szállodaipar gyorsan felmérte milyen igényekre számíthat az üzleti utazók részéről, s ennek megfelelően alakítja kínálatát. A drága luxushotelekben — Savoy Group, Regent International, Mandarin Oriental stb. — általában a felsőbb szintű vállalati vezetők szállnak meg. A legnagyobb mértékben azonban az olcsóbb, de korszerű és kényelmes szállodák iránt bővült az igény, ilyen hotelekben száll meg a hivatalos utazók többsége. A francia Accor, az amerikai Holiday Inn International és a Marriott, valamint a többi világszerte jól ismert „márka" gyors ütemben építette ki a világ sok országában az olcsóbb, de igen kényelmes és sok szolgáltatást nyújtó szállodahálózatát. Ezekben a szállókban az üzletember minden számára szükséges szolgáltatást megtalál: telexet, telefaxot, írógépet, konferencia- és rendezvényszolgálatot, jó éttermeket, s nem utolsósorban modern és jól felszerelt szobákat.

Persze a légitársaságok maguk is igyekeznek hasznot húzni a szállodaipar konjunktúrájából. Több európai és amerikai légitársaság saját szállodákkal rendelkezik a nagyobb városokban, újabban pedig több légivállalat „koprodukciójában" épülnek a szállodák. A légivállalatok számára ugyanis igencsak kifizetődő, hogy a szállítás mellé még szállodai elhelyezést is tud kínálni utasainak. (A nagyobb nemzetközi szállodaláncok „töltésében" jelentős szerepet játszanak a légitársaságok: az Intercontinental a PanAmericannal, a Novotel az Air France-szal alakított ki szorosabb kapcsolatot, de minden jelentősebb szállodaláncnak van légitársaság „párja", amely utasainak elsősorban a „társult" szállodát kínálja.)

„Korlátlan" a keret

Évtizedünkben megszokottá vált, hogy a multinacionális cégek minden évben más országban tartják regionális konferenciájukat, illetve ügynökeik, képviselőik számára az eligazítást és a beszámoltatást.

Az előrejelzések szerint a következő években töretlen lendülettel növekedik majd a hivatalos kiutazások száma. Ezzel párhuzamosan azonban a vállalatok nagyobb figyelmet fordítanak az utazások eredményességére és igyekeznek azokat lerövidíteni. Az utazási keret általában addig „korlátlan", amíg a főkönyv másik, a bevételi oldala is rendben van...

GARA SZABOLCS

ÉLŐ NYELVEK SZEMINÁRIUMA

Heti 1×2 óra, 3 hónapra 850 Ft, heti 2×2 óra, 1700 Ft

Beiratkozás: december 27-től 29-ig és január 2-tól 6-ig, délután 3 és 7 óra között.

Budapest V., Fejér György u. 8.

Telefon: 356-154

ALAPÍTVA: 1949

Svédország

Adó és adósság

Feldt terve, Holmer könyve

Tettesek, kedvezményezettek

A karácsonyfa csikorogva fékezett Stockholm belvárosának egyik forgalmas utcáján. A Kungsgatanon bámészkodó magyar újságíró csak azért nem került a színes égőkkel feldíszítve száguldó ágak alá, mert idejében visszaugrott a járdára. A békés karácsonyt jelképező fenyő pedig haladt tovább a külső sávban — egy ezüstmetál Volvo szélvédője mögött. Az év vége bensőséges ünnepére nemcsak autóba szerelhető miniatűr fenyőfákkal készültek a svédek, hanem a legkülönfélébb kereskedelmi fogásokkal is. A Hamnagatan nagyáruházainak kirakatában élőképek fogadták a járókelőket mozgó mesefigurákkal és a téli ünnepkör hagyományait idéző jelenetekkel.

Újévi kilátások

Jólét, árubőség, nyugalom, udvariasság — gyűjtötte magában a tudósító a hazájában mindinkább ritkaságszámba menő jegyeket, miközben hagyta, hogy a lámpafüzérek gyöngysoraival kivilágított bevásárlóutca, a Drottninggatan hömpölygő tömege magával sodorja. A korzózók nem tűntek szűkmarkúaknak. Hatalmas bevásárlószatyrok, díszes ajándékcsomagok jelezték, ki-ki kedve szerint a pénztárcájába nyúlhatott, ha szerettei megajándékozására gondolt.

A fizetőképes kereslet izmosodásának hátterében megfigyelők minduntalan a skandináv ország gazdaságának — a vártnál jobb — teljesítményére hivatkoznak, nem hallgatva el a prognosztikai szakembereknek azt a jelzését sem, hogy középtávon ez a fellendülés mérséklődni fog. A gazdasági expanzióhoz és a versenyképesség fokozásához a szociáldemokraták kisebbségi kormányának pénzügyminisztere, az 57 éves Kjell-Olof Feldt teremtette meg a feltételeket még 1982-ben, bársonyszéke elfoglalásakor. Első lépéseinek egyike a svéd korona 16 százalékos leértékelése volt. Az Uppsala és Lund egyetemén végzett szakember keresztülvitte a pénzpiaci kereskedelem megadóztatását, valamint kötelezővé tette, hogy a svéd részvénytársaságok tőkefeleslegük egy részét zárolt számlákon helyezzék el.

Igaz, a múlt évben inflációs aggodalmak árnyékolták be Svédország gazdaságát, hiszen a pénzromlás olyan mértéket ért el, mint utoljára 1985 őszén. Vezető közgazdászok azonban úgy nyilatkoztak, hogy ezt a tendenciát mindaddig nem veszik figyelembe, amíg „az ipari államok közül Svédországnak a legmagasabb a termelékenysége". Az OECD-országokban tapasztalható nyolcszázalékos munkanélküliséggel szemben a svéd keresőképes lakosság mindössze 1,8 százaléka van munka nélkül. A Svenska Dagbladet nevű svéd napilap tavaly novemberben arról cikkezett ugyan, hogy jó-e, ha 345 ezer keresőképes polgárt késztetnek arra, hogy idő előtt nyugdíjba vonuljon. A korkedvezménnyel nyugdíjazottak száma az utóbbi tíz évben százezerrel nőtt, és napjainkban meghaladja a skandináv ország harmadik legnagyobb városának, Malmőnek a lakosságát.

Talán ez ellen is felemelték szavukat a tüntetők, akikbe a Drottninggatan szűk sávjából a Kulturhuset előtti térre kisodródva botlott az újságíró. Nem nagy csoportosulás vonult a belváros szívének számító Sergelstorg felé a csípős téli szélben, de a százkétszáz fős tömeg számos transz-

STOCKHOLMI LAPOK CIKKEIBŐL

Egyszerű kijátszani az adóhatóságot

parens hatásos keresztmetszetét nyújtotta a jóléti állam szociális feszültségeinek. „Ne törődjön velük — bökte oldalba a tudósítót alkalmi ismerőse —, nálunk egyelőre a nyolcszázalékos infláció ellenére sincs vonzóbb gazdasági program a szociáldemokratáénál."

Adó és reform

A járókelő spontán vélekedése a hivatalban levő kormány malmára hajtja a vizet. Kétségtelen ugyanis, hogy az 1986-ban meggyilkolt Olof Palme politikáját folytató kormányfő, az 53 éves Ingvar Carlsson legnagyobb sikerét a gazdaságfejlesztés terén érte el. A sikereket megkoronázandó — és választási ígéretüket teljesítendő —, a szociáldemokraták még 1987 végén nagyszabású adóreformot készítettek és terjesztettek elő. Az amerikai és a nagy-britanniai modell mintájára kidolgozott átfogó tervezet jelentős változást hoz az elmúlt hatvan évben azzal a céllal kifejlesztett svéd adórendszerben, hogy megteremtsék a nagy jövedelmi különbségek nélküli társadalmat.

„Bár Svédországban magasabb az adó, mint a legtöbb országban, sok svéd mégis adóparadicsomnak nevezi, mert annyira egyszerű kijátszani az adóhatóságot" — mondta a tervezet előterjesztésekor a svéd parlamentben Feldt pénzügyminiszter. Az eddigi bonyolult adórendszer, vélte a kormány, a jártasabb tőkebefektetők, vállalkozók számára például lehetővé tette, hogy adótartozásaik egy részét leírják. Az adóreform eltorlaszolja ezeket a kiskapukat, amelyek mindenekelőtt a gazdagok számára kedveztek.

Vagyonosak pedig szép számmal akadnak a vikingek utódai között. Az üzleti világban olvasott svéd lap, az Affarsvarlden legutóbbi kimutatásából kiderül, hogy amíg hat évvel ezelőtt mindössze négy családnak a vagyonát számolhatták milliárdokban, ma már 23 ilyen família van. S hogy a tehetősebbeknek a hihetetlenül magas adók ellenére is van mit a tejbe aprítaniuk, azt szemléletesen példázza, hogy az uralkodó 100 milliós vagyona csak a 158. hely megszerzésére volt elég a koronával (a fizetőeszközzel) mérhető rangsorban... Az adórendszer, persze, nem ezeknek a rétegeknek, hanem a bérből és fizetésből élőknek kedvezne 1991-től bevezetendő új formájában. Leglényegesebb vonása ugyanis, hogy a munkavállalók csaknem kilencven százalékának nem kell majd állami jövedelemadót fizetnie. Az évi 170 ezer koronával kevesebbet keresők tehermentesítése körülbelül 30 milliárd svéd korona adókiesést okoz az államháztartásnak. A kormány ezért arra is készül, hogy a fizetésen kívüli juttatásokat viszont megadóztatja, méghozzá pedig a jövedelemadónak megfelelő mértékben. Ugyancsak a költségvetés bevételének csökkenését ellensúlyozandó, Carlsson kabinetje a legközelebbi választásokra már megemelt adót szeretne szedni a beruházásokból származó jövedelmek, illetve más terméknövekmények után.

Üzleti körökben attól tartanak, kommentálta a stockholmi elképzelést a Reuter hírügynökség, hogy „a személyi jövedelemadó csökkentéséből származó terheket a vállalatokra fogják áthárítani". A tervek szerint a mostani 58 százalékról 30 százalékra csökken a vállalatok nyereségadója, viszont a termékek szélesebb körére (utasszállítás, éttermek, újságok, építkezés) vetik ki az eddigi 12 százalékos értéknövekedési adónak a kétszeresét. A Neue Zürcher Zeitung tudósítása címében úgy véli, hogy a svéd reform lényegeként csökkennek ugyan a közvetlen adók, ám magasabbak lesznek a közvetett járulékok. Hiszen mi más, ha nem egyfajta adó például az a január elsejétől bevezetett magánautós-bérlet, ami kétszáz koronába kerül és aminek révén a tömegközlekedési járművek fokozottabb igénybevételére szeretnék rábírni az örökösen forgalmi dugóktól szenvedő svéd főváros autósait. A Svenska Dagbladet nem is vonakodott megfogalmazni vezércikkében: „A szociáldemokrata adócsökkentési politika, csodálatos módon, mindig adóemeléshez vezet."

A tettes neve?

A vita a Kjell-Olof Feldt előterjesztette tervezetről természetesen folytatódik, s csak azért nem hatalmasodik el a svéd sajtóban, mert az embereknek az adó mellett mind gyakoribb beszédtémájuk egy adósság is. A tartozás nem gazdasági természetű — politikai színezetű inkább. Az Olof Palme ellen 1986 februárjában elkövetett merénylet felderítetlensége egyre inkább nyomasztólag hatott a svédek lelkiismeretére és megkérdőjelezte a hatóságok munkájának eredményességébe vetett bizalmukat. Ezért is robbant bombaként 1988 vége felé a gyilkossági ügyben folyó nyomozást kezdetben vezető, később azonban leváltott és az ENSZ-be áthelyezett Hans Holmer könyvének megjelenése. A volt rendőrfelügyelő „Olof Palmét lelőtték" című kötete vihart kavart a közéletben. Titkos információkat tárt a nyilvánosság elé, néven nevezett több tanút és megvilágította több magas beosztású bel-, illetve igazságügyi alkalmazott lemondásának hátterét. Holmer — ellentétben egy másik könyv szerzőjének, Sven Anérnak ama feltételezésével, hogy alighanem a titkosrendőrség, azaz a Säpo bűnrészessége gyanítható a volt miniszterelnök meggyilkolása mögött — nem tágít attól a rögeszméjétől, hogy a merényletet egy emigráns kurd szervezet képviselői követték el.

Holmer egyre kevésbé népszerű Svédországban. És a presztízsveszteségben osztozni kényszerül vele a rendőrség is, melynek főnöke még tavaly októberben lemondott tisztségéről, állítólag azért, mert érzése szerint „már nem élvezi a kormány bizalmát". A lehetetlenné vált helyzetben a biztonsági szerveknek, hogy elejét vegyék az iránt uk még megnyilvánuló csekélyke bizalom további megcsappanásának, sürgősen produkálniuk kellett valamit. Produkáltak is. A múlt év decemberének közepén őrizetbe vettek egy 41 esztendős férfit, aki a helyettes svéd államügyész elmondása szerint alaposan gyanúsítható Olof Palme meggyilkolásával. A hír elsőként a szemfüles stockholmi lap, az Aftonbladet hasábjain látott napvilágot. A sajtót a több mint harmircárom hónapig tartó, botrányokban is meglehetősen bővelkedő nyomozás során gyakran megvádolták azzal, hogy — akárcsak Holmer az említett könyvben — rontja a nyomozó szervek és a közvélemény viszonyát. Ezért az újságcikkek is óvatosabbak lettek. Nem közölték például a Stockholm Sollentuna nevű elővárosában lakó, büntetett előéletű férfi nevét, csak annyit említettek meg, hogy „K—G. P." munkanélküli segélyből tartja fent magát és gyakori látogatója a belvárosi játékbarlangoknak. Az alkoholista és kábítószer-élvező férfit állítólag a merénylet éjjelén is többen látták az Olof Palme lelövésének helyéhez közeli „Oxen" étteremben.

Az ellentmondások ezen a ponton kezdődnek. A szemtanúk leírásában „magas férfiként" szereplő ismeretlen ugyanis azt állítja, hogy csupán a gyilkosság időpontja után hagyta el az éttermet, míg a felszolgálószemélyzet emlékezete szerint már korábban is távozott onnan. „K—G. P.", akár bűnös, akár ártatlan, nem sok jóban reménykedhet, már csak azért sem, mert 1970-ben már elkövetett egy gyilkosságot Stockholmban, mégpedig közel a Sväavägen és a Tunnelgatan kereszteződéséhez, ahol több mint másfél évtized múltán a skandináv ország miniszterelnöke is életét vesztette.

JUHANI NAGY JÁNOS

NAPRÓL NAPRA

- MI NÖVELI A KÖLTSÉGVETÉS HIÁNYÁT? — interjú ismert hazai közgazdásszal (3. old.)
- A TAVALYIHOZ KÉPEST FELEANNYI KIÁLLÍTÓT VÁRNAK nem szocialista országokból az őszi BNV-re (3. old.)
- BÍRÁLJA A LENGYEL VEZETÉST A SZOVJETSZKAJA ROSSZIJA a súlyos gazdasági válság kezelésében elkövetett hibákért (2. old.)
- IDŐ ELŐTTI HITELTÖRLESZTÉST ajánlott fel Románia (2. old.)
- ADÓKÖNNYÍTŐ INTÉZKEDÉSEKET HATÁROZOTT EL a francia kormány a munkanélküliség enyhítésére, a beruházások ösztönzésére (2. old.)
- DEVIZÁÉRT VÁSÁROLT MIKROSZÁMÍTÓGÉPET Kína a kaliforniai AST-től (4. old.)

Az együttműködés lehetőségeiről tárgyalt a Magyar–Amerikai Üzleti Tanács

88. szept. 17.

NYITOTT LEHETŐSÉGEK A MINISZTERELNÖKI LÁTOGATÁS UTÁN

New York-i tudósítónktól:

Clevelandben — a szólás szerint a második legnagyobb „magyar" városban — tartotta meg csütörtökön és pénteken idei ülését a Magyar—Amerikai Üzleti Tanács. A kétnapos rendezvényt az amerikai üzletemberek részéről nagy várakozás előzte meg, ugyanis *Grósz Károly* júliusi látogatásának folytatásaként átfogó tájékoztatást vártak és kaptak többek között a magyar gazdasági reform új fejleményeiről, hazánk gazdasági helyzetéről, az adórendszerről, a készülő társasági törvényről és nem utolsósorban a magyar—amerikai gazdasági kapcsolatokról.

A Magyar Gazdasági Kamara és az Egyesült Államok Kereskedelmi Kamarája keretében működő üzleti tanács sorrendben 14. ülésén mintegy 110, elsősorban a kétoldalú kereskedelemben érdekelt amerikai és magyar vállalati képviselő vett részt. Az amerikai nagyvállalatok közül képviseltette magát többek között a *Dow Chemical*, a *Tenneco*, a *3M*, a *Pan American*, az *Eli Lilly* gyógyszeripari cég, a *Holiday Inn.*, a *Pepsico*, a *Coca-Cola*, a *Boeing*, a *Guardian Industries* és a *Bechtel*. Magyar partnereinkkel együtt részt vettek a tanácskozás munkájában hazai vállalataink amerikai közép- és kisvállalati üzletfelei, valamint az USA-ban dolgozó magyar vállalati kiküldöttek is.

Az üzleti tanács ülésének részvevőihez *Marjai József* miniszterelnök-helyettes, kereskedelmi miniszter és *William Verity* amerikai kereskedelmi miniszter intézett írásbeli üzenetet. Mindketten méltatták a magyar—amerikai gazdasági kapcsolatok fejlődését, és sok sikert kívántak az üzletemberi találkozó munkájához.

Az üzleti tanács társelnökei, *John Roberts* és *Ránky László* tartottak beszámolót a tavalyi budapesti ülés óta eltelt időszak kamarai eseményeiről, a tanács kereskedelemfejlesztő akcióiról és tevékenységéről.

A plenáris ülés központi előadását magyar részről *dr. Patkó András* pénzügyminiszter-helyettes tartotta, a magyar kormány reformprogramjáról, valamint az új társasági törvényről. Előadása során a miniszterhelyettes tájékoztatást adott többek között gazdaságunk helyzetéről, a gazdasági reform jövő évi feladatairól, az előkészítés alatt álló költségvetési és adóreformról. Felvázolta bankrendszerünk várható fejleményeit, és kifejezte reményét, hogy az amerikai bankok aktivitása növekedni fog a jövőben a magyar piacon.

Louis Laun kereskedelmi államtitkár az amerikai—magyar kereskedelmet és gazdasági kapcsolatokat elemezte. Az amerikai kormány nevében nagyra értékelte és mérföldkőnek tekintette Grósz Károly látogatását az Egyesült Államokban, amely az üzleti köröket arról győzte meg, hogy Magyarország tovább kíván lépni a reformok útján. Elmondta, hogy a gazdasági kapcsolatok örvendetesen fejlődnek, és az amerikai vállalatok nagy érdeklődéssel várják az új társasági törvényt. A miniszterhelyettes elmondta, hogy a kétoldalú idegenforgalmi megállapodás aláírására valószínűleg az *ASTA* októberi budapesti konferenciája idején kerül majd sor.

A magyar—amerikai kereskedelmi kapcsolatok alakulását magyar szemszögből *Sziklai Ede*, a Kereskedelmi Minisztérium osztályvezetője elemezte és értékelte. Többek között elmondta, hogy a kétoldalú kereskedelem értéke tavaly rekordszintet, a magyar adatok szerint 563 millió dollárt ért el. Ebből a magyar export 308 millió, az USA-ból származó behozatalunk pedig 255 millió dollár volt. Ő is jónak, gyakorlatilag problémamentesnek minősítette a magyar—amerikai gazdasági kapcsolatokat, és megítélése szerint is sok lehetőség kínálkozik még azok továbbfejlesztésére, mindenekelőtt a vállalatok részéről. Kívánatos volna viszont szerinte, hogy nagyobb ütemben bővüljön a vegyesvállalatok száma. Jelenleg több mint 15 magyar—amerikai vegyesvállalat működik, és több vállalat folytat előrehaladott tárgyalásokat újabb közös cégek alapításáról.

Csütörtökön az üzletemberek két munkacsoportban folytatták a megbeszéléseket. Az élelmiszer-ipari és csomagolási munkacsoportban magyar és amerikai részről hangzottak el ismertetések az ágazat helyzetéről és az együttműködés további lehetőségeiről. Az egészségügyhöz kapcsolódó iparágak munkacsoporti ülésén többek között szó volt a magyar gyógyszeriparról, valamint a biotechnológia amerikai eredményeiről.

Eseménydús volt a pénteki nap is. Először a Magyar Külkereskedelmi Bank munkatársa adott áttekintést a magyar pénzügyi intézményrendszerről, majd a *Huntington National Bank* képviselője az amerikai kereskedelmi bankok hitelezési gyakorlatát ismertette. Előadás hangzott el az amerikai számviteli és elszámolási sajátosságokról, a Világbank-versenyfelhívásokon való részvételről, valamint a magyar biztosítók nemzetközi tevékenységéről.

Nagy volt az érdeklődés a technológiatranszferrel foglalkozó munkacsoport ülésén is. Itt szóba kerültek a magyar technológiai igények, az USA exportengedélyezési rendszere, a szellemi tulajdon védelme Magyarországon, valamint az amerikai kutatás- és technológiaalkalmazás kérdései.

A vegyesvállalatok kérdéseivel foglalkozó szekció ülésén *Répássy Csaba*, a Pénzügyminisztérium főosztályvezetője adott a hallgatóságnak átfogó tájékoztatást a vegyesvállalati szabályozás legújabb magyarországi fejleményeiről. Ismertetés hangzott el az *OPIC* (a külföldi beruházásokat garantáló amerikai intézmény) és a *MIGA* (Nemzetközi Beruházási Garancia Ügynökség) programjáról és tevékenységéről.

A tanácsülésen még — egyebek mellett — szó volt a magyarországi magánvállalkozások lehetőségeiről és helyzetéről, valamint az amerikai közreműködéssel valószínűleg 1989-ben megnyíló menedzserképző központról.

ÁTOGATÁSA

esti híradójában több napon át lehetett látni, hogy amikor Gorbacsov szóba elegyedett a köréje gyűlt járókelőkkel, üzemlátogatásai során a munkásokkal, csak úgy záporoztak feléje a panaszos megjegyzések, kérdések. Egy norilszki férfi arról beszélt, hogy a városban, ahol télen a mínusz 40 fok sem ritka, nem lehet megfelelő meleg ruhát és lábbelit kapni, s a jó bevásárlásért több ezer kilométert kell utazni. Mások a tömegközlekedésre, a lakáshiányra, a szűkös óvodai és iskolai férőhelyekre panaszkodtak. Problémaként merült fel, hogy a nyugdíjak úgynevezett északi pótlékának kérdését még mindig nem rendezték. Gorbacsov, miközben maga is halaszthatatlannak ítélte meg a bajok orvoslását, a nyugdíjakkal kapcsolatban utalt arra, hogy most készül az új nyugdíjtörvény, amelyet ezután össznépi vitára bocsátanak.

(Folytatás a 2. oldalon.)

VÉGET ÉRT GORBACSOV SZIBÉRIAI LÁTOGATÁSA

(Folytatás az 1. oldalról.)

Sok vád és értetlenség érte az új szövetkezeti mozgalmat, mondván, a a szövetkezetek a legképzettebb munkásokat csábítják el az állami szektorból. A főtitkár viszont azt mondta, a szövetkezetek döntő szerepet játszhatnak majd a munkanélküliség megakadályozásában, hiszen az iparban legalább 14 millió munkahely megszűnésével számolnak az ezredfordulóig. Egy másik alkalommal azt is elmondta, hogy a minisztériumok irányító apparátusából 200 ezer embert akarnak elbocsátani. Jelenleg a minisztériumi és a vállalati irányító apparátus létszáma 2,5 millió, illetve 15,5 millió, míg a teljes munkaerőlétszám 125—127 millió között mozog. Az elmúlt három évben egyébként a miniszterek 60 százalékát cserélték le, a területi, városi és kerületi párttitkárokat több mint 80 százalékban váltották fel új erőkkel. Mindez arra is utal, hogy a *peresztrojka* kudarcait nem lehet kizárólag az irányító apparátus ellenállásával magyarázni.

A szibériai út tapasztalatainak első összegzését Krasznojarszkban, a már említett tanácskozáson végezték el. Gorbacsov ottani zárszavában nyomatékosan hangsúlyozta a mezőgazdasági termelés javításának fontosságát, melynek egyik módját a háztáji családi agrárvállalkozás fokozott támogatásában jelölte meg. Az élelmiszer-ellátással kapcsolatban megjegyezte, hogy az SZKP KB soron következő plénumán az agrárpolitika kérdését kívánják napirendre tűzni. Gorbacsov azonnali munkaprogramok kidolgozását sürgette a helyi lakás-, élelmiszer-ellátás és az ökológia területén mutatkozó feszültségek csökkentésére. Ugyanakkor döntő feltételnek tartotta, hogy a programokat a kidolgozásuk után a közvélemény elé kell tárni.

Az ökológia témájához kapcsolódva az SZKP KB első embere részletesebben is foglalkozott a folyókra épített vízerőművek és más hidrotechnikai létesítmények környezetromboló hatásával. „Ha az építkezések tovább folytatódnak, akkor az újabb több millió hektárnyi föld pusztulásával járna. A hidrotechnikát úgy kell fejleszteni, hogy az összhangban álljon a természet védelmével." A főtitkár végül arra szólított fel: senki se várjon újabb központi utasításokra. A politikai, gazdasági feltételek adottak. Most már csak az marad hátra, hogy minden szervezet képességei szerint teljesítsen.

H. Gy.

Brüsszel liberálisabb importpolitikát sürget Szöultól

Willy de Clercq, a brüsszeli bizottság külügyekben illetékes tagja arra szólította fel Dél-Koreát, hogy nyissa szélesebbre piacait a nyugat-európai termékek előtt, s általában véve is liberalizálja külkereskedelmi politikáját. Szöuli megbeszélésein a közös piaci politikus kijelentette: „Ha valamely ország kereskedelmi nagyhatalom, akkor ennek érződnie kell külkereskedelmi rendszerében is."

Az EGK többször bírálta Szöult azért, mert magas vámokat vet ki az EGK-ból érkező termékekre, ugyanakkor dömpingáron kínálja áruit — például a televíziókat vagy a videómagnókat — Európában. Azt is sérelmezi Brüsszel, hogy a szellemi termékek védelmét tekintve az amerikaiak előnyben vannak nyugat-európai partnereikhez képest Dél-Koreában.

A mostani tárgyalásokon megvitatták, hogy miként lehet megszüntetni a kereskedelmi egyensúlytalanságot. Tavaly Dél-Koreának 2 milliárd dolláros kereskedelmi többlete keletkezett az EGK-val szemben az 1986-os 1,1 milliárd dollárt követően. *(Reuter).*

Az IMF javaslata

Erősíteni kell az SDR és a valuták közötti árfolyamkapcsolatot

A Nemzetközi Valuta Alap *(IMF)* vezetői azt tervezik, hogy a pénzintézet Világbankkal közös közgyűlésén — amelyet szeptember végén rendeznek meg Nyugat-Berlinben — új javaslatot tesznek az *SDR* használatára. Az ötlet lényege az, hogy az IMF mesterséges valutáját, amelyet e pillanatban csak a tagországok és a pénzintézet közötti elszámolásokban használnak, nagyobb szerephez juttassák a nemzetközi pénzügyi rendszerben. Az SDR árfolyamához kellene kötni a konvertibilis valuták jegyzését — hangzik az IMF javaslata. Az indítvány egyelőre nem hivatalos, ezért a mostani közgyűlésen aligha fognak dönteni róla.

Camdessus, az IMF vezérigazgatója egyébként már az utóbbi hónapokban közölte, hogy valamiféle szerepet szeretnének adni az SDR-nek a Hetek csoportjába tömörült fejlett tőkésországok közötti, az árfolyamok megszelídítésére vonatkozó titkos megállapodásban is.

Az IMF vezetői javaslatának hátterében az áll, hogy ha a valutákat az SDR mozgásához kötnék, abban az esetben mérsékeltebbek lehetnének az árfolyam-ingadozások. Az SDR jegyzése ma is mértéktartóan mozog, mert árfolyamát a világ öt legfontosabb valutájának, az amerikai dollárnak, a nyugatnémet márkának, a japán jennek, a brit fontnak és a francia franknak a jegyzéséhez kötik. Ennek az öt valutának súlyozott átlaga adja azt a valutakosarat, amelynek alapján kiszámítható az SDR jegyzése. A valutakosár-forma árfolyam-csendesítő hatású, mert ha például a dollár erősödik és a nyugatnémet márka ezzel egy időben gyengül, akkor e két ellentétes irányú árfolyammozgás csak alig észrevehető az SDR jegyzésében. Szakemberek szerint az SDR szerepének növelése együtt járna a dollár csúcsvaluta mivoltának csökkenésével.

Hallatszanak olyan vélemények is, hogy a valutaárfolyamok mozgását ne a bizonyos szempontból megfoghatatlan „kvázipénz" jegyzéséhez, hanem a megfoghatóbb aranyhoz, esetleg egyes nyersanyagok jegyzéséhez kapcsolják. Az IMF vezetősége szerint az is elképzelhető, hogy az SDR „árfolyam-ellenőrző" szerepét kiegészítenék az arannyal. *(AP—DJ)*

Sikeresek az adósságcsere-programok Brazíliában és Chilében

Brazília az idén 7,5—8 milliárd dollárral csökkenti adósságait a tartozások értékpapírokra való konverziója révén — közölte az ország jegybankjának elnöke. Ez azt jelenti — tette hozzá —, hogy az immár 120 milliárd dollárra rúgó brazil külföldi adósságállományt 1989-ben 6 százalékkal lehet csökkenteni. Az idén eddig a külföldi adósságok értékpapírokká váltásával Brazília 4,7 milliárd dolláros adósságától szabadult meg. (Mint ismeretes, az adósságcsere-programok lényege az, hogy külföldi befektetők leszállított árfolyamon, azaz a névérték alatt megvásárolják a bankoktól az adós országok tartozásait. Ezt az összeget közel névértéken, az adós ország jegybankjánál helyi valutára váltják, ebből a pénzből pedig részesedést vesznek az adós országban valamelyik vállalatnál.)

A központi bank júliusban még úgy becsülte, hogy idén 3,1 milliárd dollárnyi tartozást váltanak át értékpapírokká, a tavalyi kevesebb, mint 400 millió dollár után. Ez a számadat is mutatja, hogy az adósságcsere-akciók mértékét gyakorlatilag nem tudják pontosan megállapítani, mert a hatóságok nem mindig jutnak hozzá a nem hivatalos adósságcsere-akciók adataihoz. Ezeket ugyanis nem regisztrálják a jegybanknál. Ennélfogva az ilyen akciók nyomán a külföldi befektetőknek nincs joguk ahhoz, hogy hazautalják osztalék vagy tőketörlesztés formájában kapott bevételeiket.

Chile is folytatja adósságcsere-programját: a tervek szerint a következő félévben 1,5—2 milliárd dolláros külföldi tartozást vált át chilei cégek értékpapírjaira. Eddig összesen 4,5 milliárd dolláros tartozásától szabadult meg a latin-amerikai ország ezen az úton. Jelenleg Chile összes külföldi adóssága 15,7 milliárd dollárra tehető. *(Reuter AP—DJ)*

88. IX. 27.

HÍRMAGYARÁZATUNK

Bolygó halálhajó

Néhány kikötői egészségügyi inspektor éberségén múlt az egész: augusztus 27-én ők tiltották meg, hogy a *nyugatnémet zászló alatt hajózó Karin B Plymouth kikötőjében partra tegye a mintegy 2000 tonnányi mérgező hulladékrakományát.* A hajó lehorgonyzott a parttól 15 mérföldre, kapitánya újabb utasításokat várt, miközben *a veszélyes teher diplomáciai lépések előidézője lett.* A sajtó és a környezetvédelmi csoportok pedig *nagyszabású skandalum* történetét ásták ki és hozták nyilvánosságra. Mint kiderült, a Karin B ügye szinte *tipikusnak* tekinthető, hasonló esetek elég gyakran előfordulhatnak.

Micsoda különbség!

Az ügy hátterét az képezi, hogy a *fejlett tőkés országok néhány vállalata rendszeresen küld mérgező ipari hulladékot olyan fejlődő országokba, melyek az ígért pénzeket tekintetbe véve hajlandóak azokat a minimális óvintézkedések nélkül is befogadni.* Az „exportáló" vállalatok számára elsősorban a költségmegtakarítás az ösztönző. Míg *a szabályos hulladékkezelés tonnánként akár 3000 dollárba is kerülhet, az illegális tárolóba történő ürítést 2.5 dollárért is megteheti úszni.* A különbségből bőven telik a valuta-szegény kormányoknak való fizetésre éppúgy, mint a helyi hivatalnokok megvesztegetésére. *Guinea-Bissau* például nemrég beleegyezett abba, hogy az ország területén 15 millió tonna hulladékot helyezzenek el 5 éven keresztül — az ellenérték 600 millió dollár, *a bruttó nemzeti termék háromszorosa.* Hasonló meggondolások vezették feltehetően nemrég *Benin, Sierra Leone, Guinea* stb. kormányait is. Az üzlet virágzik, annak ellenére, hogy a megfelelő EGK-irányelvek megtiltják ilyen feltételek mellett ezt a tevékenységet. Illetve: a hulladékexport önmagában semmilyen nemzetközi vagy nemzeti rendelkezés alapján nem tilos, azonban — így Brüsszel — *az exportáló államnak meg kell bizonyosodnia arról, hogy a fogadó a megfelelő tároláshoz és kezeléshez szükséges műszaki lehetőségek birtokában van.*

Vissza a feladónak

Mint kiderült, a Karin B-re került rakomány korábban *Olaszországból* jutott a *nigériai Koko város tengerpartjára,* ahol hordókban tárolták. A botrány kipattant, az olasz hatóságok jobbnak látták a visszhang figyelembevételével a szállítmány továbbvitelét. Ez a feladat várt volna a Karin B-re. *A hajó június 28-án el is hagyta Olaszországot, egy hónapra rá pedig megrakottan Kokót.* Gondjai itt kezdődtek. Az olasz hatóságok ugyanis *nem merték a terhet Olaszországba visszairányítani,* mivel a környezetvédők tiltakozást jelentettek be. Szükség volt tehát valaki más *„befogadó nyilatkozatára".* A hajó először *Las Palmasba* ment, majd *Cadiz* következett. Mindkét helyről elküldték a veszélyes rakományt. Ezután vette az irányt *Anglia* felé.

Itt a helyzet elvileg nem volt reménytelen. A szigetországban négy vállalat foglalkozik olyan hulladékok megsemmisítésével, melyeket a Karin B hozott. (Tegyük hozzá, technológiájuk még nem teljesen biztos: kemencéik nem képesek garantálni azt a minimális 1050 Celsius-fokot, amely a mérgező dioxinok ártalmatlan kijutását biztosítani tudná. Ilyen kemencék viszont találhatók Nyugat-Európa és az USA területén.) Mind a négy szívesen foglalkozott volna az „áruval", hisz az ügyet kísérő nemzetközi figyelem és az olasz kormány szorult helyzete *megemelt árak* felszámolását tette volna lehetővé. A környezetvédelmi csoportok hangos fellépése azonban a londoni kormányszervek számára lehetetlenné tette, hogy engedélyezzék a partra szállítást és az érintett cégek sem léphettek fel az üzlet engedélyezése érdekében. *Az olasz kormány közben más európai országokban próbálkozott, mindhiába.* Napok teltek el, jelentkező a befogadásra pedig nem akadt. Túlságosan is jól ismerte már mindenki a hajót és történetét.

Csak két ország

Minden bizonnyal az is felmerült, hogy a szállítmányt visszairányítják csendben Afrikába és majd ott egy másik helyen elhelyezik. Ezt a megoldást azonban el kellett vetni egy olyan helyzetben, *amikor a Karin B mozgását riporterek nagy csapata kísérte figyelemmel.* Végül nem maradt más megoldás, mint a keserű pirula lenyelése. Az olasz kormány kénytelen volt bejelenteni, hogy *„visszafogadja"* a toxikus szállítmányt. Miután a kétes hírnévre szert tett hajó polgári kikötőbe nem futhat be, egyelőre a flotta valamelyik bázisán adnak neki helyet. Olaszországban jelenleg évente 5 millió tonna iparí hulladék keletkezik, ennek mindössze 10-15 százalékát dolgozzák fel otthon. A Karin B esetéből tanulva most Róma olyan csomagtervet hirdet *mely ösztönzi a hulladékégetők építését az ország egész területén.* És még egy lépés: *mostantól kezdve tilos a hulladékok exportja a harmadik világba.* Mások azonban alighanem folytatják ezt a meglehetősen „költséghatékony" tevékenységet. Az Európai Gazdasági Közösség azon direktíváját ugyanis, mely a fogadó előzetes hozzájárulása és megfelelő műszaki felkészültsége nélkül, megtiltaná hulladékok exportját, eddig mindössze két ország, *Belgium* és *Dánia* iktatta be nemzeti törvényei közé...

A legújabb jelentés szerint a Karin B Livorno kikötője előtt várakozik...

(— asz —)

POLITIKAI GYILKOSSÁG

Géppisztolysorozat végzett a miniszterrel

Új-Delhi, szeptember 27.

Szélsőséges szingaléz fegyveresek *megölték Laionel Dzsajatilleket,* a Srí Lanka-i kabinet helyreállítási és újjáépítési miniszterét. Mai sajtójelentések szerint a politikai merénylet a főváros közelében történt:

a támadók géppisztolyból nyitottak tüzet a miniszter gépkocsijára.

A merényletben a politikus testőre és gépkocsivezetője megsérült.

A rendőrség szerint a gyilkosságot minden bizonnyal a „Népi Felszabadítási Front" (JVP) nevű, soviniszta *szingaléz* jelszavakat hangoztató szervezet tagjai hajtották végre. A csoport élesen *ellenzi* a szigetország nemzetiségi — szingaléz—tamil — válságának rendezésére tavaly júliusban megkötött békeegyezményt. A megállapodás óta csaknem ötszáz embert mészároltak le a szervezet fegyveresei, zömében kormánypárti politikusokat. Kabinetminiszter ellen most először intéztek támadást. Dzsajatillek a békeegyezmény híve volt.

Eközben a szigetország északi és keleti részében, az egyoldalúan bejelentett **tíznapos tűzszünetük lejárta után az indiai csapatok felújították katonai műveleteiket** a „Tamil Eelam Felszabadító Tigrisei" (LTTE) nevű szervezet ellen. Indiai katonák és tamil gerillák tűzpárbajt vívtak egymással az északi körzetben: a „tamil tigrisek" szintén elutasítják a békeegyezmény végrehajtását.

KASZINÓBAN

a pénznyelő

smert pénznyelő játékgépek szerz üzemeltető javára. A szerencsérint veszteségként vonul vissza. állítja most Pau város kaszinónapon belül egymillió francia zépet a játék technikáját bizotalember vette „kezelésbe", s eztosan.

elégedtek, a gépet sürgősen lecsezgatója azonnal leadta a vészjeletékkaszinójában találhatók ugyan-

(mécs)

ARGENTÍNA

Szerencsés baleset

Argentína déli részén, az *ushuaiai repülőtéren* az Aerolineas Argentinas légitársaság egyik Boeing—737-es utasszállító repülőgépe leszállás közben túlfutott a kifutópályán, áttörte a pályát lezáró kőkorlátot, majd a *Beagle-csatorna jeges vizébe zuhant.* A sekély part menti vízben a gépnek csak egy része merült víz alá. A légijármű 56 utasát és a legénységet a parti őrség kis motoros hajói *sértetlenül* kimentették. A baleset oka egyelőre ismeretlen.

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Szeptember 27., kedd

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Magyarán szólva. — 14.25: Orvosi tanácsok. — 14.30: Dzsesszmelódiák. — 15.00: Idegenforgalmi világnap. — 15.39: Mazsaroff Mária népdalfelvételeiből. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Hangszerszólók. — 16.20: A Nyitnikék postája. — 17.00: Magyar orvosok világtalálkozója Budapesten. — 17.30: Szöul '88. — 17.50: A Szabó család. — 18.20: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Könyvújdonságok (x) — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Szöul '88. — 19.25: A Rádiószínház bemutatója. Mandulás csirke rendelettel. — 20.00: Koncz Zsuzsa és Bródy János énekel. — 20.29: Lakáshelyzetek. — 20.59: Hangsportrék — rádiós emlékek fényében. Barlay Zsuzsa. — 22.00: Hírvilág. — 22.30: A Kodály vonósnégyes játszik. — Kb. 23.30: „Tengerünnep". Verseit elmondja: Deák Mór. — Kb. 23.43: Operaáriák. — 24.00: Hírek. Időjárás.

PETŐFI:

14.30: Vásárrádió (x) — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Kapcsoljuk a 8-as stúdiót. Bordás György énekel. — 15.20: Könyvről könyvért. — 15.30: Csúcsforgalom. — 17.30: Kamasz-panasz. — 18.30: Talpalávaló. Táncházról, muzsikáról fiataloknak. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Csak fiataloknak! — 20.00: Nótaest. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Valami történt. Boldogság Sémám. — 21.23: Noviki nemzetközi country-fesztivál. — 22.00: „Magadból semmit fel ne adj..." — 23.00: Hírek. Időjárás. — 23.10: A dzsessz története. — 23.50: Virágénekek. — 0.15—4.20: Éfél után. Halló, itt Szöul!

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.08: Otto Klemperer hangversenyfelvételeiből. — 10.09: Évszázadok olasz muzsikája. — 11.05: Pillanatkép. — 11.10: Zenekari muzsika. — 12.00: Operarészletek. — 12.43: Magyar zeneszerzők fúvósműveiből. — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Bioritmus. — 13.25: Népzene az olimpia országából. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

TELEVÍZIÓ

KEDD

17.45: Hírek. — 17.50: Három nap tévéműsora. — 17.55: Alpok—Adria Magazin. Öt ország tizenkét tartományi és körzeti stúdiójának közös műsora a pécsi stúdióból. — 18.25: Reklám. — 18.35: Tévétorna. — 18.40: Nils Holgersson csodálatos utazása a vadludakkal. NSZK rajzfilmsorozat. Tavasz Lappföldön. — 19.05: Esti mese. — 19.25: Reklám. — 19.30: Híradó. Tudósítás az MSZMP KB üléséről. — 20.20: Reklám. — 20.25: A folyók nem állnak meg. Ausztrál tévéfilmsorozat VIII/7. rész. — 21.15: Stúdió '88. A Televízió kulturális hetilapja. — 22.00: Reklám. — 22.05: Szemtől szemben. Roj Medvegyevvel. — 22.45: Van öt perce? Hacsaturján: Gajane — kardtánc. — 22.50: Híradó 3.

2. MŰSOR:

17.30: Képújság. — 17.35: Stiri. — Hírek román nyelven. A szegedi körzeti stúdió műsora. — 17.40: Reménytelenül... Dokumentumfilm (ism.) — 18.10: Zenebutik. Juhász Előd műsora (ism.) — 19.10: A folyók nem állnak meg. Ausztrál tévéfilmsorozat VIII/6. rész (ism.) — 20.00: Gyémántdíjasok fesztiválja '87. Belga zenés film. — 20.20: Szöul '88. Vívás, vízilabda és összefoglalók. Közben: Híradó 2. Reklám. Betűreklám. — 0.20: Képújság.

SZERDA DÉLELŐTT

8.20: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 8.25: Képújság. — 8.30: Szerelmek nyomában. Francia tévéfilmsorozat III 2. rész (ism.) — 10.10: Reklám. — 10.20: Szöul '88. Atlétika, kajak-kenu, lovaglás, ökölvívás, cselgáncs, tenisz, ritmikus sportgimnasztika, kézilabda. — Kb. 14.30: Reklám. — Kb. 14.35: Képújság.

SZÍNHÁZ

Operaház: Rómeo és Júlia (L. bérl. 1. ea. 7) — Erkel Színház: Don Carlos (8. bérl. 1. ea. 7) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Faludy György és Kocsis Zoltán estje (8) — Katona József Színház: A revizor (7) — Vígszínház: A Nyomorultak (Rock Színház vendégjátéka. 7) — Pesti Színház: Különóra — Kopasz énekesnő (7) — József Attila Színház: Boccaccio (7) — Madách Színház: Tévedések vígjátéka (ny. főpr. 7) — Madách Kamara: Édes fiaim (7) — Fővárosi Operettszínház: Mária főhadnagy (7) — Vidám Színpad: A kaktusz virága (7) — Mikroszkóp Színpad: Felettünk a béka (fél 8) — Postás Művelődési Központ: Kontinens együttes koncertje (8) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Ajánlatunk a téli szünetre, 1988. dec. 27-től 30-ig. Félpenziós ellátással Harkány, Dráva Hotel, illetve, Farkasgyepű, Boroszlán motel, 1030—1330 Ft/fő. Jelentkezés: Siótour, Budapest, Klauzál tér 2—3., tel.: 226-080. (x)

A Cooptourist rendkívüli akciója belföldön karácsonyra: Az alábbi üdülések részvételi díjából november 11-ig történő befizetés esetén az alábbi kedvezményeket adjuk: **Bükfürdő: Termál Üdülőszövetkezet,** december 21—28., 4290 Ft/fő helyett 3890 Ft/fő. **Sopron: Hotel Lővér,** december 22—28., 6290 Ft/fő helyett 5890 Ft/fő. **Felsőtárkány: Hotel Szikla,** december 21—27., 2990 Ft/fő helyett 2590 Ft/fő. Jelentkezés és részletes felvilágosítás a Cooptourist irodáiban! (x)

Októberben Kishonty Ildikó énekel a Kati bárban. Bp. VIII., Szentkirályi u. 8. Felvilágosítás: 184-499. (x)

Sítúrák 88—89. Megjelent a Gázművek (GMTE) síszakosztálya programfüzete, az 1. sz. Tájékoztató! Átvehető a síszakosztály helyiségében, a Budapest VII., Rákóczi út 18. sz. alatt és a Budapest Tourist valamennyi irodájában. Vidékre postafordultával megküldjük. Levélcím: Budapest, Pf. 293. 1370. (x)

Hatékonyabban tanulhat angolul és németül a Relaxa Stúdióban a Relaxomat készülékkel és aktív nyelvtanári segítséggel. Mindenkivel egyénileg foglalkozunk. Ingyenes nyelvklub! 11-43-77, heti 2x3, 3x3, 5x3 órában. XIII., Pozsonyi út 14. (x)

Hipnózis, autogén tréning, pszichoterápia. Dr. Simon Lajos adjunktus szabadság után újra rendel VII., Madách tér 6. 422-987. (x)

Dedikálás. Az Állami Könyvterjesztő Vállalat Fókusz Könyváruházában (Rákóczi út 14-ben) szeptember 29-én, csütörtökön 17 órától Bános Tibor dedikálja Mosolyország. Nyolcvan év színészanekdotái címmel most megjelent kötetét. Minden színházat, humort kedvelő kedves olvasót szeretettel várunk. (x)

Balett, dzsesszbalett, óvodás- és művészi torna, kondicionáló torna indul az Óbudai Művelődési Központban (III., Dugovics Titusz tér 2., tel.: 805-288). Részletes felvilágosítás és beiratkozás október 3-tól 7-ig, naponta 14-től 18 óráig a helyszínen. (x)

Ismét Keravill torpedójáték! Most a BNV-n, a K IV-es Videoton-pavilonban. Műsorvezető Dévényi Tibor. Ön is játszhat, ha a helyszínen vett tombolajegyét kihúzzák. Nagy nyeremények a Keravill torpedójátékában naponta többször a BNV-n, a K IV-es pavilonban. (x)

Az Ybl Miklós Építőipari Műszaki Főiskola az 1989/90-es tanév felvételi vizsgáira előkészítő tanfolyamot hirdet Budapesten vagy környékén lakó érettségizettek számára. A kezdés várható ideje: 1988. október vége. A foglalkozások hetenként két alkalommal, az esti órákban lesznek, a felvételi vizsga tárgyaiból (matematika, fizika és rajz). Részvételi díj: 3000 Ft. Jelentkezési határidő: október 3. Jelentkezési lap a főiskola tanulmányi osztályán (Bp. XI., Thököly út 74.) szerezhető be. (x)

Shotokan karate 6—10 éves korú gyerekek számára Óbudai Művelődési Központban (III., Dugovics Titusz tér 2., tel.: 805-288). Részletes felvilágosítás és beiratkozás október 3-tól 7-ig naponta 14-18 óráig a helyszínen. (x)

Találkozót szerveznénk 1968-ban, a II. Rákóczi Ferenc Gyakorló Szakközépiskola C. osztályában érettségizett tanulóknak. Jelentkezés Tóth Berei Zsuzsánál: Bp., Gregus u. 10. 1123 vagy az 561-563 telefonon, az esti órákban.

Értesítjük kedves vásárlóinkat, hogy a Kertészeti és Élelmiszer-ipari Egyetem Kísérleti Üzemének Bio-boltja (a Biometod Kertészeti Áruda**helyen,** a Skála Prizma pavilonjában (Bp. X., Gyakorkör) 1988. szept. 30-án nyílik meg. Konténeres gyümölcs-, díszcserjék, örökzöldek és lombos fajjavítók rendkívül nagy választékban kaphatók. Kertészmérnökeink minden vásárlónak ingyenes tanácsadással szolgálnak. (x)

Elveszett a Befuszolg Kisszövetkezet 2 db bélyegzője, mindegyikének szövege a következő: „BEFUSZOLG" Fuvarozó, Áruszolgáltató Kisszövetkezet 1173 Budapest, Határhalom út 2. Telefon: 472-340/12 m. Számla: 204—7. 695. Adószám: 10 200 —2—01 1. „BEFUSZOLG" Fuvarozó és Áruszolgáltató Kisszövetkezet 1173 Budapest, Határhalom út 2. Gönczi Alpár László elnök. Ezek a bélyegzők 1988. szeptember 21-től érvénytelenek. Ugyanakkor elveszett a C 302 752 sz. elszámolási utalvány, ami 1988. szeptember 21-től szintén érvénytelen. (x)

Színészképző stúdió. Meghallgatás szeptember 29-én, 15 órakor I., Bem rkp. 6. (x)

Csak nőknek! Új helyi fogyasztás: Corpo Sano! Body building, kondicionálás, alakjavítás, erősítés, fogyasztás aerobic, dzsesszbalett, táncos képzés, konditorna, hajápolás kozmetika, szolárium, india szépségmasszázs, talpmasszázs finn szauna, uszoda, drinkbár éjjel-nappal a Diadém Fittnes Clubban. Cím: VI., Lövöld tér 4. Telefon: 221-204, 221-205 221-206. (x)

Gimnáziumra előkészítő tanfolyamokat hirdet az ELTE Radnóti Miklós Gyakorlóiskola a TIT keretében, több tantárgyból. Azok a nyolcadik osztályos tanulók jelentkezhetnek, akik az adott tárgy iránt különösen érdeklődnek. Ének (kedden 16.30-kor), orosz nyelv (kedden 15.30-kor), biológia (csütörtökön 15.30-kor) és kémia (kedden 15.30-kor) tárgyakból hetente, összesen 24x óra, díja: 1200 Ft. Matematika és fizika (mindkettő hétfői 15.30-kor) tárgyakból kétheten te, felváltva, 12-12 alkalomma lesznek foglalkozások. itt egy tanfolyam díja 600 Ft. Beiratkozás és befizetés az iskolában (XIV., Cházár A. u. 10. 1988. október 6-án és 7-én, 1 és 18 óra között. (x)

Találkozóra hívjuk 1988 szeptember 30-ra azokat, akik 1968-ban a Revü-bár dolgozói és művészei voltak. Bővebb felvilágosítás a 882-073-as telefonon, Mezei Györgynél. (x)

Luxushajóval Bécsbe! Teljes ellátás. Elhelyezés: 2 és 3 ágyas, komfortos kabinokban. Irányár: 7200 Ft + költőpénz. Időpontok: október 30.—november 2. és november 3—6. Jelentkezés a Multitours Utazási Irodákban, Budapesten: 188-280; Pécsett (72)-15-895; Szegeden: (62)-10-782. (x)

Mély fájdalommal tudatjuk mindazokkal, akik ismerték, szerették és tisztelték, hogy **Kácsor Károly** életének 63. évében, 1988. szeptember 11-én, tragikus hirtelenséggel elhunyt. Hamvasztás utáni búcsúztatása 1988. szeptember 30-án 12.30 órakor lesz a Farkasréti temető (új) Hóvirág utcai ravatalozójában. Gyászolják: felesége, leánya, veje, két unokája: Gábor és Csaba, sógornője, sógorai, rokonai és barátai. Távíratcím: Kácsor Károlyné, Bp. Béla király út 53. 1121. (x)

88. IX.22

VÁLASZTÁSI KAMPÁNY ÉS TELEVÍZIÓ AZ USA-BAN

Elnököt vegyenek!

Végéhez közeledik az gyesült Államokban az elökválasztási kampány, s z egyúttal azt is jelenti, ogy az *elnökcsinálásban* nind nagyobb szerep jut a elevíziónak. Természetesen az USA-ban is a választó polgárok szavazatai alapján kerül majd be az új elnök a Fehér Házba, *a szavazatokat azonban nem kis mértékben befolyásolják az elnökjelöltek televíziós szereplései, valamint a kampányidőszakban sugárzott, fizetett hirdetések.*

Gyakori vendégek

A szeptember közepétől november elejéig terjedő időszakban az amerikai képernyőkön gyakori vendég *George Bush* és *Michael Dukakis*. A két elnökjelölt mögött álló hatalmas stáb nem kevés reklámszakembert foglalkoztat. Az a dolguk, hogy a választóközönségnek — akik egyben televízióné zők is — *eladják* a Demokrata és a Republikánus Párt jelöltjét. A hirdetések sugároztatása nem olcsó mulatság: *főműsoridőben egy 15 másodperces reklámfilmért negyedmillió dollárt is elkérnek a televíziós társaságok.* Az elnökjelöltek, valamint az őket támogató szervezetek választási költségvetései azonban jócskán fedezik az egész országban sugárzott hirdetések költségeit.

A New York-i Madison Avenue-t a világ reklámközpontjának tartják, ott sorjáznak ugyanis a legötletdúsabb és leginkább profi reklámcégek. *Mindkét elnökjelölt választási stábja jó előre megterveztette, megrendelte a reklámfilmeket.* Ezek egy részén az utca embere mondja el nagy meggyőződéssel, miért is voksol Bush vagy Dukakis mellett. Megszólalnak a régi iskolatársak, a szomszédok, a munkatársak stb. A hirdetések frappánsak és *azt hivatottak bizonygatni, hogy az éppen sztárolt elnökjelölt a legkiválóbb tulajdonságokkal rendelkezik, példás családi életet él, már sokat „letett az amerikai nép asztalára" — egyszóval, ő az igazi!* Annyira meggyőzőek és egyéni hangvételűek ezek a hirdetések, hogy az ingadozó néző az adott pillanatban arra szavazna, akiért éppen „szól a harang". (Érdemes megjegyezni, hogy az Egyesült Államokban a választásokon a mérleg nyelve éppen az ingadozók tábora, rendszerint az ő szavazataik döntik el, ki is lesz az ország új elnöke.)

Kukoricát főz a jelölt

Szeptember közepétől — ekkor indul be a reklámnagyüzem — a televíziós választási hirdetések többségén már maguk az elnökjelöltek jelennek meg. A kiváló ötletekkel és különböző helyszíneken, környezetben készített klipeken az elnökjelöltek saját személyüket és programjukat igyekeznek népszerűsíteni. *Bush* egyik hirdetése — háttérben a Fehér Házzal — így szól: *„tudom, hogy a választás után az elnöki dolgozószoba íróasztalához le kell ülnie egy férfinak. Ki legyen az a férfi? Barátaim, nekem kell annak a férfinak lennem".* Egy másik hirdetésben Bush emberközelbe kerül, a képernyőn épppen *kukoricát főz és hot dogot fogyaszt.* S közben szól az érces kísérőhang: az elnök a nemzet szíve, lelke és lelkiismerete...

A Dukakis-filmek egy része azt mutatja be, mit tett a kormányzó *Massachusetts államért*, milyen kiváló vezetői képességekkel rendelkezik és mennyire az egyszerű nép fia. Őt is látni családi körben, ő is népszerűsíti választási programját. S mindez kifinomult módszerekkel történik, a néző észre sem veszi, hogy keményen megdolgozzák.

Egyre több az úgynevezett negatív hirdetés, amelyek során az egyik elnökjelölt — *talán nem is mindig a fair play határain belül* — leszólja a másikat, illetve annak programját. Az egyik Bush-reklám például arra hivatkozik, hogy Dukakis megválasztása esetén *az ország visszasüllyedne a carteri időszakba.* S a reklámfogás itt sem marad el: a képernyőn egy 7 éves kislányt látni, aranyosat, kedveset. A narrátor szerint *ez a kislány csak a békét és a jólétet ismeri.* Majd a hang megkérdezi: miért térnénk vissza ahhoz az időszakhoz, amikor ez a kislány *még nem is élt?* Dukakis neve természetesen nem hangzik el, de *az utalás félreérthetetlen.* S a negatív hirdetések példáit — mindkét oldalról — még hosszan lehetne folytatni.

A közvélemény-kutató szakemberek véleménye szerint Reagan elnökké választásában nem kis szerepe volt 1980 novemberében annak, hogy a kampány csúcspontját jelentő, szemtől szembe televíziós vitában *frissebbnek, gyorsabbnak tűnt, mint Carter.* Sokak szerint akkor a sminkesek „nyerték meg" Reagannek az elnökséget, mert Carter televíziós sminkje csapnivaló volt, az USA mostani elnöke pedig virult. (A választási kampány végére egyébként a jelöltek igencsak *elfáradnak*, hiszen hónapokon át járják az országot, minden nap máshol mondanak beszédet, más üzemet, iskolát, kórházat látogatnak meg.) Mindkét elnökjelölt — és a kampánymenedzserek vezette választási stáb — nagy összpontosítással készül a végső televíziós vitára, összecsapásra. *Idén kétszer találkozik a kamerák előtt egyenes adásban Bush és Dukakis.* E két adás során kifejtik az országot érintő fontosabb kérdésekben véleményüket, majd szokás szerint, kellemetlen kérdéseket tesznek fel egymásnak. A siker nagymértékben függ a felkészítéstől, valamint a pillanatnyi teljesítménytől, s nem utolsósorban a kulturált vitakészségtől. Az ingadozó választók tulajdonképpen ekkor döntenek szavazatukról.

Baseballra várva

A megállapodás szerint az első televíziós vitára szeptember 25-én kerül sor. A második televíziós összecsapás végső dátumában még nem született döntés, október 13., vagy 14. lesz az időpontja. A bizonytalanságnak az az oka, hogy az amerikai baseball szövetség még nem döntött az egyik fontos mérkőzés időpontjáról. *(A meccset egyenesben közvetíti az ABC televíziós társaság, s mivel igen népszerű csapatok csapnak össze, a tévétársaság nagy közönségre számít a képernyők előtt.)* Tárgyalások folynak a kampányvezetők, a baseball szövetség és az ABC között a mérkőzés időpontjának megváltoztatásáról. Amennyiben nem jutnak megegyezésre, egy nappal halasztanak, a vita napja a képernyőkön október 14-e lesz. (A reklámszakemberek ennek a pénteki napnak nem örülnek, mert pénteken — a hétvégi elutazások miatt — mindig csökken a tévénézők száma.)

Szeptember 25-én a tévéösszecsapás időpontja egybeesik az — ugyancsak sok hirdetési bevételt hozó — *olimpiai közvetítéssel.* Szöulból az NBC társaság közvetít, *ezért a két elnökjelölt szópárbaját az olimpiai adás után, felvételről sugározza.* Úgy tűnik, a televíziós társaságok számára az üzlet, a bevételszerzés fontossága megelőzi a politikáét...

A két alelnökjelölt is folytat egymással televíziós párbajt, de ezek nézettsége — a korábbi tapasztalatok szerint — viszonylag alacsony. 1980 novemberében a Reagan—Carter televíziós párbajt 85 millióan nézték az Egyesült Államokban. *Noha az érdeklődés egyre csökken az USA-ban a politikai jellegű televíziós műsorok iránt, az elnökválasztási kampány szervezői idén is hasonló számú nézőre számítanak.* S amikor majd az összes választási show véget ér, november 8-án, a kora reggeli órákban kinyitnak a szavazóhelyiségek...

—asz—

politikai

gyelországban

tésről nem tartalmaz több részletet a közlemény, megfigyelők szerint arról van szó, hogy a LEMP az *eddigi formális beleszólásnál lényegesen nagyobb mozgásteret enged a félmilliós Lengyel Egyesült Parasztpártnak és a 130 ezres Demokrata Pártnak* a különböző szintű vezetői posztok betöltésében. Annál is inkább, mivel a két párt — amelyeket a LEMP évtizedeken át a többpártrendszerben *statisztaszerepbe* kényszerített — újabban mind határozottabban nagyobb szerepet követel magának.

Mindezek szellemében a PB új *káderpolitikai szabályokat* fogadott el az alapszervezetek számára. A közlemény erről sem mond többet, de annyi kiviláglik belőle, hogy *az alsóbb állami, gazdasági, munkahelyi vezetők kinevezéséről egyre kevésbé fog kizárólag a LEMP dönteni, s a tisztségek betöltését mindinkább a nyílt színen fogja befolyásolni.* Például úgy, hogy a jelöltekről ajánlást fogadnak el az adott LEMP-alapszervezetek, s ezeket az ajánlásokat nyilvánosságra is hozzák.

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Szeptember 22., csütörtök

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: A magyar nyelv századai. Az Érdy kódex. — 14.25: Zenei tükör. — 15.00: Szóról szóra. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Abécés kert. Gyárfás Endre gyermekversei zenével. — 16.20: Tünődés a tünetekről. Lehet x kilóval kevesebb? — 17.00: Bartók: Tíz könnyű zongoradarab. — 17.18: Muzsikáló természet. — 17.25: Ipargazdák. — 17.30: Szöul '88. — 17.50: Fúvószene. — 18.00: Kritikusok fóruma. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Könyvújdonságok (x) — 18.30: Esti Magazin. — 19.15: Szöul '88. — 19.25: Ultimátum. Rózsa Péter és Vicsek Ferenc dokumentumműsora. — 20.07: Krisztinavárosi madrigál. — 20.38: Magánélet. Belépni tilos? — 21.08: Félóra népzene. — 21.38: Hegedűvirtuózok felvételeiből. — 22.00: Hírvilág. — 22.30: Régi híres énekesek műsorából. — 22.50: Mindennapi dogmáink. — 23.00: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. — 24.00: Hírek. Időjárás.

PETŐFI:

12.10: Halló, itt Szöul! — 15.30: A Modern Hungária együttes új nagylemezéről. — 15.45: Törvénykönyv. — 16.00: Hozott anyagból, ...avagy így rádiózunk mi. — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: Újdonságainkból. — 17.30: Mint(a) film. A szakasz. — 18.30: Slágerlista. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Dalok Petőfi Sándor verseire. — 19.15: Lottósorsolás. — 19.20: Operettkedvelőknek. — 20.15: A Poptarisznya dalaiból. — 21.00: Hírek. Időjárás. Lottó. Útközben. — 21.05: Valami történt. Joseph Heller regénye rádióra alkalmazva. — 21.27: Fiatalok popzenei felvételeiből. — 22.00: A Kattogó Kabaré különkiadása. — 23.00: Hírek. Időjárás. Lottó. — 23.10: Az U2 együttes nagylemezei. — 23.47: Régi muzsika. — 0.15—4.20: Éjfél után. Halló, itt Szöul!

BARTÓK:

14.00: Századunk fúvósműveiből. — 14.30: Két szimfonikus költemény. — 15.05: Új operalemezeinkből. Monteverdi: Orfeo. Ötfelvonásos opera. — 17.00: Nyitnikék. — 17.30: Kamarazene. — 18.30: In limba materna. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: Rádióhangversenyekről. — 19.35: Zenekari muzsika. — 21.12: Geraint Evans operafelvételeiből. — 21.30: Vajdasági Írás. Egy folyóirat 60. születésnapjára. — 22.00: Országok, tájak, népzenéje. — Mali. — 22.08: Napjaink zenéje. A KISZ Központi Művészegyüttesének kamarazenei stúdiójának hangversenye a Zeneakadémia Nagytermében. — 23.30: Hírek. Időjárás.

Szeptember 23., péntek

KOSSUTH:

4.30—7.59: Jó reggelt! — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — Kb. 8.15: Mai programok (x) — 8.20: Tudomány és gyakorlat. — 8.50: Népi muzsika. — 9.31: Zümmögő. — 9.40: Nyisd ki asszony. Óvodások műsora. — 10.05: Hírek. Időjárás. — 10.05: Balaton. Nemes Nagy Ágnes verse. — 10.11: A zene is összeköt. Válogatás az OIRT-rádiók műsorából. — 11.10: Magyar írás. — 11.54: Reklám. — 12.00: Déli Krónika. — 12.30: Ki nyer ma? — 12.40: Reklám. — 12.45: A Föld, amelyen élünk. — 13.00: Klasszikusok délidőben. Donizetti: A csengő. Egyfelvonásos opera.

PETŐFI:

4.30—7.57: Halló, itt Szöul! — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Planquette operettjeiből. — 8.50: Külpolitikai figyelő. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Napközben. Zenés délelőtt — Budapestről és Szöulból. — 12.00: Hírek németül, oroszul és angolul. — 12.10: Halló, itt Szöul! — Közben kb. 12.25: Édes anyanyelvünk. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.30: Reklám.

BARTÓK:

6.00: Muzsikáló reggel. — 9.00: Műsorismertetés. — 9.03: Időszaki kiállítások (x) — 9.08: A Juilliard vonósnégyes játszik. — 10.10: Csak fiataloknak! — 11.05: Madár. Nemes Nagy Ágnes versei. — 11.10: Zenekari muzsika. — 11.55: Bartók: Tíz könnyű zongoradarab. — 12.18: XIII. debreceni nemzetközi Bartók Béla kórusverseny. — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Vallások világhíradója. — 13.35: Régi fúvósmuzsika. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés.

TELEVÍZIÓ

CSÜTÖRTÖK

17.30: Hírek. — 17.35: Horgász a pácban. Francia filmvígjáték (1957 — ism. — FF) — 19.00: Reklám. — 19.05: Esti mese (FF) — 19.15: Lottósorsolás. — 19.20: Tévétorna. — 19.25: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.10: Reklám. — 20.15: Szomszédok. Teleregény 37. fejezet. — 20.45: Reklám. — 20.50: Fórum — a gazdaságról, a politikáról — 22.00: Van öt perce? Mozart: Varázsfuvola — nyitány. — 22.10: Fejezetek az első világháborúból. Burton Benjamin filmsorozata az archívumokban őrzött eredeti dokumentumokból (FF) XIII/5. rész. 9. fejezet: A semleges Amerika. 10. fejezet: A hadba lépő Amerika. — 22.55: Híradó 3.

2. MŰSOR:

17.05: Képújság. — 17.10: Správy. Hírek szlovák nyelven. A szegedi körzeti stúdió műsora. — 17.15: Magyar évszázadok. IV. Béla törvényei (ism.) — 17.35: Gershwin-hangverseny a postojnai cseppkőbarlangban. A Ljubljanai Rádió és Televízió szimfonikus zenekarának hangversenye. — 18.40: A rövidfilmstúdiók műhelyéből. Katonai Filmstúdió. 1. Én is építettem. 2. Hivatása katona. 3. Emlékek a magyar szabadságharcból 1848—49. — 19.30: Nas ekran. A pécsi körzeti stúdió szerbhorvát nyelvű nemzetiségi magazinja. — 20.00: Képújság. — 20.05: Szöul '88. Vívás, női tőr egyéni döntő és összefoglalók. Közben: Híradó 2. Reklám. — 23.35: Képújság.

PÉNTEK DÉLELŐTT

3.25—kb. 4.45: Szöul '88. Magyarország—Spanyolország vízilabda-mérkőzés. — 8.10: Tévétorna nyugdíjasoknak. — 8.15: Delta. Tudományos híradó (ism.) — 8.40: Képújság. — 8.45: Szerelmek nyomában. Francia tévéfilmsorozat III/1. rész (ism.) — 10.20: Reklám. — 10.30: Szöul '88. Atlétika, úszás, torna, ökölvívás, vízilabda, kerékpár. — Kb. 15.00: Reklám. — Kb. 15.05: Mozgató. Tévétorna mozgáskorlátozottaknak. — Kb. 15.15: Képújság.

SZÍNHÁZ

Operaház: Bohémélet (7) — Erkel Színház: A sevillai borbély (Ferencsik J. bérl. 1. ea. 7) — Zeneakadémia: Magyar Posta szimfonikus zenekarának hangversenye (fél 8) — Bartók Emlékház: Faragó Laura és Hargitai Géza estje. Közreműködik az Instrumenta Historica együttes (du. 6) — Katona József Színház: Esküvő (7) — Nemzeti Színház: Fehér Anna (7) — Vígszínház: A nadrág (7) — Pesti Színház: Rendőrség (7) — Madách Kamara: Elelem bére (este fél 11) — Korona Pódium: Mielőtt csillag lettem... (7) — Fővárosi Operettszínház: Marica grófnő (Nyáry L. bérl. 1. ea. 7) — Vidám Színpad: Ninocska (7) — Kis Színház: Anna csak egy van! (fél 8) — Mikroszkóp Színpad: Felettünk a béka (fél 8) — Állami Bábszínház: Misi mókus vándorúton (du. 3) — A színházi előadások részletes szereposztása, rövid tartalma és bérleti előrejelzése a Pesti Műsorban!

KÖZLEMÉNYEK

Nyelvtanfolyamok indulnak az angyalföldi József Attila Művelődési Központban gyermekeknek és felnőtteknek: angol kezdő, középhaladó, haladó német kezdő, középhaladó, haladó, olasz kezdő, középhaladó, francia kezdő. Felvilágosítás: 208-278, 208-280. Beiratkozás hétköznapokon 15-től 19 óráig (XIII., József A. tér 4.). (x)

A Gyermekstúdió csoportot indít a XIII. Kerületi Úttörőházban (Dagály u. 15.) 7—10 éves gyerekek számára. Kommunikációskészség-fejlesztés, manuális, kreatív mozgásos és angol nyelvi foglalkozások. Heti 3x3 óra, kiscsoportos keretben. Szülőkkel rendszeres konzultáció. Ára havi 500 Ft. Két gyermek után engedmény! Jelentkezni lehet: szeptember 29—30-án, 17—19 óráig a helyszínen. (x)

Videofelvételt esküvőről, eseményről, filmről, fényképről, diáról. Megmentheti mozifilmjeit, ha áttesszük videóra. **Amerikai** rendszerű felvételeit hazaira, hazait amerikaira **(NTSC)** frjuk át. Szerkesztés. Közületnek is. **Videofam,** 21-66-75. (x)

Mindent a Csaniban! Helárium, szolárium, elektromos fogyasztás, zenés gimnasztika, dzseszballett, szauna — a hét minden napján. XIII., Csanády u. 11. 200-274. (x)

Tanfolyamok a M lődési Központban Csörsz u. 18.). Kellő lentkező esetén au **kezdő angoltanfolya** október 5-én. Fogl szerdán és pénteken 18 óráig. Tandíj 3 hón **Ft. Kezdő némettanfo** dul október 6-án. fo sok kedden és csütört tól 9.30 óráig. Tandíj 3 ra 2000 Ft. Beiratkozás 3-án és 4-én 14-től 18 ó művelődési központban. máció: 566-649, 752-649.

Közkívánatra — a gy kívánságára Szerencse nyilvános nyereménysors **szeptember 25-én,** vasárn **órakor** tartja **Budapesti Fővárosi Vidám Parkban.** Szerencse Palkó minden p zót és érdeklődőt ezúton telettel meghív, és szeret vár! (x)

Figyelem! Várjuk azon k ves vásárlóink jelentkezé akik — 1988. július 15. és gusztus 15. között — a Ran vill Dohány u. 37—39. al boltjában az alábbi blokk valamelyikére vásárolta 511 291-től 511 260-ig. Jelentk zés a 174-459-es telefonon Ramovill bolthálózati csopor jánál (Bp. IX., Ráday u. 24.) és 12 óra között. Jelentkezé határidő: 1988. szeptember 3 (x)

Disznóölés, disznótor idén is, Egerben a Szépasszony-völgyben, október 22-én, november 5-én és 19-én. Utazás autóbusszal. **Részvételi díj:** 590 Ft felnőtteknek és 490 Ft gyermekeknek. **Jelentkezés:** Siótour, Budapest, Klauzál tér 2—3. 1072. Tel.: 226-080. (x)

Találkozóra hívjuk 1988. szeptember 30-ra azokat, akik 1963-ban a Revü-bár dolgozói és művészei voltak. Bővebb felvilágosítás a 832-073-as telefonon, Mezei Györgynél. (x)

A Keravill szaküzlet Trabant, Wartburg szerkezeti alkatrészek és karosszériaelemek kínálatával várja kedves vásárlóit a Bp. XV., Kolozsvári u. 49. sz. alatt (Körvasút sornál) **Keravill.** (x)

Már most gondoljon a télre Karácsonyra, szilveszterre, valamint 1989. január—február—március—április hónapokban utazzon a **lengyel hegyekbe** üdülni, **síelni!** 1 hét, teljes ellátással, már 3100 Ft-tól. Kérjen programfüzetet irodánkban! Jelentkezés és felvilágosítás az ORBIS Lengyel Utazási Irodában, cím: Budapest V. Vörösmarty tér 6. 1051. Telefon: 170-532. Telex: 22—403. Nyitva tartás: hétfőtől péntekig 9-től 16 óráig. (x)

Luxushajóval Bécsbe! Teljes ellátás. Elhelyezés: 2 és ágyas, komfortos kabinokban Irányár: 7200 Ft + költőpén Időpontok: október 30.—n vember 2. és november 3— (x)

A Csepeli Munkásotthonba (Budapest XXI., Árpád u. Tel.: 583-544) 1988. október án, hétfőn 19 órakor **Van e ház a Tisza-parton** címm népdal- és nótaest. Közrem ködnek: Zentai Anna, Ki Károly, Márkus Ilona, Pata István, Takács Béla Bokor F kete Krisztina, Boháthy Laj valamint Balogh Albert nép zenekara. (x)

Urológiarendelésemet cs törtökönként 7-től 7-ig, szaba ság után ismét megkezde **Dr. Varga Imre, Lenin krt.** Tel.: 426-244. (x)

A Cooptourist Utazási Iro ügyfelei részére keres nagy n retű, legalább 150 nm alapterü tű, 5-6 szobás, önálló kertes lát, családi házat, telefonnal, rázzsal, többéves bérleti **szakra a II. vagy XII. kerül** ben. Jelentkezés a 138-459- vagy a 342-581-es telefonon.

Felhívás! A Fővárosi G művek tájékoztatja kedv ügyfeleit, hogy 1988. október jétől a Bp. VIII., Köztársas tér 20. és a Mező Imre út 11. szám alatti központján 140-040 és a 340-140-es hívós ma 384-000 telefonszámra v tozik. Ez időpontitól a Gázm vek üzemzavar-elhárító szol lata a 223-228 telefonon kívü 384-000 számon is hívható.

Dr. Karikás Ildikó fogorv fogszabályozó szakorvos n gánrendelőjét a XI., Sáfrány 75. alá helyezte át. Telefon: 75-79. (x)

Szárnyasparádé. Ismét m nyílt a budai Lúdláb vend ő, XII., Maros u 28. Külö leges szárnyasételekkel, szer tettel várjuk vendégeinket ponta 12—02 óráig. Szer szünnap Asztalrendelés: 5 565. Auerbach Győző vend lős. (x)

Anna Solar! Hegedűs Gy. 20/A. 499-169. 490-129. Szeret tel várjuk! (x)

A Dési Huber István Mű lődési Ház (IX., Toronyház 17/B.) **autóvezetői** tanfolyan indít délelőtti és délutáni i pontokban. Telefon: 471- (x)

Újra megnyílt csemegeü tünk részére megveszünk k földi édesség, pipere-kozm kai, ital árucikkeket. T 141-813. (x)

Mágneslemezes Canon fényképezőgép amatőröknek

88. okt. 25.

New York-i tudósítónktól:

A japán *Canon* cég amerikai leányvállalata, a *Canon USA* bejelentette, hogy 1989 januárjában RC—250 jelzéssel új fényképezőgép-típust hoz forgalomba. A fényképezőgép „ipari" változata már két esztendeje megvásárolható, a nagyközönség részére készült gép ára azonban „csak" egyötöde — ezer dollár — lesz az ipari célúénak. Az RC—250-es gépben a filmet mágneslemez helyettesíti. A mintegy 5 centiméteres lemezre ötven felvétel készíthető. A lemezre vett kép nem igényel előhívást, azonnal meg lehet jeleníteni a televíziós készülék képernyőjén. A lemezre vett „képjelek" elektronikus úton továbbíthatók a világ bármely részén lévő képernyő felé. A mágneslemez számtalanszor felhasználható, a rögzített képeket ugyanis le lehet törölni.

A Canon véleménye szerint az új fényképezőgép jelentős piacra számíthat világszerte. Más véleményen vannak az USA fényképezőgép-kereskedői. Szerintük az ezerdolláros ár igen magas, ezért a pénzért a vásárlók már mozgóképet és hangot is rögzítő videokamerát vásárolhatnak. Ráadásul az amerikai vásárlók ma még távolról sem igénylik, hogy állóképeket nézzenek a televíziós képernyőn, döntő többségük továbbra is a papírképek, illetve a nagyítások híve.

A Canon véleménye szerint a többi nagy fényképezőgép-gyártó is rövidesen megjelenik a piacon az RC—250-hez hasonló gépekkel. A *Casio Computers* például nemrégiben jelentette be Tokióban, hogy hasonló árfekvésű mágneslemezes gépet hoz hamarosan forgalomba.

Az ágazat szakembereinek egybehangzó megítélése szerint az új géptípus első számú vásárlói a bűnüldöző és a hírközlő szervek lesznek. (A Canon USA nem hozott nyilvánosságra adatot arról, hogy az ipari célú mágneslemezes fényképezőgépekből az elmúlt két esztendőben hány darabot adott el.)

A L'ORÉAL FELVÁSÁROLTA A HELENA RUBINSTEINT

88. okt. 29.

New York-i tudósítónktól:

A világ első számú kozmetikai és háztartás-vegyipari vállalata, a francia *L'Oréal* megvásárolta az Egyesült Államok egyik leghíresebb kozmetikai cégét, a *Helena Rubinsteint.* Az ügylet értékét nem hozták nyilvánosságra, az iparági szakértők véleménye szerint a vételár meghaladta a 150 millió dollárt.

A Helena Rubinsteint 1912-ben alapították New Yorkban, azóta nemzetközi vállalatbirodalommá nőtte ki magát. Többek között saját gyártó és kereskedelmi vállalatokkal rendelkezik az USA-n kívül Franciaországban, Nagy-Britanniában, Japánban és Latin-Amerika több országában. A patinás közmetikai vállalat 1973-ban a *Colgate-Palmolive* tulajdonába került, hét évvel később pedig az *Albi Enterprises* vásárolta meg. A Helena Rubinstein cég „aranykorszaka" a hetvenes évek első felére esett, az évtized második felétől fokozatosan csökkent a forgalma, illetve a termékei iránti kereslet.

Az 1907-ben alapított L'Oréal a nyolcadik helyet foglalja el az amerikai piacon tevékenykedő kozmetikai cégek sorában. Az évi 15,7 milliárd dolláros forgalmat lebonyolító amerikai kozmetikai és háztartás-vegyipari piacon a L'Oréalt többek között olyan cégek előzik meg, mint a *Procter and Gamble* és a *Lever Brothers.* A L'Oréal több márkája — *Guy Laroche, Lancome, Cacharel, Courréges* stb. — nagy népszerűségnek örvend az amerikai vásárlók körében is.

A Helena Rubinstein — családi vállalat lévén — nincs kötelezve éves gazdasági jelentés publikálására, így gazdálkodásának főbb mutatói nem ismertek. A cégfelvásárlás alkalmából a L'Oréal mindössze annyit közölt, hogy a Helena Rubinstein Inc. forgalma tavaly 150 millió dollár körül alakult.

MEGHALLGATÁSOK A SZENÁTUSBAN 88. okt. 22.

Barna szemű Paul Newman

A nézők először nem akartak hinni a szemüknek: *a Casablanca és a harmincas-negyvenes évek ma már filmtörténeti jelentőségű alkotásai színesen jelennek meg az amerikai televíziós képernyőkön!* Tán *újraforgatták* ezeket a filmeket? Szó sincs róla. A magyarázat abban keresendő, hogy évtizedünk közepétől új iparág van kibontakozóban az Egyesült Államokban: *a régi fekete-fehér filmek kiszínezése.*

Varázsló a számítógép

Az iparág első számú vállalata, az *American Film Technolgies Inc.*, amely az elmúlt, csaknem három esztendőben több mint száz játékfilmet varázsolt színessé. Illetve a „varázslatot" a *számítógépek* végzik, amelyek minden egyes filmkockának — a hátteret, a fényviszonyokat, a kor divatszíneit, a szereplők egyéniségét, szemük színét, bőrük árnyalatait és még sok más tényezőt figyelembe véve — *megtervezik a színét.* A leginkább valósághű változat alapján azután a számítógépek a szó szoros értelmében kiszínezik a filmeket.

Az American Film Technolgies céget, valamint a filmszínezésre alakult többi vállalatot a televíziós társaságok elárasztják a megrendelésekkel. A legnagyobb vevő, *a Turner kábeltelevíziós társaság.* (Ez a vállalatbirodalom több televíziós csatornának a tulajdonosa és üzemeltetője. Többek között az USA-ban igen népszerű TBS film- és sportcsatorna, a CNN huszonnégy órás híradóprogram, valamint a Headline News hírmagazin tulajdonosa *Ted Turner,* az amerikai televíziózás „fenegyereke".) A színező cégek ügyfeleinek száma rohamosan növekszik, az állandó kliensek közé tartozik az ugyancsak több televíziós programot üzemeltető Disney és a 20th Century Fox is. *Az American Film és a többiek a szakmában „tarolnak", a filmek kiszínezése ugyanis nem olcsó mulatság: egy perc mintegy ezer dollárba kerül.* De a megrendelők véleménye szerint, a filmek kiszínezéséért kifizetett költségek *többszörösen* megtérülnek.

Az Egyesült Államokban a televíziós hálózatok elsősorban a hirdetésekből származó bevételekből tartják fenn magukat, s ebből származik profitjuk is. Céljuk tehát, hogy műsoraikat minél többen nézzék, ugyanis *a magas nézőszámmal rendelkező televíziós cégeknek több hirdetést adnak sugárzásra a különféle árucikkek gyártói, valamint a szolgáltatásaikat reklámozók.* Egy-egy 15 másodperces hirdetés sugárzásáért 15 ezertől félmillió dollárig lehet kérni. A legnagyobb összegbe a főműsoridőben vagy valamely országos esemény közvetítése közben sugárzott reklám kerül.

Színes Casablanca

A közvélemény-kutatások azt bizonyították, hogy *az amerikai televíziónézők nem szeretik a fekete-fehér filmeket, ezek nézettsége kirívóan alacsony.* Pedig a fekete-fehér filmek jelentős része olyan alkotás, amely valóban büszkesége lehet Hollywoodnak. Tulajdonképpen a régi filmek, valamint a sugárzásuk idején „adott" hirdetések alacsony nézettsége adta az ötletet a filmek kiszínezésére. A színes *Óz, a Casablanca,* a *Fred Astaire filmek,* a második világháborús alkotások és a többiek mágnesként vonzzák a nézőket. S a hirdetési szakma logikája szerint, ha növekszik a nézők száma, többen látják a reklámot, következésképpen magasabb hirdetéssugárzási díjakat lehet kérni.

Az Egyesült Államokban az ötvenes évek végéig a játékfilmek többsége fekete-fehérben készült. Hollywood 1930 és 1960 között is ontotta a filmeket, a „színezőknek" és a megrendelőknek van tehát miből válogatniuk. Egyre több korai *Gregory Peck, Audrey Hepburn, Kirk Douglas, Humphrey Bogart* filmet láthatnak a tévénézők színesben. A kiszínezett alkotásokat műsoros kazettákon is forgalmazzák, s ez további bevételeket jelent a videokazetták gyártásával is foglalkozó filmes és televíziós vállalatoknak.

A fekete-fehér filmek kiszínezése azonban mégsem talál egyértelműen helyeslő fogadtatásra sem a filmszakmában, sem a nézők körében. A filmesek egy egy része — különösen a még életben lévő alkotók — arra hivatkozik, hogy a régebben készült produkciók fekete-fehérben eredetiek, a kiszínezett változat, már nem ugyanaz a film. Más a művészi hatás, sok esetben a szín a mondanivalót is megváltoztatja. Más szavakkal csorbát szenved a színezéssel a filmek és alkotóik integritása. Nem beszélve a szerzői jogokról: a copy right tulajdonosait vagy azok örököseit általában nem kérdezik meg a megrendelők és a televíziós társaságok, hogy „belenyúlhatnak-e" a filmekbe.

Szerzői jogok

A régi filmek kiszínezése ellen tiltakozók nyomására az USA szerzői jogvédő hivatala kénytelen volt foglalkozni a kérdéssel és meghallgatásokat rendez Washingtonban. *A hivatalos meghallgatásokon Hollywood képviselői, a televíziós társaságok, a videoműsor-kereskedők, ügyvédek és nézők csoportjai mondják el ellenző, vagy támogató véleményüket az „ügyről".* A szenátus jogi bizottsága majd a meghallgatások után — ezek még legalább egy évig elhúzódnak —, alakítja ki a véleményét. De ez csak a szerzői jogokkal kapcsolatos kérdésekre vonatkozik majd, a művészeti bele vagy bele nem „pancsolás" kérdése nem tartozik a bizottság hatáskörébe. A meghallgatásokról szóló tudósítások arról számolnak be, hogy a filmek kiszínezésének kérdése nagy érzelmi hullámokat korbácsol, *sok az indulatos véleménynyilvánítás* mellette *és ellene is.*

A filmszakemberek egy része arra hivatkozik, hogy a kiszínezéssel nem tűntek el a fekete-fehér kópiák. *Ezek továbbra is megvannak, sőt, műsoros videokazettákon meg is vásárolhatók.* Véleményük szerint a kiszínezés egyenesen *kedvezően* hat a fekete-fehér archív filmek állapotára. Mielőtt kiszínezik és videokazettára veszik ezeket az alkotásokat, a fekete-fehér kópiát felfrissítik, restaurálják. *A filmarchívumok így jobb állagban, tovább képesek megőrizni a filmeket az utókor számára.*

A washingtoni Kongresszusi Könyvtárban folyó meghallgatások még korántsem fejeződtek be, sokan kívánják még előadni álláspontjukat, véleményüket. Ez persze mit sem változtat azon, hogy *az American Technolgies és a többiek gőzerővel dolgoznak az újabb és újabb megrendelések kielégítésén.* A Turner Entertainment például *100 régi film kiszínezésére ad hamarosan megrendelést.* Az új iparágnak most már csak arra kell ügyelnie, hogy *a számítógépek minél kevesebbet tévedjenek. Paul Newman* egyik régi filmjének kiszínezett változatában ugyanis a közismerten *kék szemű* sztár *barna* szemekkel jelent meg a képernyőkön . . .

(— asz —)

TRÓN KÖRÜL

romlik állapota

a szertartással egyidejűleg átveszi a császári ház *jelképeit* is. Ez utóbbi aktus jogosítja fel a *Krizantém Trón elfoglalására.* Az új császár három nappal trónra lépése után újabb szertartás keretében fogadja audiencián a kormány tagjait.

Minthogy a császárrá emelés egyes szertartásainak a sinto rítus szabályait kell követniök, azoktól

az államnak szigorúan el kell határolnia magát,

mivel az alkotmány *tiltja,* hogy az állam bármilyen vallási tevékenységet is végezzen.

Nem kizárt azonban, hogy magának az 1947-ben életbe lépett *alkotmánynak* a módosítására is szükség lesz. Ugyanis e legfőbb állami törvény *nem* szabályozza a császárság öröklési kérdéseit. Az amerikai ráhatásra elfogadott alkotmány *a demokratizálódás kibontakoztatása* érdekében kimondja, hogy „a császár az államnak és a nép egységének szimbóluma, és rangja az uralkodói hatalom letéteményesének, a népnek akaratából származik". Azt is meghatározza, hogy „az államügyekből csak az alkotmány által megszabottakat láthatja el, és *semmilyen kormányzási hatalommal sem rendelkezhet".*

k könyve szul is

ják ki évben esen és lt több rom évlatt 60 példányt meg. oldalas, centiméragyságú 18 más is megtöbbek között szerbhorvát, cseh, szlovén nyelven is. Spanyol nyelven két változatban adják közre: az egyiket Spanyolország, a másikat pedig a latinamerikai országok számára.

(—son)

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

Október 22., szombat

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Iparigazdák. — 14.20: Mindennapi irodalmunk. — 14.50: Debussy: Egy faun délutánja. — 15.01: A világlíra gyöngyszemei. Mallarmé versei. — 15.10: Új Zenei Újság. — 15.54: Reklámparádé. — 16.00: 168 óra. — 17.30: A szülőföld muzsikája. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Könyvújdonságok (x) — 18.30: Hírek. Időjárás. Sport. — 18.44: Magyar színház a két világháború között. A vadkan. Móricz Zsigmond drámája. — 19.37: A Rádió Dalszínháza. Mágnás Miska. — 21.39: A karcsú deréktól Shakespeare-ig. Mindennapok esztétikája. — 22.00: Hírek. Időjárás. — 22.10: Sporthíradó. — 22.25: Európa hangversenytermeiből. A Stuttgarti Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. — 23.33: A Győri Leánykar énekel. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—5.50: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: Magunkat ajánljuk. — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: Álomlányok. Részl. Krieger zenés játékából. — 17.30: Mandel Róbertnek hívják. — 18.30: Tip-top parádé. Whitney Houston felvételeiből. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: Nóták. — 19.35: Dzsessz. — 19.52: Sport. — 19.57: Slágerfilmek — filmslágerek. — 21.00: Hírek. Időjárás. — 21.03: 168 óra. — 22.30: Balassa P. Tamás szerzeményeiből. — 23.00: Hírek. Időjárás. — 23.10: Sporthírek. — 23.15: Éjszakai koktél. — 0.15—5.50: Éjfél után.

BARTÓK:

14.05: Opera-művészlemezek. — 14.50: Az ég falára. — 15.00: Radioton-korongokról. — 15.05: Lemezbörze helyett. — 16.00: Az MRT gyermekkórusa énekel. — Kb. 17.00: Szimfonikus táncok. — 17.30: Bemutató. — 18.30: Mindennapi irodalmunk. — 19.00: Hírek. Időjárás. — 19.05: Balladáink világa. — 19.20: A Venetói Szólisták játszanak. — 19.35: Ünnepi hangverseny Liszt Ferenc születésének 177. évfordulóján. — Kb. 21.40: Operaáriák. — 22.00: Zenekari muzsika. — 22.25: Az ajtó. Viktor Konyeckij elbeszélése rádióra alkalmazva. — 23.15: Esti fúvósmuzsika. — 23.30: Hírek. Időjárás.

Október 23., vasárnap

KOSSUTH:

6.00—8.25: Vasárnapi Újság. — 8.25: Műsorismertetés. — 8.30: Énekszóval, muzsikával. — 8.57: Reklám. — 9.00: Neveletlenek. — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Öt kontinens hét napja. — 10.20: Örökzöld dallamok. — 10.54: Édes anyanyelvünk. — 11.00: Gondolat—Jel. — 12.00: Déli krónika. Sport. — 12.15: Harminc perc alatt a Föld körül. — 12.45: Hogy vagy? — 12.55: Népdalkörök pódiuma. — 13.20: Mit üzen a Rádió? — 14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Művészlemezek. — 15.00: Armance. Stendhal regénye rádióra alkalmazva. — 15.41: Új népzenei felvételeinkből. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: A Rádió lemezalbuma. — 17.00: Értékmegőrző. — 17.30: Komoly zenei lemezlovas. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.30: Hírek. Időjárás. — 18.40: Családosok. — 19.50: Népdalfeldolgozások. — 20.17: Sirató. Verseit elmondja Bella István. — 20.35: Donizetti: Don Pasquale. Háromfelv. opera. — 22.59: Esti muzsika. — 24.00: Hírek. Időjárás. Totó. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

Dallamkoktél. — 7.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 7.05: A magyar orthodox egyház órája. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: Igen-nem királykisasszony. Romhányi József mesejátéka. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Zenés sikerek magyar színpadokon. — 10.05: Az utolsó békeév. Nosztalgiáink 1938-ból. — 11.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.05: Reklám. — 11.10: Vasárnapi koktél. — 12.00: Reklám. — 12.03: Jó ebédhez szól a nóta. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Mikrofonpróba. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. — 14.00: Szerpentin. Természeti katasztrófák. — 15.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 15.05: Táskarádió. — 16.00: Poptarisznya. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Társalgó. — 22.30: Sanzonpódium. — 23.00: Hírek. Időjárás. Totó. — 23.10: A mai dzsessz. — 23.50: A tegnap és a ma olasz slágereiből. — 0.15—4.20: Éjfél után.

BARTÓK:

6.00: Hírek. Időjárás. — 6.03: Népszerű muzsika — korán kelőknek. — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 8.06: Időszaki kiállítások (x) — 8.13: Arturo Toscanini operafelvételeiből. — 8.51: Bach: Wohltemperiertes Klavier — II. kötet. — 10.05: Új Zenei Újság. — 10.50: Eszperantó híradó. — 11.00: Bach: Wohltemperierter Klavier — II. kötet. — 12.14: Beethoven: VII. szimfónia. — 12.55: Kis magyar néprajz. — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Öt kontinens hét napja. — 13.20: Francia operákból. — 14.09: Rockújság. — 15.04: Szimfonikus zene. — 16.00: Magyar színház a két világháború között. A vadkan. Móricz Zsigmond drámája. — 17.00: Kamarazene. — 17.30: Klasszikus operettekből. — 18.13: Dubrovay László fúvósműveiből. — 18.30: Na maternjem jeziku. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: In der Muttersprache. — 19.35: A lipcsei Gewandhaus zenekara játszik. — 20.00: Kritikus füllel. — 21.00: Queen-érdekességek — magnósoknak. — 21.59: Praetorius: Német Magnificat. — 22.20: „A fogolymadár repülése". — 22.45: Morfium. Mihail Bulgakov elbeszélése rádióra alkalmazva. — 23.30: Hírek. Időjárás.

TELEVÍZIÓ

SZOMBAT

13.45: Képújság. — 13.50: Tengerparti nyár. Spanyol tévéfilmsorozat. VIII/4. rész: Szerelmem, Beatriz. — 14.50: Nekem ne lenne hazám? Egy operatőr honismereti sorozata. Táborozni muszáj! Kisgyőr. Olvasótábor, 1988. — 15.10: A világ metrói. Mexikóváros. — 16.05: Az élő bolygó. David Attenborough filmsorozata a Földről. XII/4. rész: A dzsungel. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. — 17.00: Híradó. — 17.15: Reklám. — 17.20: Van benne valami. Barkochba-játék. — 18.00: Betűreklám. — 18.05: Utazzon a King's Singerssszel. Zenés-képes madrigáltörténet. VI/3. rész: Németország. Angol filmsorozat. — 18.40: Családi torna. — 18.45: Reklám. — 18.55: Csip-csup csodák. Holland rajzfilmsorozat. 1. Szépségverseny. 2. Kalandos kiruccanás. — 19.10: Esti mese. — 19.25: Reklám. — 19.30: Híradó. — 20.00: Vers mindenkinek. Csanádi Imre: Esztek. — 20.05: És felkel a nap. Amerikai tévéfilm II/1. rész. — 21.35: Mestersége: színész. Rátonyi Róbert. — 22.25: Híradó 2.

2. MŰSOR:

16.40: Képújság. — 16.45: Movi-krónika. — 16.55—17.30: Nyelvleckék. — 16.55: Orosz nyelvlecke haladóknak. Hol az az utca, hol az a ház? XXX/4. rész. — 17.05: Angol nyelvlecke. Follow Through XV/3. rész. — 17.30: Felkínálom — 18.30: Rockstúdió. — 19.30: A Dzsávi negyszoros. A Gruz Tv rövidfilmje (ism.) — 19.50: Nana, az albínó rhesus-majom. Kínai rövidfilm (ism.) — 20.00: Képújság. — 20.05: Solti György vezényel. Liszt: Faustszimfónia. — 21.25: Fejezetek az első világháborúból (FF) Burton Benjamin filmsorozata az archívumokban őrzött eredeti dokumentumokból. XIII/9. rész. 17. fejezet: Az Isonzónál. 18. fejezet: A balkáni hadszíntér és a török frontok. Amerikai dokumentumfilm-sorozat. — 22.10: Képújság.

VASÁRNAP

8.40: Tévétorna gyerekeknek. — 8.45: Képújság. — 8.50: Óvodások filmműsora. 1. A kutya, a macska és az egerek. — Sok kicsi sokra megy. Csehszlovák rajzfilm. 2. Brekeke-kvartett. Szovjet rajzfilm. — 9.10: Tom és Jerry. Amerikai rajzfilmsorozat (ism.) William Hanna és Joseph Barbera produkciója. 1. A karmester. 2. Tengerparti piknik. 3. A rossz álom hatása. — 9.30: Látogatók. Csehszlovák filmsorozat. XVI/16. rész: Látogatás a látogatóknál, avagy hogyan készült a sorozat. — 10.00: Mitu-ház, avagy a mindentudó háztartás. XIX/8. rész: A farmer. — 10.10: Tűzkereső. Játékos vetélkedősorozat gyerekeknek. — 10.15: Mitiók. — 11.00: Sherlock Holmes kalandjai. Angol tévéfilmsorozat. Botrány Csehországban (ism.) — 11.55: Hírek. — 13.45: Képújság. — 13.50: RTV Közönségszolgálat. — 13.55: Betűreklám. — 14.00: Marius. Francia film (1931. FF) — 16.05: Jaguárdémontól a keresztig. A madridi Amerikai Múzeum kincsei Budapesten. — 16.55: Delta. Tudományos híradó. — 17.29: Reklám. — 17.30: Nézzük együtt — Baranyi Ferenccel. — 18.00: Reklám. — 18.10: Röntgen. Szociális és egészségügyi híradó. — 18.15: Családi torna. — 18.20: Meséről mesére. 1. Az illemtanár. Csehszlovák rajzfilm. 2. Pinkó. Magyar rajzfilmsorozat (ism.) 3. Sebaj Tóbiás és a robot. Magyar gyurmafilm (ism.) — 18.55: Reklám. — 19.00: A Hét. — 20.00: Híradó. — 20.10: Magyar évszázadok. 1514. évi törvények. — 20.25: És felkel a nap. Amerikai tévéfilm II/2. rész. — 21.55: A hét műtárgya. Ausztriai Margit címeres kárpitjai. (Iparművészeti Múzeum) — 22.00: A „nemzet csalogánya". Képek Blaha Lujza életéből. — 23.05: Hírek.

2. MŰSOR:

9.00: Afrika. Angol dokumentumfilm-sorozat. VIII/3. rész: Aranykaravánok (ism.) — 9.55—10.25: Szomszédok. Teleregény — 39. fejezet (ism.) — 14.25: Képújság. — 14.30: Popkorong (ism.) — 15.10: Tükörkép. Válogatás a Magyar Televízió műsorából. (Október 6-tól október 19-ig) — 16.40: Gondolkodó. Tudományos hetilap. — 17.25: Nemzetközi férfi kosárlabdatorna. Közvetítés Madridból. — Kb. 19.00: Pongrácz Zsuzsa: Közbejött apróság. Zenés vígjáték (FF — ism.) — 20.10: Partnerek. Hernádi Gyula drámaíróval és Czímer József dramaturggal dr. Váradi György beszélget. (Czímer József 75. születésnapjára) — 20.35: Telesport. — Összefoglaló a labdarúgó NB I/11. fordulójának mérkőzéseiről. — Nemzetközi férfi kosárlabdatorna. Közvetítés Madridból. — Kb. 23.00: Képújság.

SZÍNHÁZ

SZOMBAT

Operaház: Rómeó és Júlia (Ifj. bérl. III. sor. 1. ea. de. 11); Bánk bán (7) — Erkel Színház: Aida (5. bérl. 2. ea. 7) — Liszt Ferenc Kamaraterem: Pertis Attila (zongora) és Bárdosi Gábor (ének) (de. 11) — Boldog Özséb templom: A Magyar Rádió és Televízió gyermekkara (du. 4) — Zeneakadémia: A zene és ahol hallgatjuk (A. sor. 1. ea. du. 4); Ünnepi hangverseny Liszt Ferenc születésének 177. évfordulóján (fél 8) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Veronica szobája (7) — Katona József Színház: Esküvő (7) — Nemzeti Színház: Énekes madár (7) — Várszínház: Romanov és Júlia (7) — Pesti Színház: Kozma (7) — József Attila Színház: Me and my girl (7) — Madách Színház: Doctor Herz (du. fél 3. 7) — Madách Kamara: Szénaláz (7); Élelem bére (este fél 11) — Thália Színház: Nálatok laknak-e állatok? (du. 3); Szerelmi történet-féle; Nem emlékszem semmire (7) — Jurta Színház: Csatadal (du. 4. 7) — Józsefvárosi Színház: Egy bolond százat csinál (7) — Fővárosi Operettszínház: Marica grófnő (du. fél 3. 7) — Madách Kamara: Szénaláz (7); Élelem bére (este fél 11) — Thália Színház: Nálatok laknak-e állatok? (du. 3); Szerelmi történet-féle; Nem emlékszem semmire (7) — Jurta Színház: Csatadal (du. 4. 7) — Józsefvárosi Színház: Egy bolond százat csinál (7) — Fővárosi Operettszínház: Marica grófnő (du. fél 3. 7) — Madách Színház: Doctor Herz

HOTELBIRODALMAK

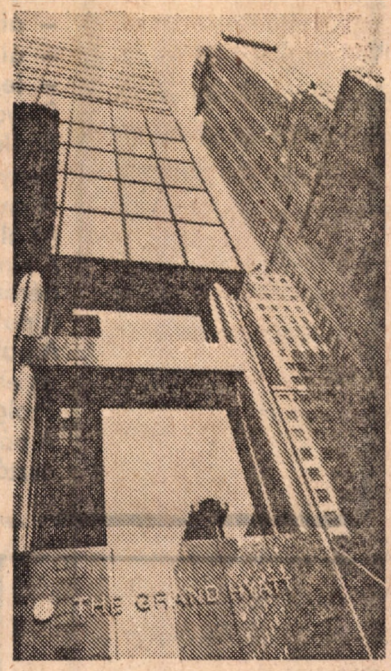
Nagy meglepetést váltott ki az amerikai pénzvilágban és a nemzetközi szállodaszakmában, hogy japán tulajdonba került a világ 18. legjelentősebb hotellánca, az *Intercontinental*. Az 1946-ban alapított szállodahálózatot a *Seibu Saison* csoport vásárolta meg 2,27 milliárd dollárért.

Az Intercontinental a világ egyik legismertebb és legelismertebb szállólánca. Hat kontinensen összesen 100 hotellal rendelkezik, ezek összesen 38 ezer szobával várják a vendégeket. A többi között olyan patinás szállodák tartoznak az Intercontinentalhoz, mint a San Franciscó-i Mark Hopkins, a cannes-i Carlton és a londoni May Fair. (Érdemes megjegyezni, hogy a világ legnagyobb szállodalánca az amerikai *Holiday* 1832 „házzal", ezekben összesen 353 ezer szobával. A világ vezető hotelhálózatainak listáján a Holidayt az ugyancsak amerikai *Sheraton*, a *Ramada* és a *Marriott* követi. A *Hilton* a hatodik, a *Balkantourist* pedig a tizenegyedik helyen áll a listán.)

Az Intercontinentalt 1981-ben vásárolta meg a *Grand Metropolitan* a *PanAm* légitársaságtól 500 millió dollárért. (Ismeretes: évtizedünk elején a PanAm olyan szorult anyagi helyzetbe került, hogy a szállodalánc mellett még New York-i székházát is kénytelen volt eladni.) A Grand Met egyébként a világ első számú szeszes italokat gyártó cége. Legismertebb termékei: a *Smirnoff vodka* és a *J and B whisky*. A Grand Met felvirágoztatta az Intercontinental üzletmenetét. Erről tanúskodnak a forgalmi és a profitadatok: 1987-ben a szállodalánc 562 millió dollár forgalmat bonyolított le, ebből az adózás előtti nyereség meghaladta a 63 millió dollárt.

Az Intercontinental megvásárlása a második legnagyobb értékű japán cégfelvásárlás az Egyesült Államokban. Az esztendő elején a japán autóabroncsgyártó óriáscég, a *Bridgestone* 2,6 milliárd dollárért felvásárolta az amerikai versenytársát, a *Firestone* céget. Az amerikai pénzvilág számára az újabb japán felvásárlás azt bizonyítja, hogy a szigetország beruházói már nem csak ingatlanokat, üdülőtelepeket, közepes méretű cégeket és műkincseket szereznek meg az USA-ban, hanem fokozzák tevékenységüket a nagyvállalati szférában is. Az ügylet kapcsán ismét felerősödött „Amerika kiárusításának" rémlátomása az országban. Pénzügyi szakemberek szerint pusztán arról van szó, hogy a japán vállalatok nagy része az elmúlt években anyagilag igencsak megerősödött, ugyanakkor a gyenge dollár olcsóvá teszi a beruházásokat az Egyesült Államokban. A tőzsdei szakemberek egyúttal arra is felhívják a figyelmet, hogy aggodalomra semmi ok, hiszen az USA-ban eszközölt japán beruházások, összege nem éri el az Egyesült Államok éves bruttó nemzeti termékének 5 százalékát sem.

A Seibu Saison Japán egyik vezető vállalatbirodalma. A cég vagyona 23 milliárd dollár. Profiljában fontos szerepe van az évi 8 milliárd dollár forgalmat lebonyolító áruházláncolatnak, s jelentős bevételre tesz szert szupermarketek üzemeltetéséből, valamint szolgáltatási tevékenységből is. Több, mint 100 vállalatot tart a szigetországban ellenőrzése alatt, a többi között üdítőitalpalackozókat, halgazdaságokat, biztosítótársaságot, autóügynökségeket és üdülőtelepeket.

A tervek szerint az új japán tulajdonos nem kívánja megváltoztatni a patinás Intercontinental nevet, s az egyes szállodák vezetői is a helyükön maradnak. A New Jersey állam Montvale városában működő vállalati központ is a helyén marad, ennek létszámát nemrégiben csökkentették 450-ről 300 főre. A jövedelmező tőkebefektetés mellett a felvásárlás célja az volt, hogy a Seibu Saison „kilépjen a nagyvilágba". A cég szóvivőjének nyilatkozata szerint az Intercontinental bekebelezése az első lépést jelenti abba az irányba, hogy a Seibu fontos pozíciókra tehessen szert a nemzetközi szállodaüzletben. Egyúttal fontos állomása a cég azon törekvéseinek is, hogy gyorsítsa nemzetközivé válását, és újabb üzletágakra terjessze ki tevékenységét

A Seibu Saison a világ különböző országaiban utazási irodákkal is rendelkezik. A tervek szerint ezek az irodák is nagy számban küldenek majd vendégeket az Intercontinental-hotelekbe. De nincsen különösebb szükség a vendégtoborzásra, mert az Intercontinental szállodái világszerte nagy forgalmat bonyolítanak le, elsősorban az üzletemberek kedvelt szálláshelyei.

A Grand Met a maga szempontjából jó vásárt kötött az Intercontinental eladásával: az ügylet az adók kifizetése után 850 millió dollárt biztosít számára. Más számítás szerint a japán cég a Grand Metnek mintegy 60 ezer dollárt fizetett egy szállodai szoba megvásárlásáért.

Nem tudni, hogy a japán beruházók milyen újabb amerikai cégfelvásárlásokra készülnek, annyi azonban bizonyos: a felhalmozódott tőke teret keres magának a piacon. A japán vállalatok ma már nem elégszenek meg azzal, hogy jó minőségű áruval látják el a világ jelentős részét, be akarnak kapcsolódni a nemzetközi szolgáltatási üzletbe, s tevékenységüket — külföldi beruházások révén — mindinkább „globalizálni" akarják. Számításaik szerint ezekhez a törekvésekhez eszményi „terepet" biztosít az amerikai beruházási piac.

Gara Szabolcs

88-nov.6.

A vásárlás feltételeiről tájékoztatást ad az Autóker autókereskedelmi üzletág, 1133 Budapest, Gogol u. 13. Telefon: 402-372.

AUTÓKER

Pályázati feltételek:

– állam- és jogtudományi karon szerzett egyetemi végzettség vagy
– államigazgatási főiskolai oklevél,
– legalább kétéves szakmai gyakorlat.

Pályázni részletes, a szakmai tevékenységet is bemutató önéletrajz, diplomamásolat, valamint erkölcsi bizonyítvány benyújtásával lehet.
A munkakör betöltéséről a helyi tanács dönt.
Az álláshelyek 1989. január 1-jétől tölthetők be.
A kinevezés határozatlan időre szól.
Bérezés: a 11/1983. (XII. 17.) ÁBMH sz. rendelkezése szerint.
A pályázat beérkezésének határideje: 1988. november 20.
A pályázat elbírálásáról az érintett helyi tanács dönt és erről a pályázót értesíti.
Szolgálati lakás mindhárom községben biztosított.
A pályázatot a Somogy Megyei Tanács V. B. személyzeti és oktatási osztályára kell benyújtani. (7400 Kaposvár, Csokonai u. 3.)

A Főnix Ruházati Kereskedelmi Vállalat

évi bruttó 20%-os kamatozású

kötvényt bocsátott ki,

amely adózottan. 5 évig, magánszemélyek számára 16% kamatot fizet.

A kötvényekért a Magyar Hitel Bank Rt. garanciát vállal.

A kötvény megvásárolható a Befektetési Banknál, Budapest V., József Attila u. 8. szám alatt.

A Befektetési Bank vidéki ügyfelei számára az ország több mint 1000 postahivatalában lehetővé vált a kötvények megrendelése.

Ha ön postán megrendeli a kötvényt, 20 nap után akár lakásán is átveheti azt és nem kell utaznia.

Szárliget község
(Fejér megye)

elöljárósága pályázatot hirdet vb-titkári álláshely betöltésére.

SZÁRLIGET 1984. évben községi rangot kapott, 1989. é önálló tanács alakítására jogosult.
Pályázati feltételek:
– jogi egyetemi végzettség vagy
– államigazgatási főiskolai végzettség.
A pályázat tartalmazza:
– az eddigi tevékenységet bemutató részletes önéletraj
– az iskolai végzettséget igazoló okmány másolatát,
– a három hónapnál nem régebbi hatósági erkölcsi biz
A községi szolgálati lakás megbeszélés tárgyát képezi.
Bérezés a hatályos ÁBMH-rendelkezések szerint.
Általános iskolai tanár képesítésű házastársnak munkalehetőséget tudunk biztosítani.

A pályázat benyújtásának határidej

játszótársak?

Bős—Nagymaros

ják, bizonyára kártérítést kell fizetnünk. A pénzügyi körök friss becslése szerint Ausztriának legalább 450 millió, Csehszlovákiának pedig 550 millió dollárt: összesen egymilliárdot. Ez forintra átszámítva 48-49 milliárd. Honnan teremthető elő ennyi pénz?! Iparunk exporthatékonyságát ismerve, a végösszeg legalább a duplájára, 100 milliárdra rúgna. Ez családonként mintegy 35-40 ezer forintot jelentene! És ebben az összegben nincs is benne az eddig beépített többtízmilliárd forint, ami veszendőbe menne. Számoltak-e ezzel a tiltakozás „főszerkesztői"? Mert, ugye a népszavazáson nemet mondók egyúttal igent mondanának a füstbe menő milliárdok kifizetésére…

2. Biztos, hogy a tüntetés az ellenkezés legjobb eszköze? Gondolnak-e a szervezők arra, mi történhet, ha egy ilyen tüntetés „gellert kap"?

3. Hibát találni könnyű. Mi is előállhatunk új érvekkel. Például: ha a kohászatnak adtak volna másfél évtizede tízmilliárdot, s így felszámolhatták volna az elavult Siemens—Martin-kemencéket és hengersorokat, annyi áramot takarítottak volna meg, hogy nem lenne szükség a tízszer annyiba kerülő vízlépcsőrendszerre. Későn lettünk okosak. Ha már így alakult, és ránk szakadt e súlyos örökség, jobb lenne közösen keresni a mind kevesebb megrázkódtatással járó kiutat.

4. Komoly felelősség terheli a vízlépcsőrendszer tervezőit, műszaki megalkotóit is. Az NSZK-ban 7, Ausztriában 8 dunai vízlépcső épült, s egy ellen sem tüntetett senki. Valamennyire büszkék e térségek lakói. (Tiltakozás csak a hainburgi ellen volt, ott is egy szép erdő miatti aggodalom váltotta ki.) Hogy lehetett nálunk egyetlen vízlépcső megalkotásánál ilyen gyenge, színvonaltalan, s ennyi támadást, kritikát kiváltó munkát végezni? Az első változatokról nem is beszélve: azoknál még ezüstös csókígyó, jókora hőközponti kémény és otromba betonmonstrum is csúfította volna szép Dunakanyarunkat. Jó, hogy időben eltüntették ezeket a rajzokat. A Parlament előtti tüntetés nem kis részben nekik is szólt volna… ha tudnak róluk.

Amíg lehet

Népszavazás vízlépcső ügyben?! Ne tartogassuk azt komolyabb, sorsdöntő dolgokra? Nem a vízlépcső most a központi kérdés, hanem az: össze tudunk-e fogni, hogy kisegítsük egyre nehezebb helyzetéből az országot? A bajokat csak tetézi, hogy épp most szakad ránk Bős—Nagymaros súlyos öröksége is! Ha már így van, jobb lenne közösen keresni a mind kevesebb megrázkódtatással járó kiutat! Amíg lehet.

T. P.

De szóljunk egyszer a gátépítés gátjairól is

Eddig türelemmel vártam. A kívánt tudósítás azonban nem jött. Miközben ma már minden újság tele van a Bős—Nagymarosi Vízilépcső gondjaival, egyelőre elkerülte figyelmüket az, hogy ott nem csupán ökológiai problémákkal küszködnek, víziutat javítanak vagy — így az ellenzők — páratlan régészeti leleteket árasztanak örökre vízzel el; a Duna mellett egy nagy beruházás folyik.

Hinné az ember, hogy a bnv-terv megvalósításán aztán igazán megéri dolgozni, hisz a nemzeti figyelemből adódóan aligha lehet ennél „kiemeltebb" projektünk. Ezzel szemben a valóság az, hogy a bősi építkezésrészen a műszakiak fizetése kifejezetten alacsony, az utánpótlás vagy szakembercsere így egyre nagyobb gondot jelent. Nemrég eltávozott egy képzett vízügyes, a „bérkeret" szűkössége okán egy darabig — így hírlik — csak erdőmérnöki végzettségű szakemberrel kísérelhette meg pótlását a vezetés. A vízlépcső ugyanis — hiába kerül akárhány milliárdba — ma nem „kiemelt" beruházás. Ha az építőknek importra van szükségük, éppúgy végig kell járniuk a magyar bürokrácia útjait, mint másoknak. Nem csoda, hogy nemrég egy igényük teljesítésére kilenc hónapig kellett várniuk. Mármint az importengedélyre.

A fizikai állományban lévők egy kicsit jobb helyzetben vannak. A sofőrök például kereshetnek havonta akár 15-20 000 forintot is tisztán. Igaz, ezért naponta kétszer kell megtenniük a Sümegtől a szlovák területen épülő létesítményig az utat. Reggel — pardon, hajnalban — három órakor indulnak és este hét óra felé érkeznek vissza ismét Sümegre. Munkájukra nagy szükség van és nemcsak a Sümeg—Bős útvonalon. A szlovák területre ugyanis mindent — az áramot kivéve — a magyar oldalról kell szállítani. Beton kellene? Ott a gát mellett a hatalmas betongyár, vélhetnénk, kisegíti egy kisebb mennyiséggel a magyar építőket. Láthatatlan tiltó kéz emelkedik azonban a magasba! Hogyisne. Tessék elmenni Prágába, ott van a Strojexport, azzal lehet külkereskedelmi ügyletekről tárgyalni. Ezután már csak kontingensekre van szükség, árat kell megállapítani és máris nyílhat a raktárajtó. A magyar építők azonban határidőket vállaltak, a KGST-együttműködés gyakorlatának kiismeréséhez nincs türelmük. Marad a kissé drágább megoldás, jön tehát a beton Győrből. Ez persze 35 kilométer. Amikor nem betont visznek, akkor is van a teherautóknak terhük bőven. A Szlovákiában tevékenykedő munkásoknál ugyanis elvileg nincs korona, nem tudnak ennivalót venni. Amit elfogyasztanak, az is az országhatáron túlról kénytelen átjönni. Esténként pedig a magyarok visszatérnek hazájukba. Munkásszállás sincs.

Következik, hogy az építkezés személyzete és járművei az utat Bősig és vissza többször megteszik. Keresztül a magyar és szlovák vámon. A magyar finánc persze már mindenkit legalább arcról ismernek, magatartásuk ennek megfelelően általában rugalmas. Vannak azonban esetek, amikor hirtelen a szigorú és indokolatlan kontroll lép be. Elvileg a magyar dolgozóknak részletesen fel kellene írniuk, milyen munkaeszközöket visznek át a túlsó partra. Így lehet ugyanis ellenőrizni, hogy azok a szerszámok, melyek reggel ideiglenesen külföldre távoznak, este rendben vissza is térjenek. Képzeljük most el azt a Szlovákiába induló kollégát, aki naponta kénytelen a vámlapra felkörmölni, mit is tartalmaz táskája. Erre szerencsére azonban csak ritkán kerül sor.

Gondot jelent néha vámszempontból a hazatérés is. Koronát ugyan „hivatalosan" a dolgozók nem kapnak, különféle módokon azonban — például legális átváltással — hozzá lehet jutni. A határon azonban szinte személyenként változik az a mennyiség, amelynek kivitelét még a szlovákiai pénzügyőrök tolerálják. A sörre vonatkozólag például még nem sikerült egy ilyen, „miheztartás végett"-mennyiséget kialakítani.

Miközben tehát az országban vita, ott Bősnél munka folyik. Semmivel nem jobb adottságokkal, semmivel nem jobb körülmények között, mint másutt Magyarországon. A képviselők persze érdeklődni fognak a költségtúllépések okai iránt. A fentiek némi magyarázatot már szolgáltatnak a kérdésekre. A háttérről van szó tehát. A telefon, mint tudjuk, nem működik. Sem itt, sem pedig amott. Telefonon kapcsolatot tartani így Győrrel odaátról lehetetlen. Marad az URH-lánc, persze drágábban. Az emberi energia többletráfordítása is csak a számlát növeli.

G. Sz.

Vámos-legenda

A helyi legenda őriz egy olyan esetet is, amely már az ellenkező végletet jelöli. A határt egy 100 tonnás daru kívánta átlépni, 3 kocsinyi tartozékokkal. A vámtiszt szemügyre vette a szállítmányt, majd számot vethetett azzal, hogy a részletes leltár — a tartozékokról — három napi írásbeli házi feladatot adhatott volna a kísérő mérnöknek. A vámlap persze annak rendje és módja szerint kitöltésre került. Egy sorra. Megnevezés: daru és tartozékai.

TAPÉTAVÁSÁR

A kesztölci tapétaüzem korszerű, esztétikus tapétáiból október 1—30. között 20—30% árengedményes vásárt tart a budapesti és a vidéki tapétaszaküzleteiben.

Várjuk kedves vásárlóinkat!

Reméljük, igényüknek megfelelő választékot találnak.

bútorker

Alkalmazkodunk

Ízléséhez, otthona hangulatához

Silver szekrénysor kapható:

Royal-Átrium Áruház Budapest VIII., Rákóczi út 63—65.
Kényelem Lakberendezési Áruház
Budapest VII., Lenin krt. 19.

„Teleáruház" éjjel-nappal

Az interaktív televíziózás gyakorlata a kereskedelmi és bankkapcsolatokban is teret hódít. Ennek amerikai eredményeiről szól a cikk.

A statisztikák tanúsága szerint a világ legkevésbé takarékos népe az amerikai, az Egyesült Államokban a jövedelmeknek mindössze 3,5 százaléka vándorol megtakarítási célokból a bankokba. A hatalmas árukínálat és a reklámözön szinte állandó vásárlásra ösztönzi az embereket. (Ehhez persze az is hozzájárul, hogy az országban mintegy 250 millió hitelkártya van forgalomban. A plasztiklapocskával való vásárlás azt a lélektani hatást kelti, hogy a megvásárolt áruért vagy szolgáltatásért nem kell fizetni — legalábbis vételkor.) Az amerikaiak tehát szeretnek vásárolni, mindenekelőtt hitelre. Ennek eredményeként az átlagos amerikai család jelentősen el van adósodva: jövedelme mintegy 50 százalékát a lakáskölcsönök és az előző havi hitelre történt vásárlások törlesztésére, kifizetésére fordítja.

Az amerikai fogyasztó állandó időhiányra panaszkodik, ezért a nagy- és kiskereskedők igyekeznek áruikkal házhoz menni. Több évtizedes múltra tekint vissza a csomagküldő áruházak katalógus utáni vásárlásszolgálata. Sikeresek a direct mail-akciók is; statisztikusok kiszámították, hogy egy amerikai család naponta mintegy 35 dekagrammnyi úgynevezett salátapostát vesz ki postaládájából. A salátaposta különböző árucikkeket kínál megvételre, általában engedményes áron és házhoz szállítva. 1987-ben a direct mail-akciók 55 milliárd dolláros forgalmat eredményeztek az erre szakosodott kereskedő cégeknek. (Az USA-ban egyébként igen szigorú előírások és ellenőrzési rendszer kényszeríti a direct mail keretében árusító cégeket a tisztességes kereskedői magatartásra.)

Éppen az időhiány, a viszonylag nagy távolságok, s nem utolsósorban a televízió népszerűsége adta hat esztendővel ezelőtt az ötletet egy floridai nagykereskedelmi vállalatnak egy újfajta árusítási módszer bevezetésére. A marketing szakemberek úgy ítélték meg, hogy ki kell használni azt a lehetőséget, hogy egy átlagamerikai napi hét órát üzemelteti a televíziós készülékét. Így született meg a „teleáruház" ötlete, s nem késett a megvalósítás sem. 1982-ben kezdte meg működését az USA máig is legnagyobb teleáruháza, a Home Shopping Network.

A képernyőn keresztüli árusítás a telefonra és a hitelkártyára épül. Egy-egy terméket mintegy 3-4 percig mutatnak a szó szoros értelmében minden oldaláról, s közben részletesen ismertetik jellemző tulajdonságait. A képernyő alsó részén egy telefonszám látható. A televíziós stúdióban 200-300, számítógéppel „felszerelt" ügynök várja a hívásokat. A képernyőn feltüntetik az áru bolti árát, s alatta a teleáruház általában 30-50 százalékkal alacsonyabb árát is. A vásárló felhívja a számot, bemondja hitelkártyája számát, s 2-4 héten belül postán megkapja az árut. Természetesen csak akkor, ha hitelkártyája még „jó", vagyis nem merült ki hitelkerete. A képernyőn egyébként azt is látni, hány megrendelés érkezett be az adott árucikkre. Ha alacsony az egy percre jutó megrendelések száma, az árból további 10-15 százalékos kedvezményt adnak.

A teleáruház-szolgáltatás rövid idő alatt igen népszerű lett. Ez — a marketing szakemberek véleménye szerint — több tényező eredménye. Az amerikaiak szívesebben vásárolnak karosszékből, mint egy időrabló áruházban. A teleáruházak választéka igen széles, az élelmiszer kivételével szinte mindent házhoz szállítanak. Vonzó az alacsonyabb ár is, amelyet a kereskedő azért tud nyújtani, mert a televíziós árusítás révén megtakaríthatja a bolti vagy áruházi értékesítés költségeit, valamint a reklámkiadásokat.

A teleáruház-vállalatok általában valamelyik helyi, de inkább országos kábeltelevíziós hálózat csatornáit bérelik ki. „Műsoruk" 24 órás, tehát a nap minden percében lehet vásárolni. A televíziós hálózatot üzemeltető társaságok a bérleti díj mellett a forgalom után 5-10 százalékos jutalékot is kapnak. A Home Shopping Network kezdeti sikerei után mintegy 50 teleáruház kezdte meg működését. Ezekből 30 rövid idő alatt csődbe jutott, vagy más okok miatt megszűnt. Jelenleg 20 teleáruház kínálja árucikkeit, de a jelek szerint így is meglehetősen telített a piac. Gondot okoz az is, hogy mind kevesebb a szabad csatorna, s a kábeltelevíziós társaságok egyre nagyobb bérleti díjakat kérnek. A gondok ellenére dinamikusan fejlődik ez az új kereskedelmi ágazat.

A teleáruház-csatornák műsorai az amerikai háztartások kétharmadában vehetők. Az elmúlt hat évben 5 millió rendszeres vásárlót regisztrálnak, egy-egy vásárló évente mintegy 300 dollárért ad fel rendelést. 1986-ban a teleáruházak forgalma 451 millió dollár volt, az idén pedig az előrejelzések szerint az eladások értéke meghaladja majd az 1,5 milliárd dollárt. A következő öt évben évi 26 százalékos forgalombővülésre számítanak a teleáruház-vállalatok. (Ebben közrejátszik az is, hogy évente 8 százalékkal bővül a kábeltelevíziós műsorok előfizetőinek száma.)

Az elektronikus áruházi szakma folyóirata, az Electronic Shopping News adatai szerint az ágazat vezető vállalata továbbra is a Home Shopping Network. Tavaly forgalma 582 millió dollár volt, profitja pedig elérte a 30 milliót. Műsorát 50 millió amerikai háztartás kíséri figyelemmel. A Cable Value Network 127,5 millió, a QVC Network pedig 112,3 millió dollárt forgalmazott tavaly.

Amikor a teleáruházak megkezdték működésüket, elképzelésük az volt, hogy elsősorban tömegárukat, eladatlan raktárkészleteket kínálnak leszállított áron. Egy ideig igényelte is a közönség ezt az árut, később azonban növekedett a kereslet a drágább, márkás termékek iránt. Ma már a teleáruházak kínálatában mind több a márkás, világszerte ismert cégek áruja. A kínálat a levélpapírtól az edényeken át a bútorokig és az elemes házakig terjed. Az eladási statisztikák szerint a legkeresettebb portéka az ékszer: a bevételek 41 százaléka ékszerek eladásából származik. (Szeptember első hétvégéjén például az FNN teleáruház 107 darab gyémánt karkötőt adott el kétezer dolláros egységáron.)

A televíziós és a marketing szakemberek véleménye szerint a teleáruház-értékesítés néhány év múlva komoly vetélytársa lehet a direct mail-árusításnak. Ehhez jó feltételeket teremt a kibontakozó szakosodás: a tervek szerint hamarosan megkezdik árukínáló műsoraikat a sportcikkeket, a textíliákat, a lakásberendezési és -felszerelési tárgyakat, a játékokat, az ajándéktárgyakat, a barkácsszerszámokat stb. árusító szakcsatornák.

GARA SZABOLCS

A
T BANK RT.
atósága

rvezeteket, hogy a társaság
ÉT FELEMELI.

lz
llió Ft
ények jegyezhetők

t. Értékpapír Irodáján
enc u. 5. Telefon: 185-915)
ámlavezető helyén:

IPARI IGAZGATÓSÁG
Budapest V., Deák Ferenc u. 5.
Telefon: 171-048
Telex: 22-3013
NEHÉZIPARI ÖNÁLLÓ OSZTÁLY
Budapest XI., Szakasits Árpád út 57.
Telefon: 851-322
Telex: 22-7173
VÁLLALKOZÁSI IGAZGATÓSÁG
Budapest V., Deák Ferenc u. 5.
Telefon: 185-293
Telex: 22-3013

Ráckeve,
Kossuth Lajos u. 2. 2300
Telefon: (26)-85-011, 85-124, 85-120

Salgótarján,
Salgó u. 2. 3100
Telefon: (32)-14-164
Telex: 22-9390

88. nov. 26.

HA ÉN EZT A KLUBBAN ELMESÉLEM...

Belépés nemcsak férfiaknak

Valóságos forradalmat keltett az amerikai klubok életében a *Legfelsőbb Bíróság döntése*, amely *hölgyeknek is lehetővé tette* a belépést a klubokba. A döntés óta már nem lehet megtagadni a klubokhoz csatlakozni kívánó nőktől a tagságot, s *ezzel gyakorlatilag megszűntek az „exkluzív férfiklubok".*

AHOL AZ ÜZLETEK KÖTTETNEK

Az amerikai társadalmi életben a klubok szinte *fontosabbak*, mint a klubintézmény „őshazájában", Nagy-Britanniában. *Az USA-ban a klubtagság nemcsak státusjelkép, hanem része az úgynevezett amerikai életmódnak.* Klubok, egyesületek tízezrei várják az üzletembereket, a sportolni és kikapcsolódni vágyókat, a magányosokat és nem utolsósorban a sznobokat. Úgy tartják, hogy az Egyesült Államokban az igazán nagy üzletek nem a tárgyalóasztaloknál, *hanem a klubokban kötttetnek egy pohár ital, vagy éppen a biliárdasztal mellett.* Bár ez a megállapítás bizonyosan túloz, kétségtelen, hogy az amerikaiak többsége tagja egy vagy éppen több klubnak.

Ki-ki anyagi és társadalmi helyzete, érdeklődése szerint választ klubot, ahol szabad óráit kellemesen és kényelmesen eltöltheti, megvendégelheti társaságát, élhet hobbijainak vagy megbeszélheti a tőzsde legújabb híreit. A „klubozás" nem az idősebb nemzedék kiváltsága, *szinte minden amerikai fiatal klubtag.* Az igazán elit klubok tagjainak száma néhány száz, s ennek megfelelően *évi több tízezer dollárra rúg az intézmény fenntartását is szolgáló tagsági díj.* A sportklubok, a testgyakorló egyesületek tagsági díja *viszonylag alacsony*, ezért tagságuk is népesebb.

Mintegy ötven évvel ezelőtt alakult meg a New York-i fiatal filantrópok klubja, amelynek tagsága alapításkor nem haladta meg a négyszázat. Célja a színvonalas klubéleten kívül a jótékonykodás, a fiatal, de szegény tehetségek taníttatása, az elesettek felkarolása volt. A patinás palota — amely otthont ad a klubnak — és az intézmény napjainkban gondokkal küszködik: *miután a múlt fél évszázadban tagjai számát alig bővítette, az alapítók lassan kihalnak, s a hajdan volt ifjú filantrópok közül ma már csak mintegy ötvenen alkotják a klubot.* Az idén valószínűleg eladják a gyönyörű, pazar ízléssel berendezett székházat — s New York szegényebb lesz egy nagy hírű klubbal. (Érdemes megjegyezni, hogy az amerikai klubok életét és tevékenységét választott vezetőség irányítja, szervezi, s a tagok a tagsági díjon felül jelentős *támogatási összegeket* is juttatnak „második otthonuknak".)

DOBRA VERT PALOTA

A minden esztendőben megrendezett New York-i maratoni futás célja a Central Park déli — igen előkelő — részén fekvő atlétikai klub székháza. A több tízmillió dollár értékű központban egyebek között *uszoda, tornaterem, több játékterem, étterem, sok klubszoba működik.* Tagjainak száma meghaladja a tízezret, a legfelső bírósági döntésig a klubba azonban *csak férfiak* nyerhettek bebocsátást. A klub alapszabálya szerint, nők nem folyamodhatnak tagságért, sőt, az épületbe sem léphetnek be. Néhány évvel ezelőtt enyhítettek a szigoron, s délben a klub egyik éttermében — férfikísérettel — hölgyek is helyet foglalhattak az asztalnál. Este azonban szigorúan *nőmentes* volt a klub.

Szerte az Egyesült Államokban szép számmal működtek csak férfiaknak klubok. Az élet minden területén egyenjogúsításukért küzdő lányok és asszonyok több évtizede folytatnak harcot a klubmegkülönböztetés megszüntetéséért. *A klubok igen nagy többsége kénytelen volt engedni a nyomásnak, néhány száz azonban makacsul ragaszkodott az egynemű — értsd: férfi — tagsági rendszer fenntartásához.* A New York-i *Metropolitan Club* már 1958-ban elfogadta a nők tagsági kérelmét, a Los Angeles-i *Jonathan Club* (beiratkozási díj 10 ezer dollár), *Bethesda város Burning Tree klubja* és sok társa azonban keményen ellenálltak a „kísértésnek", s a legkülönfélébb trükkökkel igyekezett elkerülni alapszabálya módosítását.

A nők diszkriminálása a klubéletben egyik központi kérdése lett az amerikai feminista mozgalomnak, s a jelek szerint a küzdelem nem volt eredménytelen: a múlt években *Boston, Buffalo, Washington, Chicago* és még jó néhány város törvényhozása minősítette jogellenesnek a hölgyek bebocsátásának megtagadását a klubokba. A zöld jelzést követően tömegesen léptek be a nők a korábbi férfiklubokba; sokan üzleti és karriermegfontolásokból, nem kevesen pedig *„csak azért is"* alapon.

A legfelső bírósági döntés ledöntötte a férfiuralom utolsó bástyáit is, néhány klub ugyanis nem volt hajlandó szakítani a hagyományokkal. A privát- és a „közklubok" tehát ezentúl nem tagadhatják meg a tagságot a hölgyektől, *mert ezzel törvénybe ütköző cselekedetet követnek el.* (Sokak véleménye szerint, a bírósági döntés elsősorban elvi és jelképes jelentőségű, hiszen a legtöbb klub a múlt két évtizedben hallgatott az idők szavára és tudomásul vette a realitásokat: az amerikai munkavállalók 48-50 százaléka nő.)

HELY A TETŐN

Az amerikai klubokban meglehetősen pezsgő az élet. A kulturális rendezvényeken túl, lehetőség nyílik testedzésre, társasági összejövetelekre, olvasásra és mindenekelőtt üzleti tárgyalásokra. A legtöbb klubnak van nyári helyisége, golfpályája, és vízi sport lehetősége. *Újabban a nagyvárosok lakóházainak közössége is klubokat alapít.* New York egyik legnagyobb lakóépülete, a Metropolitan opera közelében fekvő *Lincoln Plaza*, ahol a lakások száma meghaladja a 660-at. Ennek az épületnek a tetején működik a Club 30 elnevezésű klub, amelynek tagjai elsősorban a ház lakói, de szívesen látnak külső tagokat is. A tagsági díj egy évre csaknem 900 dollár; *ezért a pénzért a tagok használhatják a klub tetőuszodáját, szaunáját, kondicionáló termeit, a társasági helyiségeket.* Viszonylag szolid áron étkezhetnek is, s a műkandalló mellett elbeszélgethetnek a világ dolgairól, a szomszédokról. S a tagsági díjban benne foglaltatik a városra nyíló, gyönyörű körpanoráma is.

A tagok általában életük végéig ragaszkodnak „jó öreg" klubjukhoz, illetve klubjaikhoz. Az intézmények között nincs vetélkedés, *mert mindenkinek jut valahol hely, illetve lehetőség, hogy „a klubban elmesélje"...*

(— asz —)

ANGLIA

„Maszek" vízművek

London, november 26.

Stanley Levinson jelentése:

Francia vízügyi magánvállalatok ajánlatot tettek a brit hatóságoknak *vízművek átvételére* Délkelet- és Észak-Angliában. Az ajánlatok azért is érdekesek, mert a szóban forgó francia vállalatok egyébként szennyvízelvezetésben és háztartásiszemét-elszállításban is érdekeltek, ez is üzleti tevékenységük körébe tartozik.

A francia ajánlatok időben egybeesnek a brit kormánynak azzal a tervével, hogy *magánkézbe adja a vízügyi szerveket és műveket szerte a szigetországban.* Erre a tervek szerint valamikor a jövő év vége felé kerülne sor, s megvalósulásuk esetén a kormány *ötmilliárd font sterling bevételre számít.* Ez persze azzal járna együtt, hogy — a kormány szerint — várhatóan *12 százalékkal emelnék majd a vízdíjakat.* De független szakértők úgy becsülik, hogy a vízfogyasztás díja akár *kétszeresére* is emelkedhetne a privatizálás után. Ugyanis a föld alatti vízcsöveket még a múlt században helyezték el, zömük elöregedett, teljesen valószínűtlen, hogy a magánvállalkozó új tulajdonosok hajlandók lennének *saját zsebükből* finanszírozni a csőcsere költségét...

y hegedűért

London, november 26.

s hegedű a londoni Sotheby's-ri mester készítette hangszer azdára, hosszas licitálás után. ai, bizonyos Sam Bloomfield , s korábban maga vásárolta. én mennyiért került tulajdo- melyet az ugyancsak londoni ettek, 100 ezer fonttal alacso- ivariért fizették ki.

(—son)

30 Dl pép vol

A képzeltbeli hely, a Lincoln Plaza!!!

A NAP PROGRAMJÁBÓL

RÁDIÓ

November 26., szombat

KOSSUTH:

14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Ipargazdák. — 14.20: Mindennapi irodalmunk. — 14.30: Puccini: Tosca. — 15.00: A világlíra gyöngyszemei. — 15.10: Új Zenei Újság. — 15.54: Reklámparádé. — 16.00: 168 óra. — 17.30: Találkozásom a népzenével. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.25: Könyvújdonságok (x) — 18.30: Hírek. Időjárás. Sport. — 18.45: Szemle. — 19.05: Az öngyilkos. Közvetítés a kaposvári Csiky Gergely Színházból. Nyikolaj Erdman komédiája. — 21.46: Tolnay Klári énekel. — 22.00: Hírek. Időjárás. — 22.10: Sporthíradó. — 22.25: Európa hangversenytermeiből. A Berlini Rádió szimfonikus zenekarának hangversenye. — 24.00: Hírek. Időjárás. — 0.15—5.50: Éjfél után.

PETŐFI:

14.00: „Őrült rendszer, de van benne beszéd..." — 17.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 17.05: A hanglemezbolt Könnyűzenei újdonságaiból. — 17.30: Látogatás a múltunkban. — 18.30: Fiatalok popzenei felvételeiből. — 19.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 19.05: A Rádió Dalszínháza. A bajadér. — 19.59: Nóták. — 20.12: Mike Oldfield összes felvétele. — 21.00: Hírek. Időjárás. — 21.03: 168 óra. — 22.30: Clifton Chenier felvételei. — 23.00: Hírek. Időjárás. — 23.10: Sporthírek. — 23.15: Jó éjszakát, jó éjszakát, jó éjszakát mindenkinek! — 0.15—5.50: Éjfél után.

BARTÓK:

14.05: Feldolgozások a csángó—magyar zenéből. — 14.53: Az öngyilkos levele hű barátjához. — 15.00: A Magyar Rádió országos fafúvósversenye. — 18.00: Gustav Leonhardt Bach-műveket vezényel. — 18.30: Tenor-kulcs. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: Mindennapi irodalmunk. — 19.35: Szimfonikus zene. — 21.00: Gundula Janowitz operaáriákat énekel. — 21.30: Glenn Gould hangversenyfelvételeiből. — 22.25: Párhuzamok és megfelelések. — 23.00: Top-les. — 23.30: Hírek. Időjárás.

November 27., vasárnap

KOSSUTH:

6.00: Vasárnapi újság. — 8.25: Műsorismertetés. — 8.30: Énekszóval, muzsikával. — 8.57: Reklám. — 9.00: „...nőttön nő tiszta fénye". — 10.00: Hírek. Időjárás. — 10.05: Öt kontinens hét napja. — 10.20: Örökzöld dallamok. — 10.54: Édes anyanyelvünk. — 11.00: Gondolat—Jel. — 12.00: Déli Krónika. Sport. — 12.15: Harminc perc alatt a Föld körül. — 12.45: Parcellázzák a kisebbet. — 12.55: Radioton-korongok. — 13.20: Az élő népdal. — 13.30: Szonda. Tudományos magazin. — 14.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 14.10: Művészlemezek. — 15.00: Téli könyvvásár 1988. Üdvözlet az olvasónak. — 16.00: Hírek. Időjárás. — 16.05: Bartók-hangverseny. — 17.00: Tudósok a közéletben. — 17.30: A Magyar Rádió országos fafúvósversenye. — 18.15: Hol volt, hol nem volt... — 18.30: Hírek. Időjárás. — 18.40: Remekírók hangszalagon. Feltámadás. — 20.20: Csángó-magyar lakodalmas. — 20.56: Egy rádiós naplójából. „Mert aki szeretne őrülni az életnek, keresse és kövesse a békességet". — 22.00: Hírek. Időjárás. Totó. — 22.10: Sporthírek. — 22.15: Régi híres énekesek műsorából. — 22.45: Időről szólni most. — 23.00: Nagy mesterek — világhírű előadóművészek. — 24.00: Hírek. Időjárás. Totó. — 0.15—4.20: Éjfél után.

PETŐFI:

6.00: Dallamkoktél. — 7.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 7.05: A református egyház félórája. — 7.35: Vasárnapi orgonamuzsika. — 7.52: Torna. — 7.57: Műsorismertetés. — 8.00: Hírek. Időjárás. — 8.05: A Borsószememberke és az Együgyű legénye. — 9.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 9.05: Csángó népdalok és táncdallamok hagyományápolók előadásában. — 9.35: Szivárvány — az alapokról. — 11.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 11.05: Reklám. — 11.10: Vasárnapi koktél. — 12.00: Reklám. — 12.03: Jó ebédhez szól a nóta. — 13.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 13.05: Mikrofon-próba. — 13.45: Időjárás- és vízállásjelentés. — 14.00: Sport. — Kb. 14.30: Többet ésszel. — Kb. 15.30: Hírek. Időjárás. Útközben. — Kb. 15.35: Táskarádió. — Kb. 16.30: Poptarisznya. — 21.00: Hírek. Időjárás. Útközben. — 21.05: Társalgó. Másfél óra irodalomkedvelőknek. — 22.30: Yu-rock. Jugoszláv előadók bemutató műsora. — 23.00: Hírek. Időjárás. Totó. — 23.10: Dzsessz. — 23.55: Fúvósegyüttesek felvételeiből. — 0.15—4.20: Éjfél után.

BARTÓK:

6.00: Hírek. Időjárás. — 6.03: Népszerű muzsika — korán kelőknek. — 8.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 8.08: Időszaki kiállítások (x) — 8.13: Komoly zenei kívánságműsor. — 10.05: Új Zenei Újság. — 10.50: Eszperantó híradó. — 11.00: A Szovjetunió Állami Kis Szimfonikus Zenekarának Beethoven-hangversenye. — Kb. 12.40: A King's Singers együttes madrigálokat énekel. — 12.55: Kis magyar néprajz. — 13.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 13.05: Öt kontinens hét napja. — 13.20: A Magyar Rádió Bizet-ciklusa. Rettegett Iván. Részletek operából. — 14.08: Hangminta '88. — 15.00: Vladimir Horowitz zongorázik. — 16.00: Magyar színház a két világháború között. Az óriáscsecsemő. — 17.31: Radioton-korongokról. — 17.36: David Ojsztrah legszebb felvételeiből. — 18.30: Na maternjem jeziku. — 19.00: Hírek. Időjárás. Műsorismertetés. — 19.05: In der Muttersprache. — 19.35: Verdi összes operája. Jeanne D'Arc. — Háromfelvonásos opera előjátékkal. — 20.20: Tudós tanító a sufniban. — 22.04: Mozart: F-dúr szimfónia. — 22.19: Párhuzamok és megfelelések. — 22.49: Hova szabadult a szíved. Balbina? Tamás Menyhért hangjátéka. Rádiószínház. — 23.30: Hírek. Időjárás.

TELEVÍZIÓ

SZOMBAT

13.40: Képújság. — 13.45—15.15: Kisfilmek a nagyvilágból. — 13.45: Bath vizei. Angol dokumentumfilm. — 14.29: Hazárdjáték a vadakért. Aki játszik: John Aspinall. Angol rövidfilm. — 15.15: Szép magyar tánc. Somogyi párostánc (ism.) — 15.20: Az élő bolygó. David Attenborough filmsorozata a Földről. XII/9. rész: Két világ határán. Angol ismeretterjesztő filmsorozat. — 16.15: Antenna. Reklám és televízió — Kereskedelmi televízió. — 17.00: Híradó. — 17.15: Jogi esetek. — 18.00: Reklám. — 18.10: Mozgó képek. A Mokép filmajánlata. — 18.25: Betűreklám. — 18.35: Családi torna. — 18.40: Reklám. — 18.50: Olvassatok mindennap! — 18.55: Csip-csup csodák. Holland rajzfilmsorozat. 1. Milyen lesz az idő? 2. A pletyka. — 19.10: Esti mese. — 19.25: Reklám. — 19.30: Híradó. Az Országházból jelentjük... Tudósítás az Országgyűlés novemberi üléssszakáról. — 20.30: Vers mindenkinek. Tompa László: Erdélyi télben. — 20.35: Két férfi, egy eset. NSZK bűnügyi tévéfilmsorozat. Holtbiztos tipp. — 21.35: Parabola. — 22.05: Népzene zenekarra. — 22.10: Oscar-díjas filmek. 8 és 1/2. Olasz film. (1962. — FF) (Felújítás!) — 0.20: Híradó 2.

2. MŰSOR:

8.55—kb. 12.00: Az Országházból jelentjük. Tudósítás az Országgyűlés novemberi üléssszakáról.

2. MŰSOR:

14.50: Képújság. — 14.55—15.25: Nyelvleckék. Orosz nyelvlecke haladóknak. Hol az az utca, hol az a ház? XXX/9. rész. — 15.10: Francia nyelvlecke kezdőknek. Entrée libre. XII/5. rész (ism.) — 15.25: Bp. Spartacus—Jadran Split. Vízilabda KEK-mérkőzés. Közvetítés a Kőér utcai uszodából. A szünetben: Reklám. — 16.35: Tüzes emberek. A múlt tanúi. Csehszlovák kisfilm (ism.) — 16.50: Movi-krónika. — 17.00: Rockstúdió. — 18.00: Míg új a szerelem. Tévéfilm Móricz Zsigmond regényéből (1985. — ism.) — 19.30: Kóborlás a nyugati parton. NSZK ismeretterjesztő rövidfilmsorozat. VI/4. rész: Hegyek között. — 20.00: Képújság. — 20.05: Európai Filmdíj. Közvetítés Nyugat-Berlinből az Európai Filmdíj átadásának gálaünnepségéről. — 22.30: Solymászat. Hobbi és madárvédelem. Rövidfilm. — 22.50: Homlokomra írva. Nevelés a börtönben (ism.) — 23.50: Képújság.

VASÁRNAP

8.55: Tévétorna gyerekeknek. — 9.00: Képújság. — 9.05: Óvodások filmműsora. 1. Minden napra egy kapószta. — Második nap. Csehszlovák rajzfilm. 2. Kockácska és a labda. Román rajzfilm (ism.) — 9.20: Tom és Jerry. Amerikai rajzfilmsorozat (ism.) William Hanna és Joseph Barbera produkció. 1. A bécsi egér, 2. A magányos egér, 3. Jerry naplója. — 9.40: Rakoncátlan felnőttek. Holland filmsorozat VI/5. rész: Theodor bácsi. — 10.05: Mi-tu-ház, avagy a mindent tudó háztartás. XIX/13. rész: A gyöngy. — 10.15: Babay József: Három szabólegények. Mesejáték (1982. — ism.) (Babay József születésének 90. évfordulója) — 11.40: Tűzkereső. Játékos vetélkedősorozat gyerekeknek. — 11.45: Hírek. — 13.50: Képújság. — 13.55: RTV Közönségszolgálat. — 14.00: Családi vasárnap. Családok a nagyvilágban. — 15.10: Betűreklám. — 15.15: Legyen szerencsénk! Rózsa György műsora. — 16.00: Szerelmi kódex. Angol—magyar koprodukció. VII/3. rész: Feleségek és férjek. — 16.55: Reklám. — 17.05: Delta. Tudományos híradó. — 17.30: Nézzük együtt — Vágó Istvánnal. — 18.00: Reklám. — 18.10: Röntgen. Szociális és egészségügyi híradó. — 18.15: Családi torna. — 18.20: Olvassatok mindennap! — 18.25: Meséről mesére. 1. Kukonya és Berko — Kukonya és Berko a paffancs bolygón. Csehszlovák rajzfilm 2. Mekk mester. — A csodálatos asztalos. Magyar rajzfilmsorozat (ism.) 3. Sebaj Tóbiás. Sebaj Tóbiás a vonathoz siet. Magyar gyurmafilm (ism.) — 18.55: Reklám. — 19.00: A Hét. — 20.00: Híradó. — 20.10: Magyar évszázadok. Bocskai István és a Bécsi béke. — 20.30: Sajnos, szeretem... G. Dénes György — Zsüti — szerzői estje. — 22.10: A hét műtárgya. George Segal: Férfi létrán. (Magyar Nemzeti Galéria Ludwig-gyűjtemény) — 22.15: Telesport. — 23.00: Hírek.

2. MŰSOR:

9.10: Afrika. Angol dokumentumfilm-sorozat. VIII/8. rész: Az örökség (ism.) — 10.10: Oktatás és történelem. VII/4. rész: Az új iskola. — 10.45: Zenebutik. Újdonságok, régiségek, különlegességek, aktualitások, művészek és művek — zeneközelben. Juhász Előd műsora (ism.) — 11.40—12.30: Jókai Mór: Mire megvénülünk. Tévéfilmsorozat VI/5. rész (1979. — ism.) — 15.25: Képújság. — 15.30: Egy koncert képei és hangjai: Ian Drury. Angol zenés film. — 16.10: Video-világ. Video és a business. On-Off technikai rovat, INFO, Hírvadászat. — 16.45: Rákos Sándor kertjében. (Versek és néhány párbeszéd) — 17.20: Színház az egész világ. Személyes színháztörténet. Ronald Harwood műsora. XIII/1. rész: A varázslat mesterei. Angol filmsorozat. — 18.15: Gondolkodó. Tudományos hetilap. — 19.00: Mozart: Egy kis éji zene. A Tv Zenei Klubjának műsora (ism.) Közvetítés a Budapesti II. Kerületi Művelődési Központ színházterméből, felvételről. — 20.10: Jeanne D'Arc pere. Francia film (1961.) (FF) — 21.10: Az olasz művészet enciklopédiája. A futurizmus (1909—1918) Olasz képzőművészeti film. — 22.05: Periszkóp. Kétonapolitikai műsor. — 22.50: A szövegíró. Zenés beszélgetés G. Dénes Györggyel és barátaival. — 23.30: Képújság.

SZÍNHÁZ

SZOMBAT

Operaház: A nürnbergi mesterdalnokok (du. 5) — Bartók Emlékház: Balogh Péter és Retkes Attila zongorahangversenye (de. 11) — Zeneakadémia: Mesélő muzsika (IX. bérl. 2. ea. de. fél 11; és X. bérl. 1. ea. du. 4-kor) — Zeneakadémia Kisterem: Erdélyi László zongoraestje (fél 8) — Budapest Kongresszusi Központ: „Az élet egy... musical". — Dalok világhírű zenés játékokból, Bradányi Iván verseivel (este 8) — Pesti Vigadó: Nehéz a boldogságtól búcsút venni... Szenes Iván szerzői műsora (du. 3) — Pesti Vigadó Kamaraterem: Libikóka (7) — Katona József Színház: Esküvő (7) — Nemzeti Színház: Az ember tragédiája (7) — Várszínház: Romanov és Júlia (7) — Vígszínház: Éjjeli menedékhely (Bárdi bérl. 1. ea. 7) — Pesti Színház: Viktor (7) — Madách Színház: Doctor Herz (du. fél 3, 7) — Madách Kamara: Szénaláz (7); Élelem bére (este fél 11) — Thália Színház: Doktor úr (7) — Thália Stúdió: Kapj el (fél 8) — József Attila Színház: Bolond vasárnap (du. 3, 7) — Fővárosi Operettszínház: Hegedűs a háztetőn (Bársony R. bérl. 2. ea. du. fél 3); Szép primadonna (7); Love Story (fél 8) — Józsefvárosi Színház: Buborékok (7) Radnóti Miklós Színpad: Mesélő kert (de. 11); Andrássy út 60. (7) — Vidám Színpad: Az ördög nem alszik (7) — Kis Színház: Anna csak egy van! (du. 3) — Mikroszkóp Színpad: Az állam is felkopik... (fél 8) — Jurta Színház: Jézusfaragó ember (du. 3); Megtörténhetett?! (7) — Ódry Színpad: Színház (du. fél 3) — Lézerszínház: Jean Michele Jarre (6); Pink Floyd (fél 8) — Állami Bábszínház: Pán Péter (de. 11, du. 4, Népköztársaság útja 69.); A három kismalac (du. fél 3, fél 5, Jókai tér 10.) — Mosolygó Antal Művelődési Ház: A kacsalaki rejtély (du. 2) — Postás Művelődési Központ: Ajándékkészítés Mikulásra — tízen aluliakkal (de. 10-től) — Egyetemi Színpad: Pálfy Margit színművész Kondor Béla estje (7) — Fővárosi Nagycirkusz: Cirkuszkarnevál (de. 10, du. 3, 7).

VASÁRNAP

Operaház: Bohémélet (Failoni bérl. 3. ea. de. fél 12); Albert Herring (Basilides bérl. 2 ea. 7) — Erkel Színház: Carmen (12. bérl. 3. ea. 7) — Zeneakadémia: Mesélő muzsik (XI/1. bérl. du. 4); Schola Hungarica (fél 8) — Zeneakadémia Kisterem: Baranyai László zongoraestje (fél 8) — Pesti Vigadó: Indiai né együttes műsora (fél 8) — Pesti Vigadó Kamaratere

Ismét az USA vezet a szuperszámítógépek területén

88. nov. 29.

New York-i tudósítónktól:

Az Aragonne National Laboratories jelentése szerint az Egyesült Államok némi előnyre tett szert a szuperszámítógépek területén folytatott versenyben Japánnal szemben. A minneapolisi *Cray Research* cég *Y—MP/832*-es géptípusának műveleti sebessége ma már jóval meghaladja a japán *NEC* elektronikai vállalat *SX—2* típusáét. A Cray szuperkomputere másodpercenként 79 millió műveletet végez el, a japán gép teljesítménye pedig 43 millió művelet másodpercenként.

Időközben a *Control Data* egyik leányvállalata, az *ETA Systems Inc.* is megkezdte a szuperszámítógépek sorozatgyártását. Az *ETA 10—E* géptípus műveleti sebessége ugyancsak meghaladja a NEC számítógépét: másodpercenként 62 millió műveletet végez el.

Az elmúlt években a japán gyártók műszaki előnyre tettek szert a szuperszámítógépek területén amerikai versenytársaikkal szemben. A NEC mellett a *Fujitsu* és a *Hitachi* is az élvonalbeli fejlesztők és gyártók sorába tartozik.

A világ szuperszámítógép-piacának 29 százalékát szerezték meg maguknak a japán gyártók, az eladott gépeknek azonban csak 5 százaléka működik az ország határain kívül. A *Needham* piackutató cég felmérése szerint 1988 közepéig a Cray 193, a Fujitsu 60, a Control Data 52, a Hitachi 18, a NEC pedig 16 szuperszámítógépet értékesített.

Az ágazat amerikai szakértőinek véleménye szerint az USA most megszerzett műszaki és kereskedelmi előnye a szuperkomputerek területén nem tekinthető véglegesnek, a japán fejlesztők és gyártók ugyanis a számítógépek olyan új generációjának fejlesztésén dolgoznak, amelynek műveleti sebessége meghaladja a jelenleg vezető Cray típusét.

Svédországi autógyárról tárgyal a Mazda

A japán *Sumitomo* vállalatcsoporthoz tartozó *Mazda* autógyár Svédországban tárgyal a Stockholmtól mintegy 700 kilométerre fekvő Umea városban létesítendő autógyárról — jelenti a *Norrbottens Kuriren* svéd napilap. Az ottani hatóságok azért fordultak ajánlatukkal japán gyárhoz, mert a svéd *SAAB* és *Volvo* cégekkel kezdeményezett megbeszélései nem vezettek eredményre. *(APA)*

AMERIKAI CÉGEK SZERINT CSÖKKEN A HAMISÍTÁSI KEDV

Hatásosak a szigorú törvények

New York-i tudósítónktól:

A világszerte jól ismert amerikai nagyvállalatok körében végzett felmérés tanúsága szerint idén jelentősen visszaesett a márkás termékek hamisítása, illetve a lekoppintott áruk eredeti márkanéven való forgalmazása. A vállalatok véleménye szerint ebben az irányzatban nagy szerepet játszik, hogy az elmúlt két esztendőben az európai országok többsége olyan törvényeket fogadott el, amelyek súlyosan büntetik a hamisítókat. Több újonnan iparosodó ázsiai ország is — az Egyesült Államok nyomására — hasonló tartalmú jogszabályokat léptetett életbe.

A dollár jelentős értékvesztése a nyugati vezető valutákkal szemben is a „nagyüzemi hamisítók" ellen dolgozott, a dollár meggyengülése miatt ugyanis növekedett külföldön az amerikai áruk kereslete.

Kedvezően nyilatkozott a hamisítási esetek csökkenéséről a *Reebok* vállalat alelnöke, *Jack Douglas*. Az évi 1,4 milliárd dollár forgalmat lebonyolító, elsősorban edzőcipőket és sportruházatot gyártó cég 100 „detektívet" utaztat a világon. Az ő feladatuk a hamisítványok és a hamisítók, valamint a márkát illegálisan használó gyártók és kereskedők leleplezése. A Reebok jelenleg 50 külföldi cég, illetve személy ellen indított eljárásban felperes.

A San Franciscó-i *Levi Strauss* ugyancsak a hamisítványok és hamisítók számának csökkenéséről számol be. A korábbi években meglehetősen gyakran másolták le a cég farmerruházatainak dizájnját, s az igazi márkát nem ismerő gyanútlan vásárlók a világ több országában vehettek „eredeti" Levi'st.

A New York-i székhelyű *Cartier International* alelnöke, *Neal Gordon* szerint határozottan csökkent a piacon lévő Cartier hamisítványok száma és mennyisége. A patinás vállalat véleménye szerint a kedvező fordulatra azért került sor, mert a cég kíméletlenül és agresszívan lépett fel a koppintókkal szemben.

Jövőre is folytatódik az amerikai exportoffenzíva

New York-i tudósítónktól:

Noha az Egyesült Államok külkereskedelmi mérlegének idei hiánya az előrejelzések szerint 145 milliárd dollár körül alakul majd (a deficit 1987-ben 170 milliárd dollár volt), a statisztikák tanúsága szerint a tavalyi esztendő eleje óta erőteljes exportexpanzió van kibontakozóban. 1987-ben az USA exportja 254 milliárd dollár volt, idén a kivitel várhatóan eléri a 325 milliárdot.

Az export csaknem két esztendeje tartó lendületes bővülése gyakorlatilag minden termelési és szolgáltatási ágazatot felölel. Legnagyobb mértékben a feldolgozóipari termékek exportja emelkedik: az idei év első felében a feldolgozott árucikkek kivitele 29 százalékkal haladta meg a tavalyi év azonos időszakának teljesítményét. A kivitel még azokban az ágazatokban is emelkedik, amelyek az évtized első felében meglehetősen mérsékelt, illetve visszaeső exporttevékenységről adtak számot (vas- és acélipar, gépkocsigyártás, textil- és cipőipar). A kereskedelmi minisztérium statisztikái szerint az USA mindenekelőtt az azokba az országokba irányuló kivitelét növelte nagyobb mértékben, amelyek nemzeti valutája számottevően erősödött 1985 óta a dollárral szemben.

Az amerikai exportfellendülés több tényezőre vezethető vissza. A legfontosabb „segédeszköz" a dollár folyamatos értékvesztése. 1985 februárja óta a dollár a vezető nyugati valuták kosarához képest több mint 40 százalékot vesztett értékéből, s már önmagában ez a tény is jelentős árelőnyhöz juttatta az amerikai árukat. A dollár gyengülésére olyan időszakban került és kerül sor, amikor a kedvező konjunktúra miatt külföldön is növekedett az amerikai termékek iránti kereslet. (Tavaly a világgazdaság növekedése elérte a 3 százalékot, idén pedig 3,5 százalék körül alakul az előrejelzések szerint.)

Fontos szerepet játszik az amerikai kivitel dinamikus növekedésében az USA feldolgozóipara termelékenységének emelkedése. 1983 és 1987 között az Egyesült Államokban az ipari termelékenység évi átlagban 3,8 százalékkal emelkedett. Ez a növekedés háromszorosa volt a hetvenes években mért értéknek. (Érdemes megjegyezni, hogy az amerikai ipar termelékenységének növekedése még mindig elmarad az ország legfontosabb kereskedelmi partnereinek hasonló adataitól.)

A nyolcvanas évekre jellemző mérsékelt amerikai béremelés ugyancsak hozzájárult a *„Made in USA"*-termékek külföldi versenyképességének növekedéséhez. Az egy termelési egységre jutó munkabérköltség 1987-ben — nemzeti valutákban számolva — az Egyesült Államokban 1,5 százalékkal csökkent, ugyanakkor az *OECD* (Gazdasági Együttműködési és Fejlesztési Szervezet) 11 legfejlettebb államában 0,8 százalékkal emelkedett. Az évtized eddig eltelt éveire jellemző stabil, illetve csökkenő munkabérköltség önmagában is kedvezően hatott és hat az amerikai termékek árkalkulációjára.

Ugyancsak fokozta a versenyképességet a külpiacokon az amerikai árucikkek érezhetően javuló minősége. Kedvezően befolyásolta a versenyképesség alakulását az is, hogy 1980 és 1987 között az Egyesült Államokban az árinfláció mértéke alacsonyabb volt a versenytársak átlagánál.

A kivitel bővülése több szempontból is kedvező az amerikai gazdaság számára. Mindenekelőtt megindult a külkereskedelmi mérleg hiányának a mérséklődése: az 1987 és 1988 első negyedéve közötti időszakban az export — a dollár árfolyamának mozgását kiszűrve — 34 százalékkal növekedett, a külkereskedelmi mérleg hiánya pedig 30 százalékkal csökkent. (Az USA külkereskedelmi-mérleg-hiányának csökkenését kizárólag a kivitel bővülése idézi elő, az import volumene gyakorlatilag változatlan.)

Az exportboom mind fontosabb tényezője a nemzeti összterméknek *(GNP)* növekedésének, s egyúttal kedvezően hat a foglalkoztatottság alakulására is. Az elmúlt két esztendőben létrejött új amerikai munkahelyek 42 százaléka közvetlen kapcsolatban áll az amerikai áruk külföldi keresletének növekedésével.

Az amerikai közgazdászok számításai szerint a kivitel növekedése jelentősen növeli a hazai cégek nyereségét, elsősorban a feldolgozóipari vállalatokét. Az 1987 első negyedét követő 12 hónapban az amerikai feldolgozóipari cégek profitja 35 százalékkal emelkedett. A nagyobb profit újabb beruházási lehetőségeket is jelent, s kedvezően hat a foglalkoztatottságra, végső soron a gazdaság növekedésére is.

Noha az OECD-országok gazdasági növekedése 1989-ben várhatóan elmarad az ideitől, még mindig „elégséges" lesz ahhoz, hogy folytatódhassék az amerikai kivitel dinamikus növekedése. (A Nemzetközi Valuta Alap *[IMF]* legutóbbi előrejelzése 1989-ben 2,8 százalékos gazdasági növekedéssel számol az OECD-térségben.) A kereskedelmi minisztérium előrejelzése szerint az amerikai exportkilátások 1989-re is kedvezőek, a gazdaság jövőre is számolhat a kivitelnek az importénál nagyobb ütemű növekedésével.

Az amerikai ipari kapacitások további bővítés nélkül is képesek a jövő évi exportnövekedés kielégítésére, illetve fedezésére — a növekvő exportkereslet nem igényli tehát a beruházások bővítését. Ráadásul 1989-ben várhatóan csökkenni fog az USA belső kereslete a beruházási javak és a feldolgozóipari termékek iránt, s a felszabaduló termelőkapacitások így az exporttermelésre konvertálhatók.

Az amerikai kivitel 1987 óta tartó növekedése politikai szempontból is kedvező a választásokból győztesen kikerült Köztársasági Pártnak, hiszen a januárban hivatalba lépő *Bush* elnök legfontosabb gazdasági feladata a költségvetési hiány lefaragása mellett a kereskedelmi mérleg deficitjének további mérséklése lesz.

AMERIKAI TŐKEBEFEKTETÉSEK KÜLFÖLDÖN

Köztudott, hogy az Egyesült Államokat szinte elárasztják a külföldi tőkebefektetések, és már-már azzal fenyegetnek, hogy az amerikai vezetés kezéből kicsúszik a gazdaság ellenőrzése. Az USA külföldi tőkebefektetéseiről azonban kevesebb szó esik, pedig ezek sem lebecsülhető mértékűek. A közvetlen külföldi tőkebefektetések az USA-ban érzelmi és politikai kérdésnek számítanak. Mint az amerikai kereskedelmi minisztérium éves jelentéséből kitűnik, az Egyesült Államok külföldi tőkebefektetései tavaly jelentősen nőttek, és az ebből adódó bevételek is megugrottak.

Az Egyesült Államok összes külföldi tőkebefektetése, a jelenlegi dollárárfolyamon számítva, 1987-ben 19 százalékkal emelkedett, szemben az 1986-ban jelzett 12,7 százalékos növekedéssel. Ennek megfelelően a külföldi tőkebefektetésekből származó jövedelmek is megugrottak: tavaly 18,4 százalékkal haladták meg az egy évvel korábbit, míg összegük 1986-ban 15 százalékkal volt magasabb, mint 1985-ben. Az amerikai tőkebefektetés valamivel gyorsabban növekedett a fejlett országokban (19,8 százalék), mint a fejlődő országokban (18,1 százalék). A fejlett országokban a tőkebefektetések hozama 20,3 százalék, míg a fejlődő országokban 13,7 százalék volt.

A legnagyobb hozamnövekedést Nyugat-Európa mutatta fel (21,9 százalék), ezt követte Latin-Amerika (21,7 százalék). Ugyancsak Nyugat-Európában volt a legnagyobb a befektetések hozama (22,8 százalék), jelenlegi árfolyamon számolva: összesen 149 milliárd dollár. Jelentősen nőtt az Ázsiába irányuló amerikai tőkebefektetés aránya (19,5 százalék), míg a befektetés 22 százalékos profitot hozott.

Országonkénti bontásban Kanada kapta a legtöbb, külföldre irányuló amerikai tőkét, a befektetések itt tavaly 13,8 százalékkal nőttek, ez kétszerese volt az egy évvel korábbinak. A kanadai tőkebefektetés tavaly 13,1 százalékos jövedelmet hozott az Egyesült Államoknak, szemben az 1986-ban kimutatott 0,5 százalékkal. A fekete-afrikai országokba irányuló amerikai tőkebefektetés tavaly 17,9 százalékkal emelkedett, a közel-keleti országokba irányuló amerikai tőkebefektetésben tavaly nem mutatkozott növekedés. A befektetések megtérülési rátája 16,2 százalék volt a fekete-afrikai, 10 százalék a latin-amerikai és 81 százalék a közel-keleti országokban.

BEFEKTETÉS SZEKTORONKÉNT

A nem ipari szektorban a tőkebefektetés az eddigiekhez hasonlóan dinamikusabb volt, mint a feldolgozóiparban, összhangban a világgazdaság szerkezeti átalakulásával. A nagykereskedelem, a banki, a pénzügyi tevékenységek és a szolgáltatás területén megvalósított beruházások együttesen 28,2 százalékkal bővültek 1987-ben (1986-ban 24,2 százalékkal), míg a feldolgozóiparban 20,8 százalékkal volt magasabb a külföldi amerikai tőkebefektetés. (1986-ban 10,7 százalékkal.) Az élelmiszeriparban és az ehhez kapcsolódó szolgáltatások területén mutatkozó növekedésütem-csökkenést leszámítva tavaly minden szektorban gyorsabban nőttek az amerikai külföldi tőkebefektetések, mint egy évvel korábban. A kőolajtermékek területén az amerikai tőkebefektetések növekedési üteme tavaly közel azonosan alakult az egy évvel korábbival (7,5 százalék).

Az összes befektetésből a nem banki pénzügyi tevékenység és a szolgáltatások részesedtek a legnagyobb arányban (42,7, illetve 40 százalék), ezt követték az elektronikai termékek (32,1 százalék) és a közlekedési berendezések (24,8 százalék). A legkisebb mértékben a banki befektetések bővültek, mindössze 5,3 százalékkal.

A BERUHÁZÁSOK ALAKULÁSA ÉS A BEVÉTELEK ORSZÁGOK SZERINT (millió USA-dollár)

	Beruházások		Bevétel		Újból befektetett jövedelem	
	1986	1987	1986	1987	1986	1987
Kanada	49 994	56 879	5 086	7 022	2 076	4 845
Belgium	5 229	7 078	1 383	1 697	863	1 330
Franciaország	8 857	11 478	2 062	2 590	1 361	1 549
NSZK	20 846	24 450	4 723	5 715	3 476	4 530
Írország	4 395	5 484	840	1 199	771	978
Olaszország	6 935	8 449	2 613	2 010	2 166	1 296
Hollandia	11 618	14 164	3 179	3 010	2 744	1 843
Spanyolország	2 612	4 037	439	1 310	195	920
Svájc	17 842	19 973	2 875	3 821	2 369	1 837
Nagy-Britannia	35 692	44 673	3 365	9 030	−81	6 770
Egyéb Európa	8 140	9 167	1 362	1 475	328	696
Argentina	2 919	2 854	367	237	204	9
Brazília	9 187	9 955	803	1 179	−49	608
Mexikó	4 750	4 977	214	697	−15	503
Venezuela	2 139	2 124	152	221	81	130
Egyéb Latin-Amerika	15 795	22 407	1 866	1 538	1 711	2 257
Ausztrália	9 120	10 988	538	1 285	70	867
Hongkong	3 980	5 453	578	1 064	204	702
Japán	11 332	14 270	3 345	3 642	2 254	2 467
Dél-Korea	800	1 018	109	176	−10	109
Tajvan	870	1 312	110	399	45	336
Egyéb Ázsia	10 927	11 297	1 633	2 277	240	796

A tőkebefektetések hozamát a feldolgozóiparé volt a vezet 1987-ben (23,4 százalék). Ezen gépgyártás befektetéseinek 26,3, a szállítási eszközöké 25 volt. A nagykereskedelmi bef tavaly 23,1 százalékos bevételt egy évvel korábbi 18,4 százalékai. A kőolaj-feldolgozás hozama 12,7 százalékra csökkent az 198 zett 13,5 százalékról. A szolgált vuló profitkilátását mutatja, ho 21,1 százalékos hozam keletkez évvel korábbi 14,8 százalék utá ki tevékenységek utáni jövedel immár a második esztendeje tavaly így mindössze 14,4 s volt.

BEFEKTETÉS ORSZÁGOK SZ

Az amerikai tőkebefektetés nye tavaly Spanyolországban nagyobb (54,6 százalék), és i legnagyobb jövedelmet is (3 lék). A nyugat-európai országa Nagy-Britanniába áramlott amerikai tőke, a növekmény i zalékos volt, míg a hozam 22,5 Ez jelentős fejlődést mutat 19 pest, amikor a tőkebefektetés zalékkal emelkedtek, a hozam százalék volt. Olaszországban kai tőkebefektetések hozama kimutatott 40,7 százalék u csak 26,1 százalékkal bővült. diába irányuló tőkebeáramlás 63 százalékkal, míg 1987-ben százalékkal bővült, a hozam lékról 23,3 százalékra esett vi

A nagyobb országok közül Argentínába irányuló amerik tések csökkentek, 2,2 százalék kóban viszont az 1986-os 6,6 csökkenés után tavaly 5,2 s gyarapodtak az amerikai be A nyereségessége is javult a r kebefektetésnek; 1986-ban m zalék volt, tavaly már 14,3 sz ázsiai kontinensen tavaly Taj a legnagyobb az amerikai mény: 1987-ben 50,8 százalé meg, míg 1986-ban 16 száza Egyidejűleg javult a nyeres 1986-ban 13,6 százalék, tavaly zalék volt. Hongkonga, Dél- Japánba tavaly 37 százalék 25,9 százalékkal több am áramlott, mint az előző évben Japánban 28,5 százalékos v szemben az 1986-ban jelzett lékkal.

A vállalatok közötti adóssá két éve csökkennek és csaknem zsugorodtak a korábbinak, 1 milliárd dollárt tettek ki. Csa 1986-ban, a fejlett országok v zötti kölcsönök alig növekedt vésbé fejlett országokban kentek.

1986—1987-ben ugyanaki átrendeződés ment végbe a országokban. Az NSZK-ban, N niában, Brazíliában, Mexik zuelában, Argentínában és ban számottevően csökken áramlás, sőt visszaáramlás be.

Tavaly az újból befektet delem nagysága nominális vekedett, 1986-hoz képest kal. Az összes külföldi amer zamának újrabefektetett 1987-ben 64 százalékra 1986-ban ez az arány 46 szá Az amerikai tőke újrabefek tavaly a legkevésbé fejlett 15 százalékról 46 százalékra országokban pedig 57 százal zalékra nőtt. Arányait tekin ban, Spanyolországban. Na ában, Ausztráliában és Me vült a leginkább az újrabef Olaszországban, Hollandiát ban nominálértékben csökk

Az amerikai részvénytők tavaly 2,47 milliárd dollárr az egy évvel korábbi 274 mi Ez a fejlemény főként anna vetkezménye, hogy a fejlett 1986-os nettó tőkebeáram tavaly megfordult. A pénze sorban a már működő be áramlottak. A legtöbb fejle vagy fokozódott az amerik lattól való pénzkiáramlás, csökkent az USA-ba irán áramlás. Kanadában, T Nagy-Britanniában jelent dott az amerikai részvé míg Japánban és Venezu kent a legnagyobb mérték ba irányuló tőkekiáramlás.

ternational)

